

1. Uvod

Na temelju članka 20. Zakona o lovstvu („Narodne novine“, broj: 99/18, 32/29, 32/20.), na površinama na kojima je zabranjeno ustanovljivanje lovišta, divljač je dužan štititi korisnik te površine. Lov divljači s površina na kojima je zabranjeno ustanovljivanje lovišta obavlja korisnik te površine ako je registriran za obavljanje lova ili može lov povjeriti registriranoj pravnoj ili fizičkoj osobi. Sukladno članku 47. Zakona o lovstvu („Narodne novine“, broj: 99/18, 32/29, 32/20.), za površine na kojima je zabranjeno ustanovljivanje lovišta, korisnik površina daje izraditi „Program zaštite divljači“, kojim se uređuje zaštita i lov divljači na predmetnim površinama te dostavlja ministarstvu na suglasnost.

Sukladno članku 11. Zakona o lovstvu („Narodne novine“, broj: 99/18, 32/29, 32/20.), zabranjeno je ustanoviti lovište na:

- # na miniranim površinama i sigurnosnom pojasu širine do 100 m
- # na moru i ribnjacima s obalnim zemljištem koje služi za korištenje ribnjaka
- # u rasadnicima, nasadima voćaka, vinove loze i višegodišnjega ukrasnog, ljekovitog i drugog bilja koji su namijenjeni intenzivnoj proizvodnji te pašnjacima, ako su ograđeni ogradom koja sprječava prirodnu migraciju dlakave divljači
- # na zaštićenim dijelovima prirode ako je posebnim propisima u njima zabranjen lov
- # na javnim cestama i drugim javnim površinama
- # na građevinskom području, osim na neizgrađenom dijelu građevinskog područja do njegova privođenja namjeni
- # na vojnim lokacijama
- # na drugim površinama na kojima je aktom o proglašenju njihove namjene zabranjen lov.

Sukladno članku 61. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj: 40/06, 92/08, 39/11, 41/13), na površinama izvan lovišta divljač je dopušteno loviti:

- # ranjenu ili bolesnu tijekom cijele godine, uz obvezu prijave nadležnom uredu i predodjenje uvjerenja nadležne veterinarske službe da je odstrijeljena divljač bila ranjena ili bolesna;
- # u slučaju proglašenja zarazne bolesti ili ako postoji mogućnost njene pojave u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti životinja;
- # za potrebe znanstveno-istraživačkih i znanstveno-nastavnih ustanova u skladu s odgovarajućim programom;
- # u slučajevima iz članka 60. stavka 1. alineje 5 ovog Pravilnika. („ – smanjivanje broja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta“).

Program zaštite divljači je planski akt za razdoblje od deset godina koji osigurava zaštitu divljači na površinama izvan lovišta i na površinama na kojima je zabranjeno ustanoviti lovište.

Program sadrži:

- # akt o proglašenju ili ustanovljenju površine izvan lovišta;
- # osnovne podatke o položaju i granicama površine izvan lovišta te njenoj površini;
- # razrađenoj po kulturama zemljišta sa zemljovlasničkim razmjerom;
- # procjenu brojnog stanja divljači koja stalno, sezonski ili povremeno obitava na površinama izvan lovišta ili preko istih prelazi;
- # uvjete zaštite prirode (ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu);
- # mjere zaštite divljači;
- # mjere za sprečavanje šteta od divljači;
- # brigu o drugim životinjskim vrstama;
- # prikaz potrebnih financijskih sredstava za provedbu programa zaštite;
- # kroniku zaštite divljači.

Program zaštite divljači za površine izvan lovišta na području **Općine Čeminac** vrijedi od: 01. travnja 2024. godine do 31. ožujka 2034. godine.

Program zaštite divljači je izradilo trgovačko društvo WILDCRO d.o.o. za savjetovanje i turistička agencija, sa sjedištem u Fruškogorskoj 46c, 31 000 Osijek (licencija broj 1465), stručna osoba, dr.sc. Dražen Degmečić, dipl.ing.šum. (licencija broj 784).

POPIS KORIŠTENIH ZAKONSKIH PROPISA, LITERATURE I UPUTA:

Zakonski propisi:

- Zakon o lovstvu („Narodne novine“, broj: 99/18, 32/19 i 32/20)
- Zakon o cestama („Narodne novine“, broj: 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14, 110/19, 144/21 i 114/22)
- Pravilnik o lovostaju („Narodne novine“, broj: 94/19)
- Pravilnik o službenoj iskaznici i znački inspektora državnog inspektorata („Narodne novine“, broj: 84/19, 123/19 i 36/20)
- Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj: 40/06, 92/08, 39/11 i 41/13)
- Stručna podloga za bonitiranje i utvrđivanje lovnoproduktivnih površina u lovištima Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj: 40/06)
- Pravilnik o potvrdi o podrijetlu divljači i njezinih dijelova i načinu označavanja divljači („Narodne novine“, broj: 15/19)
- Pravilnik o uvjetima i načinu lova („Narodne novine“, broj: 48/22)
- Pravilnik o lovačkim psima („Narodne novine“, broj: 108/19)
- Pravilnik o trofejima divljači („Narodne novine“, broj: 24/21)
- Pravilnik o sokolarstvu („Narodne novine“, broj: 47/19, 122/20 i 55/22)
- Pravilnik o lovočuvarskoj službi („Narodne novine“, broj: 16/19)
- Pravilnik o lovniku („Narodne novine“, broj: 108/19)
- Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarskih planova („Narodne novine“, broj: 108/19)
- Pravilnik o središnjoj lovnoj evidenciji („Narodne novine“, broj: 45/22)
- Pravilnik o cjeniku divljači („Narodne novine“, broj: 20/19)
- Pravilnik o odštetnom cjeniku („Narodne novine“, broj: 31/19)
- Pravilnik o načinu uporabe lovačkog oružja i naboja („Narodne novine“, broj: 37/19)
- Pravilnik o osposobljavanju kadrova u lovstvu („Narodne novine“, broj: 78/06 i 92/08)
- Pravilnik o osposobljavanju lovaca za prvi pregled odstrijeljene divljači namijenjene stavljanju na tržište („Narodne novine“, broj: 102/14, 55/20 i 88/23)
- Zakon o šumama („Narodne novine“, broj: 68/18, 115/18, 98/19, 32/20, 145/20 i 101/23)
- Zakon o veterinarstvu („Narodne novine“, broj: 82/13, 148/13, 115/18 i 52/21)
- Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj: 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19)
- Zakon o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj: 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18)
- Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama („Narodne novine“, broj: 94/13, 14/19 i 69/22)
- Zakon o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima („Narodne novine“, broj: 15/18 i 14/19)
- Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“, broj: 144/13 i 73/16)
- Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa („Narodne novine“, broj: 27/21 i 101/22)
- Pravilnik o visini naknade štete prouzročene nedopuštenom radnjom na zaštićenim životinjskim vrstama („Narodne novine“, broj: 84/96 i 79/02)
- Pravilnik o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta („Narodne novine“, broj: 114/17)
- Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj: 80/19 i 119/23)
- Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj: 25/20 i 38/20)
- Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj: 111/22.)
- Pravilnik o prijelazima za divlje životinje („Narodne novine“, broj: 5/07.)
- Pravilnik o naknadi štete od životinja strogo zaštićenih vrsta („Narodne novine“, broj: 114/17.)
- Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine („Narodne novine“, broj: 72/17.)

Literatura i upute:

- Andrašić, D.: „Zoologija divljači i lovna tehnologija“, Zagreb, 1979.
- Andrašić, D.: „Tehničko uređenje lovišta i uzgajališta divljači“, Zagreb, 1973.
- Andrašić, D.: „Zaštita protiv štete od divljači i na divljači“, Zagreb, 1972.
- Bluchel, G., K.: „Lovstvo“, Zagreb, 2011.
- Car, Z.: „Bonitiranje lovišta za jelena, srnu, divokozu i tetrijeba gluhana“, Zagreb, 1961.
- Car, Z.: „Uzgojni odstrel srneće divljači“, Zagreb, 1961.
- Cepelić, I.: „Divlje svinje“, Zagreb, 1948.
- Čević, I.: „Lovstvo“, Zagreb, 1953.
- Čević, I.: „Uređenje lovišta“, Zagreb, 1950.
- Darabuš, S., J.: „Osnove lovstva“, Zagreb, 2002.
- Darabuš, S.: „Prihvat i podivljavanje umjetno uzgojenih fazana“, Zagreb, 1980.
- Degmečić, D.: „Selekcija jelenske i srneće divljači“, Zagreb, 2011.
- Degmečić, D.: „Jelen obični“, Zagreb, 2022.
- Dragišić, P.: „Jelen“, Zagreb, 1957.
- Durantel, P.: „Enciklopedija lovstva“, Rijeka, 2007.
- Frković, A.: „Lovačke trofeje obrada, ocjenjivanje i vrednovanje Evropska divljač“, Zagreb, 1989.
- Frković, A.: „Priručnik za ocjenjivanje lovačkih trofeja“, Zagreb, 2006.
- Frković, A.: „Priručnik za ocjenjivanje lovačkih trofeja“, Zagreb, 2017.
- Gotiša, A.: „Srne“, Zagreb, 1952.
- Grupa autora: „Lovački priručnik“, Zagreb, 1967.
- Grubešić, M.: „Utjecaj prirodnih i gospodarskih čimbenika na kvalitetu stojbine divljači“, Zagreb, 1996.
- Grubešić, M.: „Uzgojna područja za jelena, divokozu i divlju svinju na području Republike Hrvatske“, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2006.
- Janicki, Z., Slavica, A., Konjević, D., Severin, K.: „Zoologija divljači“, Zagreb, 2007.
- Krže, B.: „Divlje svinje“, Ljubljana, 1982.
- Kraljić, B.: „Istraživanje ekonomskih elemenata lovstva i lovnoga gospodarenja“, Zagreb, 1991.
- Križaj, D.: „Štete od divljači“, Zagreb, 2010.
- Meštrović, Š.: „Priručnik za uređivanje šuma“, Zagreb, 1995.
- Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode, Grupa autora: „Crvena knjiga ptica Hrvatske“, Zagreb, 2013.
- Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode, Grupa autora: „Crvena knjiga vodozemaca i gmazova Hrvatske“, Zagreb, 2015.
- Mustapić, Z. i sur.: „Lovstvo“, Zagreb, 2004.
- Mozaik knjiga: Veliki atlas Hrvatske, 2002.
- Poljoprivredna enciklopedija, Zagreb
- Raguž, D.: „Odstrelna zrelost srneće divljači“, Zagreb, 1990.
- Raguž, D.: „Šumski plodovi i sjeme u ishrani divljači“, Zagreb, 1963.
- Rauš, G.: „Lovna fauna hrvatskih šuma“, 1992.
- Srdić, D.: „Poljske jarebice“, Zagreb, 1962.
- Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Bošković, I., Florijančić, T., Ozimec, S., Degmečić, D.: „Stručna podloga za utvrđivanje osnovnih odrednica obitavanja, statusa i smjernica gospodarenja čagljem (*Canis aureus* L.) u Republici Hrvatskoj“, Ministarstvo poljoprivrede, Osijek, 2015.
- Šumarska enciklopedija, Zagreb
- Program gospodarenja za GJ „Jagodnjačke šume“ (2021-2030)
- Osnova gospodarenja za GJ „Haljevo-Kozaračke šume“ (2021-2030)
- Program gospodarenja za GJ „Dardanske šume“ (2021-2030)
- Program gospodarenja za GJ „Dvorac-Siget“ (2009-2018)
- Program gospodarenja za GJ „Gornja Baranja“ (2012-2022)
- Vukelić, J., Rauš, Đ.: „Šumarska fitocenologija i šumske zajednice u Hrvatskoj“, Zagreb 1998.
- Vukelić, J.: „Šumska vegetacija Hrvatske“, Zagreb, 2012.

2. Akt o proglašenju ili ustanovljenju površine izvan lovišta

Osnovni podaci o površini izvan lovišta Općine Čeminac

Prostor općine Čeminac zauzima središnji dio geografskog prostora Baranje, koji je na krajnjem sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske, kao dio manje geografske cjeline Istočne Hrvatske. Općina Čeminac ima površinu 61,4 km² ili 6.140,93 ha. Njen udio u ukupnoj površini Osječko-baranjske županije iznosi 1,5%. te je u okruženju susjednih općina: općine Kneževi Vinogradi, na sjeveru i sjeveroistoku, Grada Belog Manastira na sjeverozapadu, općine Jagodnjak na zapadu i jugozapadu, općine Darda na jugu i općine Bilje na jugoistoku. Prema teritorijalnom ustrojstvu, općina Čeminac pripada području Osječko-baranjske županije, kao dio njezina sjeveroistočnog područja, sa udjelom od 1,5% ukupne površine Županije. Prolaz Vc koridora definira značaj geoprometnog položaja općine Čeminac. Njen prostorni položaj dodatno je vrednovan i planiranim čvorištem "Čeminac", te trasom magistralne pomoćne željezničke pruge MP13. Planirana prometna infrastruktura predstavlja značajan potencijal koji treba maksimalno iskoristiti u budućem gospodarskom razvoju Općine. S ostatkom Županije i Republikom Mađarskom povezana je državnom cestom D7 (G.P.Duboševica (gr. R. Mađarske) - Beli Manastir – Osijek – Đakovo - G.P. Sl. Šamac (gr. BiH)). Ukupne poljoprivredne površine općine Čeminac čine 4.297 ha, što čini 69,9% ukupne površine Općine. U strukturi zemljišta, među ostale površine, pripadaju trstici i močvare koji su zastupljeni sa 10 ha ukupno, a što čini udio od 0,16% teritorija Općine. Šume na prostoru općine Čeminac zauzimaju 1.477 ha, što je 24% ukupnog općinskog teritorija. Prirodni potencijal područja Općine leži u površinskim naslagama lesa. Lesne naslage predstavljaju osnovnu sirovinu u opekarskoj industriji. Na području Općine jedini turistički kapacitet je rekreacijski centar jezero "Pašnjak" smješteno istočno od naselja Grabovac. Ovaj lokalitet je nastao uz prirodno jezero, površine 1,62 ha, koje je poribljeno, te je stoga namijenjeno sportskim ribolovcima ali i za druge rekreacijske namjene. Uz jezero je izgrađen, u okviru obiteljskog turističkog gospodarstva, poslovno-stambeni objekt, koji raspolaže s 8 ležajeva. Osim rekreacije i ribolova, zbog blizine lovišta i bogatstva i raznolikosti divljači, ovaj se lokalitet može namijeniti i za lovni turizam. Najviše osoba zaposlenih u Općini Čeminac je u sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Općina Čeminac je kao jedinica lokalne uprave i samouprave u sastavu Osječko - baranjske županije. Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u RH (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13 i 110/15) Općina Čeminac je jedinica lokalne samouprave u Osječko-baranjskoj županiji koja obuhvaća područja pet naselja: Čeminac, Kozarac, Grabovac, Novi Čeminac i Mitrovac.

Čeminac
Grabovac
Kozarac
Novi Čeminac
Mitrovac

Prometna infrastruktura

Najznačajniji cestovni pravac na području Općine je državna cesta D7 koja ide središnjim dijelom Općine. Preko ove ceste ostvaruje se veza Općine s X paneuropskim koridorom. Državna cesta duljine je 7,3 km, a njome upravljaju Hrvatske ceste. Osim državne ceste D7 važne su i županijske ceste Ž4041, Ž4042 i Ž4054 koje su ukupne duljine 13,5 km, te lokalne ceste L44010 i L44139 duljine 6,2 km. Županijskim i lokalnim cestama na području Općine upravlja i skrbi Uprava za ceste Osječko-baranjske županije. Ostale ceste na području Općine u kategoriji su nerazvrstanih cesta kojima upravlja Općina. Prostor općine Čeminac smješten je u središnjem dijelu Baranje, a njenim prostorom prolazi prometni koridor europskog značaja (koridor Vc). U okviru navedenog koridora izgrađene su trasa je prometnice, i to:

a) Cestovna infrastruktura

Osnovnu cestovnu mrežu na području Općine Čeminac čini sustav autocesta, državnih cesta, županijskih i lokalnih cesta te ostalih nerazvrstanih cesta i puteva.

- Autocesta

A 5: dionica Osijek – Beli Manastir

- Državna cesta

DC 7: G.P. Duboševica (gr. R. Mađarske) – Beli Manastir – Osijek – Đakovo – G.P. Sl. Šamac (gr. BiH)

- Županijske ceste

ŽC 4041: D517 – Bolman – Uglješ – Švajcarnica (D7)

ŽC 4042: D212 – Grabovac – Vardarac – Bilje (Ž4257)

ŽC 4054: Novi Čeminac (Ž4041) – Čeminac (D7)

- Lokalne ceste

LC 44010: Kneževi Vinogradi (D212) – Kamenac – Karanac – Kozarac (D7)

LC 44139: Čeminac (D7) – Grabovac (Ž4042)

- Nerazvrstane ceste

Prema Zakonu o cestama nerazvrstane ceste se definiraju kao ceste koje se koriste za promet vozilima, koje svatko može slobodno koristiti na način i pod uvjetima određenim Zakonom o cestama i drugim propisima, a koje nisu razvrstane kao javne ceste u smislu Zakona o cestama. Nerazvrstane ceste koje se nalaze na području Općine su komunalna infrastruktura i javno dobro u vlasništvu Općine koje se kao takve, temeljem Odluke o nerazvrstanim cestama Općine Čeminac i Jedinствene baze podataka nerazvrstanih cesta te drugih potrebnih akata, upisuju u zemljišne knjige kao javno dobro. Prema Evidenciji nerazvrstanih cesta iz 2013. godine, na području Općine Čeminac postoji ukupno 11,3 km nerazvrstane ceste.

b) Zračni promet

U Općini Čeminac ne postoje nikakvi sadržaji koji bi bili u funkciji zračnog prometa, tako da se zračni promet odvija preko zračne luke Osijek (Klisa).

d) Željeznički promet

Željeznički promet Općine Čeminac sastoji se od željezničke pruge za međunarodni promet M301 (Magyarboly) – Državna granica – Beli Manastir – Osijek. Pruga je jednokolosiječna ukupne duljine 31,3 km, a na prostoru Općine duljine je 5,9 km. Na pruzi se nalaze 3 kolodvora (Beli Manastir, Darda i Osijek) i 2 stajališta (Čeminac i Osijek Dravski most).

e) Nafta i plin

Prema Prostornom planu uređenja Općine Čeminac, južnim odnosno istočnim dijelom Općine proteže se dio trase magistralnog plinovoda Belišće-Osijek. Međutim, magistralni plinovod nema izravnog utjecaja na plinoopskrbu naselja Općine. U PPUO planira se plinoopskrba svih naselja stalnog stanovanja na području Općine izgradnjom srednjotlačnog lokalnog plinovodnog sustava s tlakom prirodnog plina 0,1-0,3 MPa (1,0-3,0 bara) pretlaka.

f) Elektroenergetska mreža

Na području Općine nema objekata za proizvodnju električne energije, ali je izgrađena jedna građevina za prijenos električne energije i to: DV 110 kV Osijek 2-Beli Manastir, koji samo prolazi područjem Općine i nema izravnog utjecaja na elektroopskrbu potrošača.

d) Telekomunikacijska mreža

Na području Općine postoji telekomunikacijska mreža koja se sastoji od javne komunikacije u nepokretnoj mreži, javne komunikacije u pokretnoj mreži i sustava radiokomunikacija.

Signal u mobilnim telefonskim mrežama na prostoru Općine Čeminac zadovoljava na većini vitalnih dijelova prostora, a na određenim nenaseljenim prostorima signal ne postoji ili je slabije kvalitete.

Podaci iz akta o proglašenju ili ustanovljenju površine izvan lovišta

Prostorni plan uređenja te Strategija razvoja Općine Čeminac donijelo je Općinsko vijeće Općine Čeminac i objavljeno je u "Službeni glasnik" Općine Čeminac broj 2/05., 8/06., 3/11., 1/13., 2/14., 7/14., 6/18. i 7/18.-pročišćeni plan.

Planom su u pravilu utvrđene površine osnovne ili dominantne namjene i uvjeta korištenja i zaštite. Detaljnim razgraničenjem se unutar područja osnovne namjene, a temeljem ovog Plana i posebnih propisa, mogu utvrditi i površine druge namjene i uvjeta korištenja i zaštite, ali pod režimom osnovne, osim ukoliko odredbama ovog Plana i posebnim propisima nije drugačije utvrđeno.

3. Osnovni podaci o položaju i granicama površine izvan lovišta te njenoj površini razrađenoj po kulturama zemljišta sa zemljovlasničkim razmjerom

Prostor općine Čeminac zauzima središnji dio geografskog prostora Baranje, koji je na krajnjem sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske, kao dio manje geografske cjeline Istočne Hrvatske. Općina Čeminac ima površinu 61,4 km² ili 6.140,93 ha. Općina Čeminac je jedinica lokalne samouprave u Osječko-baranjskoj županiji koja obuhvaća područja pet naselja: Čeminac, Kozarac, Grabovac, Novi Čeminac i Mitrovac.

Površine izvan lovišta Općine Čeminac predstavljaju naseljeno područje na kojem se *ne ustanovljuje lovište*, ali zbog povoljnih stanišnih čimbenika na njegovom području stalno ili povremeno obitava određeni broj divljači te ostalih životinjskih vrsta.

Građevinska područja koja obuhvaćaju izgrađene i neizgrađene površine unutar naselja (površine izvan lovišta) zauzimaju 394,94 ha, a predviđena su Prostornim planom Općine Čeminac.

Naselje / građevinsko područje	Površina prema Prostornom planu (ha)
Čeminac	150,70
Grabovac	81,70
Kozarac	83,63
Novi Čeminac	51,95
Mitrovac	26,96
UKUPNO	394,94

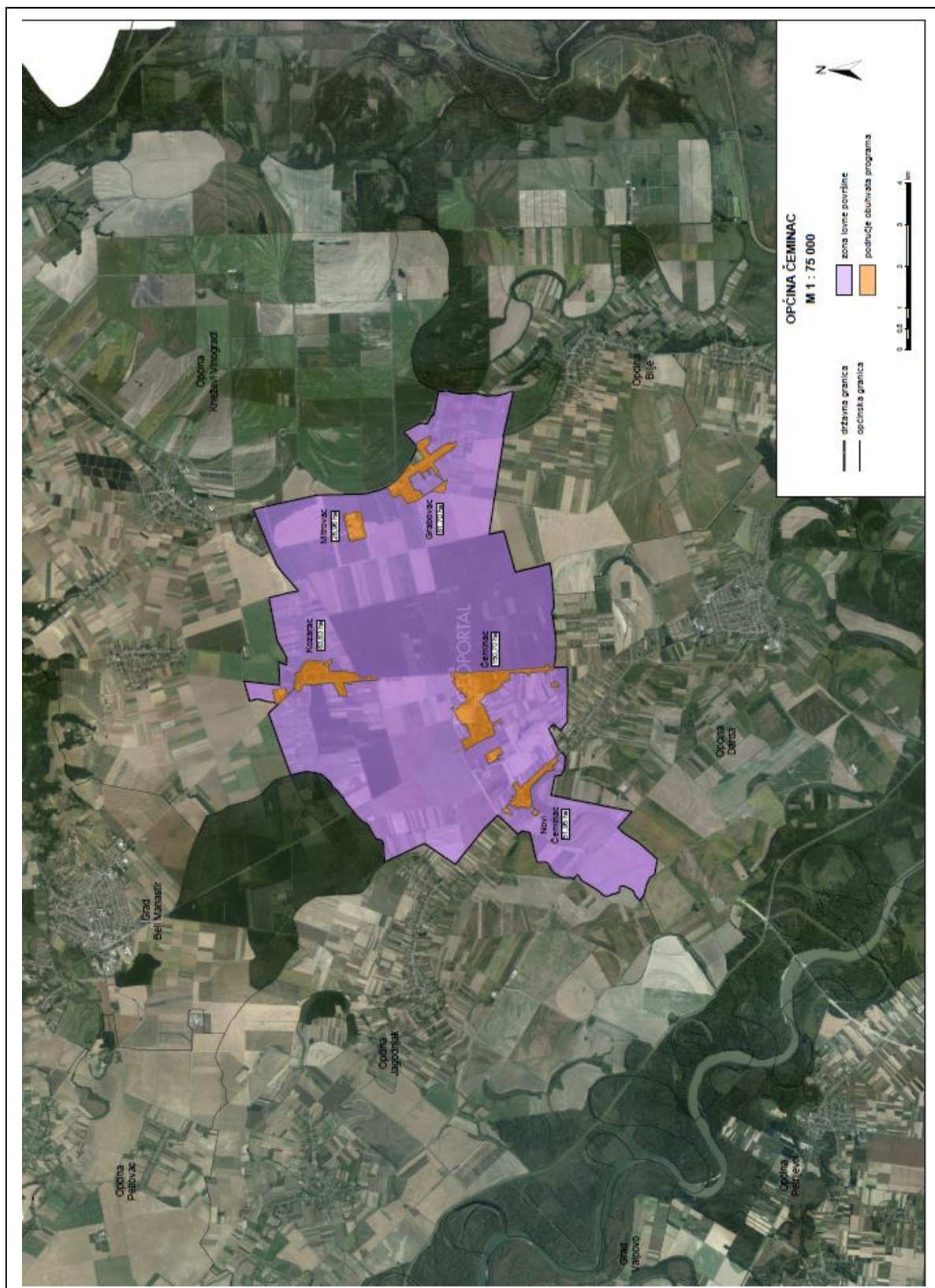
Površina izvan lovišta prostire se unutar granica sljedećih lovišta:

- Županijsko (zajedničko) otvoreno lovište broj: XIV/161 „ČEMINAC“
- Županijsko (zajedničko) otvoreno lovište broj: XIV/170 „GRABOVAC“
- Županijsko (zajedničko) otvoreno lovište broj: XIV/160 „KARANAC“
- Državno otvoreno lovište broj: XIV/3 „HALJEVO“
- Državno otvoreno lovište broj: XIV/5 „KOHA - KOZARAC“

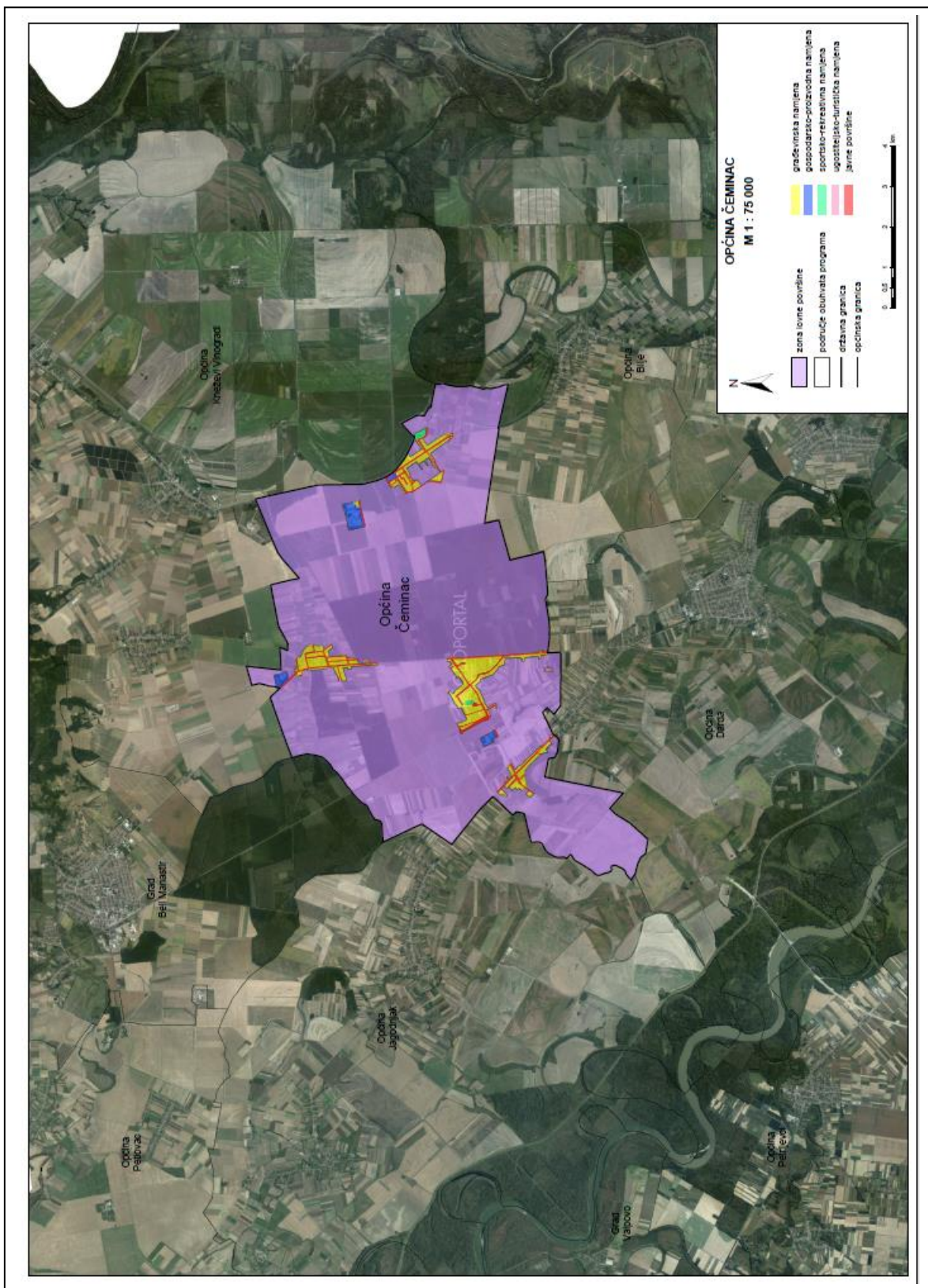
Površina po kulturama zemljišta sa zemljovlasničkim razmjerom

Ukupna površina zemljišta na kojima prema odredbi članka 11. stavka 2. Zakona o lovstvu nije ustanovljeno lovište, tzv. površina izvan lovišta, odnosno površina Općine Čeminac iznosi oko 394,94 ha. Razmjer površina utvrđen je na temelju podataka Državne geodetske uprave Područnoga ureda za katastar Osijek, ARKOD Preglednika, a iskazan je u obrascu PZD-1.

STRUKTURA POVRŠINA				PZD -1	
NAZIV POVRŠINE	VRSTA POVRŠINE	KULTURA	ZEMLJOVLASNIČKO RAZMJERJE	HA	
1	2	3	4	5	
KULTURE	ŠUMSKO	OBRASLO	DRŽAVNO	-	
			PRIVATNO	-	
			Σ	-	
		NEOBRASLO	DRŽAVNO	-	
			PRIVATNO	-	
			Σ	-	
		UKUPNO ŠUMSKO		DRŽAVNO	-
				PRIVATNO	-
		POLJO – PRIVREDNO	ORANICE	DRŽAVNO	-
				PRIVATNO	-
	Σ			-	
	LIVADE		DRŽAVNO	-	
			PRIVATNO	-	
			Σ	-	
	PAŠNJACI		DRŽAVNO	-	
			PRIVATNO	-	
			Σ	-	
	VIŠEGODIŠNJI NASADI (neograđeni)		DRŽAVNO	-	
			PRIVATNO	-	
			Σ	-	
	OSTALO		DRŽAVNO	-	
			PRIVATNO	-	
			Σ	-	
	UKUPNO POLJOPRIVREDNO		DRŽAVNO	-	
			PRIVATNO	-	
	SVEUKUPNO ŠUMSKO I POLJOPRIVREDNO		DRŽAVNO	-	
			PRIVATNO	-	
	JAVNE POVRŠINE	PROMETNICE			52,45
		DRUGE JAVNE POVRŠINE (sport i rekreacija)			6,54
		Σ			58,99
OGRAĐENI VIŠEGODIŠNJI NASADI	VOČNJACI				
	VINOGRADI				
	RASADNICI				
	OSTALO				
	Σ				
PRIVREDNI RIBNJACI	RIBNJACI				
	OSTALO				
	Σ				
DRUGE POVRŠINE	IZGRAĐENO I NEIZGRAĐENO GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE			335,95	
	VODE				
	Σ			335,95	
ΣΣ				394,94	

Karta površine obuhvata ovog Programa zaštite divljači

Karta strukture namjene zemljišta navedenih naselja sa zonom zaštite

3.1. Opis prirodnih značajki staništa

Poglavlje opisuje administrativno područje no jednako tako i konkretno područje obuhvata. Područje obuhvata je nedjeljivi dio administrativnog područja kada govorimo o postojanju i utjecaju prirodnih značajki (orografija, hidrografija, klima i dr.). Prirodne značajke šireg područja u ovom slučaju administrativnog područja imaju direktan utjecaj na područje obuhvata kao i moguće vrste divljači koje se mogu pojaviti na području obuhvata kao i biljne vrste koje iz određenih razloga mogu preuzeti dio površina obuhvata.

Orografske, hidrografske i klimatske prilike

OROGRAFIJA

Područje općine Čeminac i dio je šireg nizinskog, ravničarskog područja Baranje, kao dijela Osječko-baranjske županije. To je prostor koji pripada širem nizinskom prostoru prirodnogeografske makromorfološke cjeline Panonske nizine, čiji je manji dio na području Republike Hrvatske, odnosno geografske cjeline Istočne Hrvatske. Na današnji izgled reljefa i njegove osobine na širem području, djelovali su tektonski procesi, rad rijeka, te klimatske promjene od pleistocena do današnjih dana, koji su sudjelovali u stvaranju složenih morfoloških oblika. Na širem području Baranje mogu se razlikovati tri osnovna tipa reljefa: nizinski (fluvijalni i fluvio-močvarni), ravničarski (lesne zaravni) i brdski (tektonski). U morfo-strukturnom smislu nizine ulaze u kategoriju akumulacijsko-tektonskog, a ravnjaci (lesne zaravni) i Bansko brdo u kategoriju akumulacijsko-denudacijskog reljefa.

Općina Čeminac se prostire na području riječne terase koja je oblikovana rijekom Dravom i Dunavom jer rijeka Drava teče jugozapadno i južno na nekih desetak kilometara, dok Dunav teče sjeveroistočno. Mikroreljef je karakteriziran duljim ili kraćim gredama i uzvisinama, koje su u svakom mikroslivu međusobno paralelno postavljene. Depresije između tih povišenih dijelova su nize, dolovi, povremene i manje mlake i bare, koje su tijekom cijele godine vlažne ili s vodom, odnosno ne presušuju. Reljef je vrlo slabo izražen. Većinom su to mikrodepresije gdje voda stagnira veći dio godine.

HIDROGRAFIJA

Područje općine Čeminac prema teritorijalnim osnovama za upravljanje vodama-ustrojstvu vodnoga gospodarstva, pripada vodnom području sliva Drave i Dunava, a prema Odluci Vlade Republike Hrvatske (NN, br. 98/98.) u cijelosti se nalazi na Slivnom području "Baranja". Slivno područje "Baranja" sjeveroistočni je dio Osječko-baranjske županije, smješteno u međurječju Drave i Dunava te predstavlja zasebnu hidrotehničku cjelinu. Područje je s istoka omeđeno rijekom Dunav, sa sjevera i zapada državnom granicom prema Republici Mađarskoj, a s juga rijekom Dravom. Unutar istog područja, razlikujemo tri sektora s obzirom na pripadajući sliv: Dravski, Dunavski i Karašica sektor. Područje općine Čeminac u cijelosti pripada Dunavskom sektoru. S geomorfološkog gledišta osobina reljefa, na području Baranje razlikujemo tri osnovna tipa i to: nizinski (fluvijalni i fluvijalno-močvarni), ravničarski (lesne zaravni) i brdski (tektonski), izgrađen od kvartarnih naslaga koje su svrstane u najznačajniju hidrogeološku jedinicu formiranu tijekom pleistocena i holocena. Od holocenskih sedimenata na nizinskom području najrasprostranjeniji su fluvijalni pijesci i pjeskovite ilovače i fluvijalne pjeskovite ilovače i pijesci. Od pleistocenskih sedimenata na ravničarskom i brdskom području prevladavaju eolske naslage tipskog lesa i derazijski les. Općina Čeminac smještena je u centralnom dijelu Baranje na povišenom platou, a dio je ravničarskog područja izgrađenog od fluvijalnog lesa i lesu sličnih sedimenata. Za područje Baranje mali je broj raspoloživih podataka za prikaz vodonosnih horizonata. Raspoloživi podaci ukazuju na jedinstveni šljunkovito-pjeskoviti horizont koji je vjerojatno nastavak vodonosnog horizonta istočnog dijela Republike Hrvatske, dok su nanosi šljunka vezani za kvartarne šljunkovite naslage u Republici Mađarskoj. Dokazi navedenoga su podaci o crpljenju vode u sjevernoj Baranji (najveći kapacitet od 9 l/s ostvaren u okolini Baranjske planine) što navodi na zaključak da vodonosni horizont na području Baranje ima jednoličan litološki sastav na kojem se mogu postići visoke izdašnosti crpljenja vode.

KLIMATSKE PRILIKE

Prema Koppenu ovo područje nosi oznaku Cfbwx". Za analizu klimatskih prilika korišteni su podaci za Meteorološku postaju Osijek (razdoblje 1899.-2021.g.), izvor: Državni hidrometeorološki zavod u Zagrebu.

Temperatura zraka je meteorološki element koji se najčešće upotrebljava kao pokazatelj klime i koji utječe na sve biološke procese. Najveće temperaturne promjene događaju se u najnižem sloju zraka gdje živi većina biljaka. U tom prizemnom sloju može danju biti vrlo toplo, a noću hladno za vedrog i mirnog vremena kad je vrlo slabo miješanje zraka. Zbog toga se standardno mjerenje temperature zraka obavlja termometrima koji se nalaze u zaklonu na visini 2 m iznad tla gdje je dnevno kolebanje temperature manje. Niz od dvanaest srednjih mjesečnih vrijednosti temperature zraka dobiveni u mjerenjima u klimatološkim terminima, čine godišnji hod temperature.

Temperatura zraka za razdoblje 1899.-2021. Osijek

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
SRED	-0.6	1.4	6.3	11.6	16.5	19.9	21.7	21.0	16.7	11.3	5.9	1.4
MAX	19.0	23.0	26.9	30.9	36.0	39.6	40.3	40.3	37.4	30.6	25.8	21.3
MIN	-27.1	-26.4	-21.0	-6.8	-3.0	1.0	4.7	5.1	-1.2	-8.6	-15.7	-23.2

Pokretanje fizioloških procesa kod životinja ovisi o klimatskim uvjetima pa tako i temperaturi zraka. Nema dugotrajnih ekstrema te nema smetnje za odvijanje fizioloških procesa. U kombinaciji s ocjeditim tlom ove temperature su dobre za uzgoj krupne i sitne divljači.

Trajanje osunčavanja za razdoblje 1899.-2021. Osijek

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Suma / sati	60.3	88.6	144.1	184.0	225.3	249.2	277.6	263.3	193.4	151.2	74.4	52.0

Oborine su uz temperaturu zraka, jedan od najvažnijih elemenata klime nekog područja. Od velike je važnosti poznavanje oborinskog režima tijekom godine, a naročito u vegetacijskom razdoblju. Količina oborina u kritičnim razvojnom stadijima (fenozaama) je pored temperature onaj limitirajući čimbenik koji uvjetuje ne samo razvoj određene biljne vrste već direktno ili indirektno utječe na veličinu njenog areala, na sastav šumske zajednice, njen opstanak i daljnji razvoj, a time i na pridolazak određene divljači. Oborinski režim posredno ili neposredno djeluje na broj i veličinu vodotoka. Evapotranspiracijski procesi, pod kojim se podrazumijeva isparavanje vode iz tla, transpiracija putem biljke, ovisi o količini vode u tlu i zasićenosti zraka vodom, odnosno o količini palih oborina. Oborine u obliku snijega mogu izazvati velike štete i poremetiti stanje staništa divljači te poremetiti gospodarenje. Oborine u obliku snijega, njegova prva i posljednja pojava, trajanje snježnog pokrivača na tlu dopunjuju saznanje o klimi nekog područja.

Oborine za razdoblje 1899.-2021. Osijek

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Količina (mm)	45.4	42.5	45.2	57.6	70.7	82.1	61.4	59.4	55.2	59.6	59.5	53.9
MAX visina snijega (cm)	52	93	49	22	-	-	-	-	-	-	40	60

Oborine kao klimatska pojava bilo da je riječ o kiši ili snjegu mogu u kombinaciji s temperaturom zraka te vjetrom biti pogubne za mladunčad svih vrsta divljači. Oborine mogu utjecati na oscilaciju prirasta sitne divljači.

Broj dana za razdoblje 1899.-2021. Osijek

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Vedrih	3	4	5	5	5	6	9	11	9	7	3	2
Magla	6	4	2	1	0	0	1	1	2	5	6	7
Kiša	7	7	10	12	13	12	10	9	9	10	11	10
Mrz	7	7	7	2	0	0	0	0	0	3	6	8
Snijeg	6	5	3	1	0	0	0	0	0	0	2	5
Ledenih ($t_{min} \leq -10\text{ °C}$)	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Studenih ($t_{max} < 0\text{ °C}$)	9	4	1	0	0	0	0	0	0	0	1	6
Hladnih ($t_{min} < 0\text{ °C}$)	23	18	11	2	0	0	0	0	0	2	8	18
Toplih ($t_{max} \geq 25\text{ °C}$)	0	0	0	2	11	18	24	23	13	2	0	0
Vrućih ($t_{max} \geq 30\text{ °C}$)	0	0	0	0	2	6	11	10	3	0	0	0

Mrz vežemo uz smanjivanje vegetacijske hranidbene baze te uz gubitke na sitnoj divljači.

Magla kao čimbenik je vezana uz vidljivost. Vidljivost u smislu smanjenja naleta krupne divljači na vozila.

Broj sunčanih sati ima dovoljno u vrijeme kada je ono najpotrebnije. Dakle to je prije svega u vrijeme okota i podizanja mladunčadi kako kod krupne, tako i kod sitne divljači.

Jedna od karakteristika temperaturnih prilika je srednji broj dana s minimalnom temperaturom ispod 0 °C (hladni dani) ili s maksimalnom temperaturom ispod 0 °C (studen dani) te srednji broj dana sa minimalnom temperaturom ispod -10 °C (ledeni dani). Za klimu nekog kraja važno je saznanje kada srednja dnevna temperatura zraka prelazi izvjesnu granicu i koje je to razdoblje kroz godinu dana kada ona ne padne ispod te vrijednosti. U meteorologiji te granične datume početka i svršetka razdoblja nazivaju se temperaturni pragovi. Relativna zračna vlaga je stupanj zasićenosti zraka vodenom parom. Poznavanje toga meteorološkog elementa je vrlo važno jer stvaranje magle, kiše, mraza i ostalih hidrometeora ovisi o količini vlage u zraku. Povoljni uvjeti s obzirom na rast bilja su uz relativnu vlažnost od 50% do 90%. U tom se rasponu, s povećanjem vlažnosti zraka povećava i fotosinteza, osobito ako je sunčevo zračenje jače. Pri visokoj relativnoj vlažnosti onemogućena je transpiracija, što nije povoljno ako ljeti zasićenost zraka dugo potraje. S druge strane niska relativna vlažnost znači pojačan gubitak vode iz biljaka transpiracijom u fotosintezu, pa biljka vene i suši se, ako se voda ne može nadoknaditi iz tla. Povećana količina pare u zraku povećava također njegov kapacitet za toplinu, pa se takav zrak teže zagrijava od sušeg, a ugrižani zrak se teže hladi. Relativna vlažnost zraka mijenja se prostorno i vremenski, što znači da ovisi o zemljopisnoj širini i reljefu te ima svoj dnevni i godišnji hod.

Mrz su ledeni kristali u obliku ljuskica, iglica, perja ili listića na predmetima na tlu. Nastaju sublimacijom vodene pare uslijed noćnog ohlađivanja pri vedrom tihom vremenu kada su temperature zraka ispod 0 °C . U umjerenim zemljopisnim širinama mrz se javlja u hladnom dijelu godine. Osim zimi mrz se može pojaviti u jesen pa je to rani ili u proljeće kasni mrz. Proljetni mrz je opasniji jer može nanijeti velike štete biljkama jer tada počinje vegetacija, a isto tako štete može nanijeti i na divljači osobito mladunčadi, pogotovo ako se poklopi sa proljetnim pljuskovima. Jesenski mrz nanosi manju štetu jer se višegodišnje biljke pripremaju za zimsko mirovanje, a jednogodišnje biljke su najčešće završile svoj razvoj. Divljač je tada već dobro potkožena i spremna na zimske nepogode. Iz navedenog

razloga dobro je poznavati srednje i ekstremne datume mraza kao i vjerojatnost njegovog pojavljivanja na nekom području.

VJETAR

Vjetar kao element klime u mnogo slučajeva daje svoj specifični pečat klimi nekog područja. On uzrokuje pojačano isušivanje površinskih dijelova tla, smanjenje relativne zračne vlage, te bolju aeraciju (prozračivanje). Vjetrovi velike brzine i snage uzrokuju izvaljivanje stabala ili grupa stabala pa i u šumama. Najčešće stradavaju stabla s plićim korijenom i monokulture, te sastojine na staništima plićeg tla. Vjetar označava horizontalno strujanje zraka izazvano razlikama u tlaku i temperaturi zraka, a kao element u mnogo čemu daje specifičnost klimi nekog područja. Kod vjetra razlikuje se smjer, brzina ili jačina te struktura. Pod smjerom vjetra smatra se strana svijeta odakle puše, a označuje se ružom vjetrova i bilježi međunarodnim kraticama. Brzina vjetra je put što ga kvantum zraka prevali u jedinici vremena, izražava se u metrima u sekundi (m/s) ili kilometrima na sat (km/h). Jačina vjetra je učinak što ga vjetar izvodi na predmetima, a određuje se Beaufort – ovom skalom. Vjetar uzrokuje pojačano isušivanje površinskih dijelova tla, smanjenje relativne zračne vlage, te bolju aeraciju (prozračivanje). S porastom nadmorske visine povećava se snaga vjetra. Na šumskim staništima određenog područja s razvedenim reljefom postoje velike razlike u djelovanju vjetra. Izloženost jakim vjetrovima (ometišta) i zaklonjenost (zavjetrišta) očituju se na biljnom pokrovu. Slabiji intenzitet vjetra koristan je biljci, a jači štetan.

Vjetrovi koji pušu na području obuhvata programa nemaju svog zasebnog imena, a prevladavaju zračne struje iz zapadnog i sjeverozapadnog kvadranta i to tijekom cijele godine.

Edafski čimbenici

Područje općine Čeminac dio je šireg nizinskog, ravničarskog područja Baranje, kao dijela Osječko-baranjske županije. To je prostor koji pripada širem nizinskom prostoru prirodnogeografske makromorfološke cjeline Panonske nizine, čiji je manji dio na području Republike Hrvatske, odnosno geografske cjeline Istočne Hrvatske. Na današnji izgled reljefa i njegove osobine na širem području, djelovali su tektonski procesi, rad rijeka, te klimatske promjene od pleistocena do današnjih dana, koji su sudjelovali u stvaranju složenih morfoloških oblika.

Tla koja se javljaju:

Aluvijalno tlo – ovaj oblik tla zauzima znatne površine, melioracijskim mjerama je uspješno privedeno intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji te su se time poboljšale karakteristike, inače ovog hidromorfnog nepovoljnog tla za sitnu divljač.

Euglej – tlo vezano za reljefne depresije, u kojima se nalaze deblji slojevi podzemne vode. Zauzima do 5% površine lovišta i odgovara krupnoj divljači

Fluvisol – riječ je o riječnim, potočnim nanosima. Količina humusa je mala i riječ je o nerazvijenom tlu, no izvanredne rezultate daje u šumarstvu – kulture kratke ophodnje, vrba i topola, a tada stvara nisku i srednje visoku vegetaciju koja izuzetno odgovara divljači u pogledu zaklona.

Humofluvisol – debljina humusa je 20 do 30 cm – ekološki povoljno tlo. Prirodna vegetacija ovog tla su šume hrasta lužnjaka, poljskog jasena i brijesta.

Livadska glejna tla – suha i ocjedita tla, povoljna za legla sitne divljači.

Ritska crnica – pretežno glinovita tla koja su tijekom većeg dijela godine prezasićena vodom. Hidromelioracijom su pretvorena u visokoproduktivna tla poljoprivredne proizvodnje, ali radi hranjive i velike produkcije biljne mase su izuzetno povoljna za sve vrste divljači.

Lesivirano tlo – visokoproduktivno, toplo i propusno tlo – izrazito povoljno za uzgoj sitne divljali te obuhvaća 25% lovišta.

Černozem – suva, topla, ocjedita i propusna tla –povoljna za uzgoj divljači, obuhvaća 15% lovišta.

Euterična smeđa tla –nalaze se na lesnim terasama i blago valovitim brdskim terenima do nadmorske visine od 600 m. Povoljna je za uzgoj divljači te prisutna na Banskoj kosi.

Biljne i druge zajednice

Promjene i razmještaj biljnih zajednica u pravilu se kreće od obale rijeke Drava i Dunav prema najvišim terenima. Poslije zajednice lokvanja (*Nymphae lacustris*), rogoza i trske na nešto višem terenu

pojavljaju se zajednica šaša (*Magnocaricetum*) kao prijelaz šumskoj vegetaciji - šumskoj zajednici. Šumske zajednice su značajne u pogledu prehrane, zaklona, mira, a osobito odlučujući utjecaj imaju na bonitet staništa.

I Zajednica šuma BIJELE VRBE (*Salicetum albae*):

Zajednička karakteristika šuma bijele vrbe je da pojava pojedinih tipova šuma u prvom redu ovisi o razini podzemnih voda i intenzitetu vlaženja. U svim slučajevima ove šume rastu na hidrofilnim tlima - tla gleja, i to počev od najvlažnijih tipova pa sve do tipova koja su na prijelazu od gleja do najvlažnijih aluvijalnih pararendzina. Ova zajednica šuma zauzima najniže terene u poplavnom području. Dijeli se na četiri osnovna tipa:

1. Tip šume bijele vrbe: *Salicetum albae et Myosotis palustris*;
Drveće: *Salix alba*;
Grmlje: ne postoji;
Prizemno rašće: izrazito floristički siromašno.
2. Tip šume bijele vrbe: *Salicetum albae et Phalaris arundinacea*;
Drveće: *Salix alba*;
Grmlje: ne postoji;
Prizemno rašće: *Phalaris arundinacea*, *Lysimachia nummularis*, *Poligonum hydropiper*, *Iris pseudacorus*, *Carex acutiformis*.
3. Tip šume bijele vrbe: *Salicetum albae et Carex (Saliceto - caricetum)*;
Drveće: *Salix alba*;
Grmlje: ne postoji;
Prizemno rašće: *Carex (C. acutiformis, C. glaucilis, C. riparia, C. restricta)* *Galium palustre*, *Galtha palustris*, *Lysimachia hydropi*, *Euphorbia palustris*, *Cardamina pratensis*.
4. Tip šume bijele vrbe: *Salicetum albae et Rubus caesius*;
Drveće: *Salix alba*;
Grmlje: ne postoji;
Prizemno rašće: *Fraxinus oxycarpa*, *Ulmus effusa*, *Populus nigra*, *Populus alba* i *Alnus glutinosa*.

II Zajednica šuma CRNE JOHE (*Alnetum glutinosae*):

1. Tip šume crne johe: Na umjereno suhoj do suhoj, dobro razvijenoj, prelaznoj pararendzini;
Drveće: *Alnus glutinosa*;
Grmlje: *Cornus sanguinea*, *Evonymus nigra* i *Ulmus effusa*;
Prizemno rašće: *Rubus caesius*, *Impatiens noli-tangere*, *Galium aparinum*, *Stelaria media*, *Urtica dioica*, *Circaea lutetiana*, *Galeopsis tetrahit* i dr.

III Zajednica BRIJESTOVO - JASENOVIH šuma (*Ulmeto - fraxinetum*):

1. Tip brijestovo-jasenovih šuma: *Ulmeto – fraxinetum*;

Čine prijelaz između vrbovih i lužnjakovih šuma i zauzima vlažna i umjereno vlažna tla. Prizemno se javlja kupina (*Rubus*) i druge vrste zanimljive za prehranu, a u spratu drveća dominira poljski jasen, vez, dok se pojedinačno javlja hrast lužnjak i bijela topola.

Drveće: *Fraxinus oxycarpa*;

- Javlja se još: *Ulmus effusa*, *U.campestris*, *Populus alba*, *Salix alba*, *Alnus glutinosae*, *Quercus robur*;
- Grmlje: *Cornus sanguinea*, *Viburnum opulus*, *Fraxinus oxycarpa* i *Ulmus effusae*;
- Prizemno rašće: *Rubus caesius*, *Symphytum officinalis*, *Cardaminae pratensis*, *Carex strigosa*, *C. remota*, *Iris pseudacorus*.

2. Tip brijestovo-jasenovih šuma: *Ulmeto – Fraxinetum alnetosum*;

- Drveće: *Fraxinus oxycarpa* i *Alnus glutinosa*;
- Javlja se još: *Ulmus effusa*, *Populus alba*, *Populus nigra*, *Salix alba*, *Quercus*;
- Grmlje: *Cornus sanguinea*, *Viburnum opulus*, *Crataegus monogyn*;
- Prizemno rašće: *Rubus caesius*, *Lysimachia mummularia*, *Cardaminae pratensis*, *Symfitum officinalae*, *Galium aparinae* i dr.

3. Tip brijestovo-jasenovih šuma: *Ulmeto-Fraxinetum-Quercetosum*;

. Ova zajednica zauzima aluvijalna tla umjereno vlažna do umjereno suha. Glavna je vrsta drveća hrast, s primjesom veza, jasena, crne topole (*Populus nigra*) i bijele topole (*Populus alba*). Ovdje je važna etaža žbunja (za divljač) koju čini svib (*Cornus sanguinea*), glog (*Crataegus sp.*), kao i prizemna flora vrlo bogata sa vrstama.

- Drveće: *Quercus robur*;
- Javlja se još: *Fraxinus oxycarpa*, *Ulmus effusa*, *U.campestris*, *Populus alba*, *Alnus glutinosa*, *Acer negundo* i dr;
- Grmlje: *Cornus sanguinea*, *Crataegus monogyna*, *Viburnum opulus*, *Acer negundo* i dr;
- Prizemno rašće: *Rubus caesius*, *Lysimachia mummularia*, *Symphytum officinalae*, *Galium aparinae*, *Ranunculus ficaria*, *Rumex sanguineum*, *Iris pseudacorus* i dr.

4. Tip brijestovo-jasenovih šuma: *Ulmeto - Fraxinetum - Populetosum*;

- Drveće: *Populus alba*;
- Javlja se još: *Fraxinus oxycarpa*, *Ulmus effusa*, *U.campestris*, *U.glutinosae* i dr;
- Grmlje: *Cornus sanguinea*, *Crataegus monogyna*, *C.nigra*, *Fraxinus oxycarpa*;
- Prizemno rašće: *Rubus caesius*, *Galium aparinae*, *Lysimachia mummularia*, *Circaea lutetiana*, *Stelaria media*, *Cherofilum temulum*, *Urtica dioica*, *Alarua officinalis*, *Glechoma hederacea* i dr.

IV Zajednica šuma TOPOLA (*Populetum albae et nigrae*):

Područje ove zajednice zauzima obalni pojas rijeke Dunava i Drave te više terena u ritu. Ovdje se javljaju dva tipa: Šume bijele topole (*P. albae*) koje se javljaju na najsušnijem terenima, grmlje vrlo rijetko, a prizemna faza zbog razine podzemne vode, siromašna. U drugom tipu (*P. nigrae*) Crna topola je rjeđe zastupljena sa ostalim vrstama u nižim terenima. Ovdje je važna etaža grmlja a to je svib i glog, kao i prizemna flora rodova kupine i šaša.

1. Tip šume bijele topole: *Populetum albae*;
- Drveće: *Populus alba*;
- Javlja se još: *Ulmus campestris*, *U. effusa*, *Fraxinus oxycarpa*, *Populus nigra*, *Quercus robur*, *Alnus glutinosae* i dr.;
- Grmlje: *Cornus sanguinea*, *Crataegus monogyna*, *Sambucus nigra*, *Humulus lupulus*, *Ulmus campestris*;
- Prizemno rašće: *Rubus caesius*, *Solidago serotina*, *Galium aparinae*, *Symphytum officinalae*, *Geum urbanum*, *Dactylis glomerata*, *Carex*.

2. Tip šume crne topole: *Populetum nigrae*;
 Drveće: *Populus nigra*;
 Javlja se još: *P. alba*, *Salix alba*, *Quercus robur*, *Alnus glutinosa*, *A. incana*;
 Grmlje: *Cornus sanguinea*, *Humulus lupulus*, *Crataegus monogyna*;
 Prizemno rašće: *Rubus caesius*, *Solidago serotina*, *Poa trivialis*, *Galium aparinae* dr.

V. Reliktne šume HRASTA LUŽNJAKA - (*Quercetum roboris* "relictum").

Njezin nastanak uzrokovan je prije izgradnje glavnoga nasipa kada su poplavne vode kratko plavile ove terene. Ova biljna zajednica ima više tipova, od kojih navodimo šumu hrasta lužnjaka s kupinom. Etaža grmlja je siromašna - isključivo crni glog, a prizemna flora nešto prisutnija pratiocima vrbovih i jasenovih šuma, zatim šuma hrasta lužnjaka sa šašem.

Šuma hrasta lužnjaka i običnog graba (*Carpino betuli* – *Quercetum roboris*)

Najzastupljenija zajednica podravskih i slavonskih nizinskih šuma. Tlo nije izvrgnuto poplavi, ali je zasićeno vodom. Javlja se na povišicama, gredama, na pseudoglejnom, odnosno podzolastom tlu koje je slabo kiselo do neutralno. Ovisno o reljefu javlja se u četiti subasocijacije:

a) tipična subasocijacija- uspjeva na praporu i točešće na pretaloženom močvarnom praporu, koji se javlja na gredama i riječnim terasama. U sloju drveća je hrast lužnjak (*Quercus robur*) i obični grab (*Carpinus betulus*), a mnogo rjeđe nalazi se klen, malolisna i srebrnolisna lipa, divlja kruška, poljski jasen i dr. Sloj grmlja je dosta slabo razvijen, a čine ga glogovi, klen, obična kurika, divlja kruška. Sloj prizemnog rašća obuhvaća znatan broj vrsta iz reda Fagitalia i sveze *Carpinion betuli*.

b) subasocijacija s cerom – godišnja podloga je prapor. U sloju drveća se uz hrast lužnjak javlja i cer, a primješani su obični grab, nizinski brijest, divlja trešnja, klen i crni jasen a mjestimice i lipa. Sloj grmlja čini kurika, lijeska, crveno pasje grožđe, obična kozokrvina, glogovi, žestilj i dr. Prizemno rašće čine velelisni crijevac, šumska bročika, blaženak, šumska ljubica, šumarica, modro vrapčje sjeme i dr.

Šuma hrasta lužnjaka i velike žutilovke (*Genisto elate* – *Quercetum roboris*)

Prirodna staništa su uz velike rijeke kao što su Drava, Sava, Dunav i slč. Periodično poplavljena područja, ali poplava traje kraće vrijeme, ili su izvan poplave, ali još uvijek dovoljno svježi- Zajednica se nalazi na mineralno – karbonatnim, slabije ili jače kiselom tlu i na pseudoglejnom, odnosno podzolastom, slabo kiselom do neutralnom tlu. U sloju drveća prevladava hrast lužnjak, no znatan udio zauzima i poljski jasen, crna joha, nizinski brijest, vez, crna topola, bijela topola te mjestimice voćkarice. Sloj grmlja izuzetno bujan i raznovrstan po čemu se ova asocijacija bitno razlikuje od šume hrasta lužnjaka i običnog graba. Grmlje čine glogovi, velika žutilovka, crni trn, divlja kruška, crvena hudika, trušljika, kupine, ruža i dr. Sloj prizemnog rašća je osobito bujan u proljeće nakon poplava, a čine ga: šaševi, kiselica, šumski rožac, odoljen, vučja noga, paskvica, dobričica, vlasnjača, obična sita i dr. Moguća je pojavnost u četiri subasocijacije: subasocijacija s običnim grabom, subasocijacija s drhtavim šašem, subasocijacija s rastavljenim šašem i subasocijacija sa žestiljem.

Šuma poljskog jasena s kasnim drijemovcem

Najvažniji čimbenik koji uvjetuje nastanak ove zajednice je stagnirajuća i podzemna voda. Tlo je džombasto i može biti bazične do kisele reakcije. Fitocenoza najizloženija djelovanju površinskih i visokih podzemnih voda. Poljski jasen tvori čiste sastojine s rijetkom primjesom nizinskog brijesta, veza i ponegdje hrasta lužnjaka. Sloj grmlja je slabo razvijen, pojavljuje se žutilovka, trušljika, siva vrba. Sloj prizemnog rašća tvori veliki broj vrsta, kasni drijemovac, žuti šaš, busenasti šaš, bročika, čistac, kiselica, metljika, koprija i dr.

Šuma crne johe s dugoklasnim šašem

Raste na tresetini i bazama bogatim, humusno glejnim tlima koja su zasićena vodom i odvajaju ovu zajednicu od okolnih. Dinamika kolebanja podzemnih voda je temeljni čimbenik razvitka ove zajednice. U sloju drveća prevladava crna joha, poljski jasen i vez, a na rubovima i lužnjak. U grmlju osobito rastu *Viburnum opulus*, *Rhamnus cathartica*, *Prunus padus*, *Frangula alnus*, *Cornus sanguinea*, *Humulus lupulus*, *Iris pseudacorus* i dr.

Biljne zajednice na području obuhvata programa

Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi

Zajednice rubova jezera, eutrofnih bara i močvara, ali i plitkih poplavnih površina ili površina s visokom razinom donje (podzemne) vode u kojima prevladavaju močvarne, visoke jednosupnice i dvosupnice.

Zakorijenjena vodenjarska vegetacija

Zajednice opisane unutar ovog stanišnog tipa razvijaju se u prirodnim, poluprirodnim ili umjetnim stajacim ili sporo tekućim, uglavnom eutrofnim i bazičnim vodama (malim jezerima, močvarama, barama, ribnjacima, rukavcima, pješčarama, meandrima, aluvijalnim bazenima, kanalima i lentičkim dijelovima potoka). Uobičajena dubina vode iznosi između 50 i 300 cm. Tip zajednice (tj. sastav vrsta) određen je dubinom vode, razinom trofije, intenzitetom svjetlosti te kemijskim i fizičkim čimbenicima.

Mezofilne livade košanice Srednje Europe

Navedene zajednice predstavljaju najkvalitetnije livade košanice razvijene na površinama koje su često gnojene i kose se dva do tri puta godišnje. Ograničene su na razmjerno humidna područja od nizinskog do gorskog vegetacijskog pojasa.

Infrastruktura i Antropogeni utjecaj

Čovjek je na području naselja urbanizacijom i industrijalizacijom značajno izmijenio izgled prirodnog krajobraza (stambeni i gospodarski objekti, putevi, željeznice, luke, ceste i dr.), što je zasigurno izmijenilo i stanišne uvijete, kako za brojne životinjske vrste tako i za divljač.

Antropogeni utjecaji ogledaju se u infrastrukturnoj mreži prometnica, vikendaškom tipu korištenja prostora te aktivnostima ljudi vezanih za poljoprivredne radove i voćarstvo. Obrada, njega i zaštita poljoprivrednih kultura kao i voćnjacima različitim metodama (a kemijske najčešće) znatno negativno utječe na ukupno zdravstveno stanje staništa cijelog prostora staništa pa i zdravstveno stanje i ljudi i divljači. Iznimno je negativan utjecaj čovjeka na resurse kroz divlje deponije na livadama, u jarcima te šumarcima i starim potočnim kanalima kao i umjetna gnojidba tla livada i oranica te ukupna zaštita kultura pesticidima kao vrlo značajan način utjecanja čovjeka na divljač.

4. Procjena brojnog stanja divljači koja stalno, sezonski ili povremeno obitava na površinama izvan lovišta ili preko istih prelazi

Na površinama izvan lovišta tijekom cijele ili dijelova godine, povremeno ili u prolazu, vrlo rijetko i stalno, obitava i dolazi niz životinjskih vrsta, a među njima i pojedine vrste krupne i sitne divljači. Na temelju Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači prema načinu migracije, divljač i životinjske vrste razvrstavaju se na sljedeći način:

1. Stalne vrste – koje obitavaju u lovištu tijekom cijele godine, nalaze hranu i zaklon te se razmnožavaju;
2. Sezonske vrste:
 - selice prolaznice – koje prelaze iz lovišta u lovište tijekom jedne lovne godine, a zavisno o godišnjem dobu (zimski i ljetni staništa, okomita i vodoravna migracija i slično);
 - selice staničnice (gnjezdarike) – koje dolaze u lovište tijekom proljeća te se u istom hrane, sklanjaju i razmnožavaju, a u jesen odlaze;
 - selice zimovalice – koje dolaze u lovište tijekom jeseni i zime te se u istom hrane i sklanjaju, a u proljeće odlaze;
3. Povremene vrste – koje dolaze u lovište samo poneke godine te se u njima hrane, sklanjaju ili razmnožavaju;
4. Prolazne vrste – koje tijekom svoje migracije prolaze kroz lovište. Dnevno kretanje divljači i životinjskih vrsta ne smatra se migracijom.

Na temelju članka 11. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači broj divljači i životinjskih vrsta, utvrđuje se:

1. Krupna divljač – opažanjem, praćenjem i brojanjem tijekom cijele lovne godine u lovištu, a iskazuje se brojem grla po spolnoj i dobnoj strukturi;
2. Sitna divljač:
 - zečevi, fazani, jarebice i trčke – metodom uzoraka prebrojavanjem na plohama najmanje površine 50 ha čija međusobna udaljenost ne može biti manja od 1.000 m, a u slučajevima kada nema mogućnosti postavljanja ploha broj divljači se utvrđuje praćenjem i brojanjem tijekom cijele lovne godine;
 - prepelice – prebrojavanjem glasanja u zoru od najmanje tri slušanja na jednom stajalištu najduže tri tjedna po njihovom dolasku u proljeće;
 - divlje patke i crne liske – stalnim opažanjem, opažanjem izlazaka na vodenu površinu, na jutarnjem i večernjem preletu ili na hranilištima;
 - ostala sitna divljač i životinjske vrste – opažanjem, praćenjem i brojenjem tijekom cijele lovne godine.

Broj divljači može se utvrditi i na drugi lovnoj struci priznati način i to:

- tehničkim sredstvima – snimanjem iz zraka, radarima, radioodasilačima, markiranjem i slično;
- Lincoln metodom – djelomičnim markiranjem;
- metodom utvrđivanja tragova;
- metodom utvrđivanja izmeta;
- metodom osluškivanja;
- metodom povratnoga računanja – na temelju višegodišnjih odstrjela pojedine vrste divljači pri čemu se kontrolira i prirast.

4.1. Prikaz procjena brojnog stanja divljači

Brojno stanje divljači i drugih životinjskih vrsta utvrđuje se brojanjem, opažanjem, praćenjem, procjenom i brojenjem tragova. Na području površina izvan lovišta pojedine vrste divljači niti druge životinjske vrste nisu poželjne zbog velike opasnosti od ugrožavanja prometa, a time i ljudskih života i imovine, materijalnih šteta, a s druge strane i šteta na divljači i ostalim životinjskim vrstama. Iako divljač, kao i ostale životinjske vrste, nisu poželjne na ovim površinama izvan lovišta, određeni broj divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta obitava ili se povremeno pojavljuje na području površina izvan lovišta.

Brojno stanje divljači koja obitava na području površina izvan lovišta svedeno je na dan **1. travnja 2024.**, a isto tako navode se i vrste divljači te ostale životinjske vrste koje su se i koje se mogu pojaviti na području površine izvan lovišta.

Prikaz procjena brojnoga stanja za krupnu divljač

Vrsta divljači	Muško	Žensko	Ukupno
	g r l a		
jelen obični (<i>Cervus elaphus</i> L.)	0	0	0
jelen lopatar (<i>Dama dama</i> L.)	0	0	0
srna obična (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	0	0	0
svinja divlja (<i>Sus scrofa</i> L.)	0	0	0

Prikaz procjena brojnoga stanja za sitnu divljač

Vrsta divljači	Muško	Žensko	Ukupno
	grla / kljunova		
jazavac (<i>Meles meles</i> L.)	1	1	2
mačka divlja (<i>Felis silvestris</i> Schr.)	1	1	2
kuna bjelica (<i>Martes foina</i> Ehr.)	1	1	2
kuna zlatica (<i>Martes martes</i> L.)	1	1	2
lasica mala (<i>Mustela nivalis</i> L.)	1	1	2
zec obični (<i>Lepus europaeus</i> Pall.)	5	5	10
lisica (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	4	4	8
čagalj (<i>Canis aureus</i> L.)	3	3	6
tvor (<i>Mustela putorius</i> L.)	1	1	2
fazan – gnjetlovi (<i>Phasianus</i> sp. L.)	10	10	20
trčka skvržulja (<i>Perdix perdix</i> L.)	0	0	0
golub divlji grivnjaš (<i>Columba palumbus</i> L.)	10	10	20
vrana siva (<i>Corvus corone cornix</i> L.)	10	10	20
vrana gačac (<i>Corvus frugilegus</i> L.)	10	10	20
svraka (<i>Pica pica</i> L.)	10	10	20
šojka kreštalica (<i>Garulus glandarius</i> L.)	10	10	20

Osim navedenih preko ovoga područja prelaze ili povremeno na njemu obitavaju i sljedeće vrste:

- prepelica pućpura (*Coturnix coturnix* L.)
- šljuka bena (*Scolopax rusticola* L.)*
- šljuka kokošica (*Gallinago gallinago* L.)*
- patka divlja gluhara (*Anas platyrhynchos* L.)
- patka divlja kržulja (*Anas crecca* L.)
- guska divlja glogovnjača (*Anser fabalis* Latham.)
- liska crna (*Fulica atra* L.).

* Strogo zaštićena gnijezdeća i proljetna preletnička populacija

Prikaz pojavnosti ostalih životinjskih vrsta

Sisavci

Životinjska vrsta	Muško	Žensko	Ukupno
	grla / repova / komada		
vjeverica (<i>Sciurus vulgaris</i> L.)			
jež obični (<i>Erinaceus europaeus</i> L.)			
krtica (<i>Talpa europae</i> L.)			
šumska voluharica (<i>Clethrionomys glareolus</i> L.)			
livadna voluharica (<i>Microtus agrestis</i> L.)			
poljska voluharica (<i>Microtus arvalis</i> Pall.)			
patuljasti miš (<i>Micromys minutus</i> Pall.)			
kućni miš (<i>Mus musculus domesticus</i> L.)			
obični šumski miš (<i>Apodemus sylvaticus</i> L.)			
mala rovka (<i>Sorex minutus</i> L.)			

Ptice

Životinjska vrsta	Muško	Žensko	Ukupno
	kljunova		
grlica divlja (<i>Streptopelia turtur</i> L.)			
domaći vrabac (<i>Passer domesticus</i> L.)			
kukavica (<i>Cuculus canorus</i>)			
čvorak (<i>Sturnus vulgaris</i>)			

i druge životinjske vrste.

Pravna ili fizička osoba koja je zadužena za provedbu Programa zaštite divljači dužna je svake lovne godine utvrditi brojno stanje divljači na površinama izvan lovišta te njihovo brojno stanje upisati u obrazac PZD – 2 za svaku pojedinu lovnu godinu.

4.2. *Krupna divljač*

Procjena brojnog stanja JELENA OBIČNOG (*Cervus elaphus* L.)

JELEN OBIČNI (*Cervus elaphus* L.) u Hrvatskoj obitava u šumskim kompleksima uzduž Dunava, Drave i Save, u Gorskom kotaru, Velikoj i Maloj Kapeli, dijelu Hrvatskog primorja, a znatno manje na Velebitu i Ličkoj Plješivici. Nalazimo ih i na području Istre, osobito na Učki i Čićariji. Građom tijela odaje dojam skladne, plemenite i snažne životinja. U usporedbi s tijelom, glava mu je uska i vitka, a što je stariji, to je punija i šira. Oči su kestenjaste, a ispod njih ima suzne žljezde što izlučuju masnu ljepljivu masu. Uške su dosta velike, nešto manje od polovice glave. Između uški na glavi su rožišta, koja su deblja i niža što je jelen stariji. Stariji jelen na vratu ima grivu, a košuta je nema. Griva se proteže po cijelome vratu do prsa. Noge su mu visoke i snažne. Noge mu završavaju papcima po kojima je i red dobio ime (papkari). Visina tijela u grebenu je 120 – 150 cm, a dužina od vrha njuške do korijena repa 225 – 275 cm, dok mu je rep 30 cm. Jelen je mase od 125 do 250 kg, a košuta od 70 do 150 kg, ovisno o biotopu i soju. Boja dlake je različita na pojedinim dijelovima tijela, ovisno o izloženosti svjetlu, pa je na leđima i sa strane nešto tamnija nego na trbuhu. Boja dlake ovisi i o spolu i o godišnjem dobu. Osim suzne žljezde odnosno udubine ispod oko iz koje se luči miris, košuta i jelen imaju mirisne žljezde s vanjske strane skočnog zgloba (podkoljenska mirisna žlijezda). Osjetila u jelena običnog su vrlo dobro razvijena. Životni vijek jelena običnog je 15 – 20 godina. Kostur jelena građen je za trčanje i preskakanje. Mišići su vrlo snažni pa mu omogućuju brz bijeg i skokove koji mogu biti dugi i do 12 m, a u visinu može bez zaleta skočiti do 2,5 m.

Jelen obični je divljač sumraka jer su ga prilike natjerale da se štiti mrakom. Tijekom vegetacije mužjaci žive odvojeno od ženki i obično ne stvaraju krda. Zimi je pak obrnuto pa i mužjaci i ženke žive u krdima. Jelen se glasa najviše tijekom parenja, kad izaziva protivnika na bitku radi osvajanja ili očuvanja već postojećeg krda košuta. Jelen je poligam i za vrijeme parenja okuplja više košuta u „harem“, oplodjujući sve. Parenje u nizini počinje koncem mjeseca kolovoza i završava koncem mjeseca rujna. Jelen riče najviše u sumrak, tijekom noći i zorom, ali i danju u vrijeme najjače rike, odnosno kad je ona na vrhuncu. Za to vrijeme vrlo malo jede pa izgubi 20 – 30 kg tjelesne mase. Košuta nosi 34 tjedana i u mjesecu svibnju oteli najčešće jedno, vrlo rijetko dva teleta. Zreli i stari jeleni odbacuju rogovlje već u mjesecu veljači ili mjesecu ožujku. Nešto kasnije odbacuju rogove srednjodobni jeleni, a mlađi ih odbacuju u mjesecu travnju pa čak i mjesecu svibnju. Jelen se kreće na tri načina – korakom, kasom i trkom. Jelen je odličan plivač.

Dob se procijenjuje se određuje na osnovu fenološkog osmatranja. Mladunčadi se smatraju telad oba spola od trenutka telenja do završetka prve lovne godine. Pomladak je divljač u drugoj lovnoj godini, mladi su divljač u trećoj i četvrtoj i petoj, srednji u šestoj, sedmoj i osmoj, a zreli u devetoj lovnoj godini i na više.

PROCJENA BROJNOG STANJA JELENA OBIČNOG												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		g r l a										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Jelen obični											
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Jelen obični											
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Jelen obični											
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Jelen obični											
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Jelen obični											
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Jelen obični											
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Jelen obični											
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Jelen obični											
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Jelen obični											
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Jelen obični											

Procjena brojnog stanja JELENA LOPATARA (*Dama dama*, L.)

JELEN LOPATAR - potječe iz istočnog Sredozemlja, a dolazi do Iraka i Irana, gdje se kao malobrojna i ugrožena vrsta zadržao do danas. Danas je rasprostranjen gotovo u cijeloj Europi, najčešće u ograđenim lovištima i uzgajalištima. Osobito je brojan u Mađarskoj, Njemačkoj, Češkoj, Slovačkoj, Danskoj i Španjolskoj, gdje ga ima više u parkovima i u ograđenim uzgajalištima nego u otvorenim lovištima. Na područje Republike Hrvatske unesen je 1850. godine u ograđeni prostor u Suhopolju.

Jelen lopatar potječe iz šumsko – stepskih područja i najviše mu odgovaraju prorijeđene šumske sastojine isprekidane livadama, čistinama i mladim šumskim sastojinama za brst. Zbog svoje prilagodljivosti i otpornosti u Europi je naseljavan na različita staništa, osobito mu odgovaraju svijetli i topli hrastici u kojima doseže visoku trofejnu vrijednost, ali sva staništa moraju imati odgovarajuće površine livada i pašnjaka. Šuma uz hranu ponajprije mu pruža zaklon i mjesto zadovoljavanja socijalnih potreba.

Jelen lopatar je manji od jelena običnog. Duljina je tijela bez repa od 90 do 150 cm, rep je dugačak 10 – 23 cm, a visina je u grebenu do 110 cm. Težina jelena kreće se od 60 – 90 kg, a košute oko 50 kg. Veličina i težina znatno ovise o staništu, ishrani, gustoći populacije i nizu ostalih čimbenika, pa iz toga proizlaze i različiti podaci u literaturi. Najčešća boja u ljetnoj dlaci, koja se smatra normalnom, svijetlohrđastosmeđa, s tamnom prugom na hrptu, koja je prema repu izraženija. Na tijelu se ističu bijele pjege koje se prema vratu gube, a u donjoj trećini ograničava ih svijetla uzdužna pruga. Donji dio vrata, prsa i noge su svjetliji, trbuh je bijel. Zimska je dlaka jednolično sivosmeđa, po hrptu tamnija, prema trbuhu svjetlija, a unutrašnje su strane nogu, donja strana repa i stražnji dio, ogledalo, bijeli. Među najčešćim su varijantama boje jelena lopatara crna, crvenosmeđa (djelomično ili potpuno bez bijelih pruga) i tzv. Porculanska obojenost u više nijansa, od tamne do gotovo bijele. Sva osjetila su mu podjednako dobro razvijena, a vid mu je razvijeniji nego u običnog jelena.

Jelen lopatar je divljač krda, u kojem žive cijele godine. Krda nisu odvojena po spolovima, nego se sastoje od jedinki oba spola i različite dobi. Jedino stariji jeleni žive sami i pridružuju se krdima, odnosno košutama u vrijeme parenja. Nema sklonost migriranju, zadovoljava se relativno malim životnim prostorom. Skloniji je travama i zeljastu bilju nego brstu drveća i grmlja. Osim trava i raznih zeljastih biljaka rado jede žir, različito šumsko sjeme, kestene, divlje voće i gljive. Osim kretanja hodom, kasom i trkom, za jelena lopatara karakteristično je odskakivanje s tla sa sve četiri noge istodobno. Nasuprot običnom jelenu, jelen lopatar se ne kaljuža.

Spolno sazrijeva u drugoj godini života, u dobi oko 16 mjeseci. Ovisno o nadmorskoj visini, klimi i vremenski prilikama, parenje počinje početkom mjeseca listopada. Parenje u jelena lopatara nazivamo rika kao i u jelena običnog. Rika odnosno parenje traje oko 20 dana. Jelen lopatar u rici je temperamentniji i borbeniji od jelena običnog. Gravidnost košute traje oko 240 dana, a oteli jedno (rijetko dva) teleta, potkraj mjeseca svibnja ili početkom mjeseca lipnja. Životni vijek lopatara je 20 do 25 godina.

PROCJENA BROJNOG STANJA JELENA LOPATARA												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		g r l a										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Jelen lopatar											
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Jelen lopatar											
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Jelen lopatar											
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Jelen lopatar											
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Jelen lopatar											
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Jelen lopatar											
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Jelen lopatar											
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Jelen lopatar											
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Jelen lopatar											
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Jelen lopatar											

Procjena brojnog stanja SRNE OBIČNE (*Capreolus capreolus* L.)

SRNA OBIČNA (*Capreolus capreolus* L.) obitava na cijelom području Hrvatske, osim većine otoka i nekih priobalnih dijelova Dalmacije. Broj srna u različitim je područjima Hrvatske promjenjiv i ovisi o prilikama u njihovim staništima.

Tijelo srne skladno je i vitko, a građom je predodređena za život u gustoj šikari, gustoj visokoj travi i korovu. Iako ima duge i vitke noge, nije ustrajan trkač. Na nogama ima po dva crna sjajna papka, a iznad njih smješteni su, na stražnjoj strani, zapapci. Tijelo je od vrha do korijena repa dugo 130 – 140 cm, a u grebenu je visoko oko 75 cm. Visina, dužina i masa ovise o spolu, dobi, a osobito o biotopu. Ljetna je dlaka srne hrđastocrvene boje, a zimska kestenjastosiva, nalik boji suhog otpalog lišća. Na stražnjici ima žuto – bijelo područje dlaka koja je zimi potpuno bijelo i znatno veće, a naziva se ogledalo. Lanad ima smeđu dlaku s bijelim pjegama, koje se tijekom ljeta polako gube, a jesenskim linjanjem sasvim nestaju. Srne se linjaju dva puta godišnje, u proljeće i jesen. Srna i srnjak imaju između papaka stražnjih nogu imaju međuprstne mirisne žlijezde, koje izlučuju mirisnu tvar za označavanje traga. Na stražnjim nogama ispod skočnog zgloba oba spola imaju potkoljensku mirisnu žlijezdu, koja također luči miris.

Srnjak ima između rogova, prema čelu, čeonu mirisnu žlijezdu, kojom, trljajući rogovima o stalca i grmlje, ostavlja svoje mirisne tragove i označava svoj teritorij. Srna pak ima na stražnjici mirisnu žlijezdu, koja jako miriše u vrijeme paranje kako bi privukla mužjaka. Osjetila su u srna dobro razvijena, osobito sluh i njuh. Vid im je dobar, ali zbog astigmatične građe očiju teže uočavaju stvari koje nisu u pokretu. Životni vijek srna je oko 15 godina. Tijekom života zubi se hranjenjem troše, a budući da je to trošenje dosta pravilno, po njemu se procjenjuje dob grla.

Dob se procjenjuje na osnovi fenološkog osmatranja. Mladunčadi se smatraju lanad oba spola od trenutka lanjenja do završetka prve lovne godine. Pomladak je divljač u drugoj lovnoj godini, mladi su divljač u trećoj i četvrtoj, srednji u petoj i šestoj, a zreli u sedmoj lovnoj godini i na više.

PROCJENA BROJNOG STANJA SRNE OBIČNE												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		g r l a										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Srna obična											
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Srna obična											
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Srna obična											
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Srna obična											
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Srna obična											
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Srna obična											
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Srna obična											
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Srna obična											
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Srna obična											
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Srna obična											

Procjena brojnog stanja SVINJE DIVLJE (*Sus scrofa* L.)

SVINJA DIVLJA (*Sus scrofa* L.) je naša autohtona divljač rasprostranjena na gotovo cijeloj površini Hrvatske, osim nekih dalmatinskih otoka. Zastupljena je više u šumskim područjima bogatim hranom (žir, bukvice, kesten), dok ih u crnogoričnim šumama, gdje je ponuda hrane lošija, ima manje. Voli močvarna područja u blizini rijeka i jezera, pogotovo ako se u okolini uzgajaju poljoprivredne kulture. Prednost joj je pred ostalom krupnom divljači njena velika moć reprodukcije. Svinja divlja nije vjerna staništu, pokretna je tražeći hranu i mir.

Tijelo i noge svinje divlje su snažni, trup je zbijen, plosnat, glava je klinasta s dugačkim rilom na čijem su kraju nosnice. Rilo je veoma mišićavo, a donja vilica pokretljiva i ojačana, što svinji divljoj daje veliku snagu kada ruje. Uši su srednje velike, najčešće stoje uspravno. Očni su otvori koso položeni i razmjerno mali. Rep je primjereno dug i tanak. Masa je različita, do 300 kg, ali nije u korelaciji s trofejnom vrijednošću. Tijelo je pokriveno ostrim tvrdim čekinjama, koje su na krajevima svjetlije i rascijepane. Čekinje s hrpta, gdje su najdulje, lovci nakon odstrjela uzimaju kao trofej. Zimi se ispod čekinja nalazi sloj guste vunaste dlake. Prasad je žućkasta ili siva, a sa svake strane ima tamne pruge. Svinja divlja ima zube očnjake, u vepra su razvijeniji mnogo jače nego u krmača i nazivaju se kljovama. U donjoj su vilici sjekači, u gornjoj brusači. Očnjaci krmače nazivaju se klicama. Ženka ima najčešće 10 sisa, od kojih je osam aktivnih. Osjetila su im odlično razvijena, ponajprije njuh i sluh, vid je nešto slabiji. Vrlo su oprezne. Svinja divlja se kreće korakom, kasom i trkom.

Dob se procijenjuje na osnovu fenološkog osmatranja. Mladunčad se smatraju prasad oba spola od trenutka prašenja do završetka prve lovne godine. Pomladak je divljač u drugoj lovnoj godini, mladi su divljač u trećoj, srednji u četvrtoj i petoj, a zreli u šestoj, sedmoj lovnoj godini i na više.

PROCJENA BROJNOG STANJA SVINJE DIVLJE												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		g r l a										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Svinja divlja											
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Svinja divlja											
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Svinja divlja											
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Svinja divlja											
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Svinja divlja											
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Svinja divlja											
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Svinja divlja											
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Svinja divlja											
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Svinja divlja											
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Svinja divlja											

4.3. Procjena brojnog stanja sitnih vrsta divljači

Procjena brojnog stanja JAZAVCA (*Meles meles* L.)

JAZAVAC (*Meles meles* L.) je naša autohtona divljač i nalazimo ga u svim staništima, i u nizinama i u brdsko – planinskim područjima. Iznimka su samo jadranski otoci. Dug je 60 do 70 cm, a visok 30 cm. Rep mu doseže 20 cm. Prosječne je mase desetak, a izrazito krupni primjerci mogu biti do 30 kg mase. Dlaka mu je po leđima sivocrna, a glava mu je bijela s dvije crne pruge što se pružaju od usta preko očiju i čela sve do iza tjemena. Prsa, noge i trbuh su crni. Prednje su mu noge bolje razvijene i snažnije od stražnjih i imaju jake i duge nokte. Raspored i građa mišića prednjih nogu prilagođeni su kopanju. Tijelo mu je zbijeno i snažno, prilagođeno životu pod zemljom. Stoga ima malene uši i oči, noge su mu kratke i snažne. Pod repom ima veliku mirisnu perianalnu žlijezdu, koja obilno luči sekret tipična i prodorna mirisa. Svežder je i hranu traži uglavnom njuhom u sumrak i noću. Hrani se šumskim plodovima, gomoljima, kukuruzom, voćem, jajima, kukcima, puževima te sitnom divljači koju može svladati. Čini štete u poljodjelstvu i u lovnom gospodarenju.

PROCJENA BROJNOG STANJA JAZAVCA						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
1	2	3	4	g r l a		7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Jazavac					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Jazavac					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Jazavac					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Jazavac					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Jazavac					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Jazavac					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Jazavac					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Jazavac					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Jazavac					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Jazavac					

Procjena brojnog stanja MAČKE DIVLJE (*Felis silvestris* Schr.)

***Mačka divlja* (*Felis silvestris* Schr.)**

Slična je domaćoj mački od koje je snažnija i krupnije glave. Tijelo joj je zbijenije, rep kraći i deblji nego kod domaće mačke. Na repu ima 5-8 crnih kolutova. Pari se u veljači i ožujku, graviditet iznosi oko 63 dana, omaci 2-4 mačića. Spolno je zrela s 9 mjeseci. Lovi u sumrak i noću. Hrani se sitnim glodavcima.

Mjere gospodarenja mačkom divljom biti će propisane u skladu s Planom gospodarenja mačkom divljom u Republici Hrvatskoj i akcijskim planom gospodarenja mačkom divljom za pojedinu godinu. Sukladno „Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“, broj: 144/13. i 73/16.)“, predmetna vrsta je strogo zaštićena vrsta.

PROCJENA BROJNOG STANJA MAČKE DIVLJE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Mačka divlja					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Mačka divlja					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Mačka divlja					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Mačka divlja					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Mačka divlja					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Mačka divlja					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Mačka divlja					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Mačka divlja					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Mačka divlja					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Mačka divlja					

Procjena brojnog stanja KUNE BJELICE (*Martes foina* EHR.)

KUNA BJELICA (*Martes foina* EHR.) je naša autohtona divljač, obitava u većini hrvatskih staništa i vidno je brojnija od kune zlatice. Osim što naseljava kontinentalni i središnji dio, izraziti je stanovnik juga te ju nalazimo u priobalju i na otocima. Štoviše, u krškim staništima je brojnija. U brdskim i brdsko – gorskim područjima obitava tijekom ljeta, a početkom zime migrira u niže predjele. To znači da je i u našim predjelima areal kune bjelice i kune zlatice uvelike zajednički. Kuna bjelica tjelesno je nešto manja od srodne joj zlatice, ali je zato robusnije građena. Sukladno tome ima kraće noge. Na grlištu, vratu i prsima ima mrlju bijele dlake po kojoj je i dobila naziv i po čemu ju razlikujemo od zlatice. Ta je mrlja uzdužno podijeljena na dva kraka čiji se vršci protežu do prednjih nogu pa i prelaze na njih. Dlaka kune bjelice je sivkastosmeđa, jer ima bjelkastu podlaku. To daje dojam svjetlije boje dlačnog pokrivača. Dlaka je nešto grublja i rjeđa nego u zlatice te se čini kao da ne pokriva dostatno njezino tijelo. Obraslost šapa dlakom nije izrazita te se u tragu uočavaju jastučići prstiju. Njuška u bjelice nije pigmentirana pa ima mesnatoružičastu boju. Ostali detalji vanjštine podjednaki su opisu kune zlatice. Kuna bjelica, premda je spretna i okretna divljač, ipak nije dobar penjač poput kune zlatice pa su njena skrovišta pretežno na tlu, u različitim pukotinama, oborenim stablima, rupama, stijenama i napuštenim zdanjima. Zato je često viđamo u naseljima, parkovima, predgrađu, pa i gradskoj četvrti. Gustoća populacije u staništu kune bjelice bitno je veća nego u zlatice. I premda su obje kune asocijalna ponašanja, čini se da bjelica lakše podnosi pripadnike iste vrste na svom staništu. Svoj teritorij također obilježava izmetom i sekretom analnih žlijezda.

PROCJENA BROJNOG STANJA KUNE BJELICE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		g r l a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Kuna bjelica					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Kuna bjelica					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Kuna bjelica					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Kuna bjelica					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Kuna bjelica					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Kuna bjelica					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Kuna bjelica					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Kuna bjelica					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Kuna bjelica					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Kuna bjelica					

Procjena brojnog stanja KUNE ZLATICE (*Martes martes* L.)

KUNA ZLATICA (*Martes martes* L.) je također naša autohtona divljač i obitava pretežno u brdskim i brdsko – gorskim staništima te većim šumskim kompleksima na nižoj nadmorskoj visini. Preferira starije šumske komplekse, bez gustog podrasta grmlja. Kuna zlatica duga je 70 – 80 cm, a od toga na rep otpada 20 – 25 cm. Visoka je oko 25 cm, a mase 1,5 do 2,0 kg. Tijelo joj je izduženo i gipko. Lubanja joj je građena tako da glavu može uvući u male otvore, rupe u tlu i otvore na deblima. Kamo uspije uvući glavu, uspijeva provući cijelo tijelo. Na glavi su uočljive kratke trokutaste i na vrhu zaobljene uši, krupne oči i crna njuška. Na glavi ima raspoređene taktilne dlake, iznad očiju, najviše na gornjoj usni te nešto ispod brade. Donja strana vrata i djelomice prsa zlatnožute su boje pa je po tome dobila ime. Ta malja svjetlije dlake uglavnom je zaokružena oblika i rijetko kada zahvaća prednje noge. Ima snažne i relativno kratke noge te se zahvaljujući tome vrlo spretno penje po drveću i kreće po krošnjama. Osnovna je boja dlačnog pokrivača kune zlatice kestenjasta do tamnosmeđa, a poddlaka je gusta i ima žućkaste vrhove. Rep joj je kitnjast, a dlaka je na njemu tamnija nego na tijelu. Osjasta je dlaka mekana i svilenkasta, što njezino krzno čini atraktivnim. Na nogama ima duge i oštre nokte koji joj pomažu u penjanju i hvatanju plijena. Na šapama imaju pet prstiju, a prostor između njih i sami jastučići prstiju obrasli su dlakom.

PROCJENA BROJNOG STANJA KUNE ZLATICE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		g r l a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Kuna zlatica					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Kuna zlatica					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Kuna zlatica					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Kuna zlatica					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Kuna zlatica					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Kuna zlatica					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Kuna zlatica					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Kuna zlatica					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Kuna zlatica					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Kuna zlatica					

Procjena brojnog stanja LASICE MALE (*Mustela nivalis* L.)

LASICA MALA (*Mustela nivalis* L.) je naša najmanja zvijer i obitava po cijeloj Hrvatskoj. Vrlo je prilagodljiva raznovrsnu staništu te ju nalazimo u šumarcima, uz hrpe kamenja, plastove sijena, živice i ograde, uz okućnice i gospodarske zgrade, odnosno svuda gdje se zadržavaju štakori, voluharice i miševi. Lasica mala je vrlo okretna i spretna životinja. Ima usko vretenasto tijelo dugačko oko 20 do 25 cm. Od ukupne duljine tijela na rep otpada posljednjih 3 – 5 cm. Teži desetak dekagrama. Ženka je manja od mužjaka. Krzno je većinom zagasitocrvene do tamnosmeđe boje, ali se mogu naći i primjerci s ponešto sivkaste dlake. Po trbuhu, donjoj strani vrata i šapama dlaka joj je bijela. Ima dva para jakih očnjaka. Na svim šapama ima po pet prstiju s oštrim noktima, koji se ocrtavaju i u tragu. Kreće se u skokovima, a ima izvrsno razvijena sva osjetila. Osim odlično razvijenih osjetila, ima iznimnu brzinu te tjelesnu izdržljivost i snagu. Krase je i znatiželja i neustrašivost.

PROCJENA BROJNOG STANJA LASICE MALE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA S T R U K T U R A				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		g r l a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Lasica mala					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Lasica mala					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Lasica mala					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Lasica mala					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Lasica mala					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Lasica mala					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Lasica mala					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Lasica mala					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Lasica mala					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Lasica mala					

Procjena brojnog stanja ZECA OBIČNOG (*Lepus europaeus* Pall.)

ZECA OBIČNI (*Lepus europaeus* Pall.) u Hrvatskoj obitava na gotovo svim nizinskim staništima, u dolinama velikih rijeka i na nadmorskim visinama od 50 m do 250 m i većim otocima, ali i na planinama. Boja je po leđima sivkasto – hrđasta, žućkastosmeđa, prilagodljiva godišnjem dobu, starosti i staništu, a po trbuhu bijela. Linjanje odnosno izmjena dlake, događa se dva puta godišnje. Prema gore zavrnuti rep odozgo je crn, a odozdo bijel. Uške koje su duže od glave imaju crnkaste vrhove. Na gornjoj usni imaju osjetilne dlake (brkovi). Sluh je izvanredno razvijen, kao i njuh. Iako su oči velike i samo djelomično pokrivene kapcima, vid je slab. Tijelo zeca čvrsto je građeno. Stražnje noge, sa samo četiri prsta, mnogu su duže, šire i jače od prednjih. Tabani su mu cijeli pokriveni gustom, žilavom dlakom različite vrste i finoće. Prosječna je dužina tijela odraslog zeca 58 cm, a njegova repa 9 cm. Visina do grebena ne prelazi 30 cm. Masa je 3,5 - 6 kg.

Parenje i koćenje (okot) mogući su više puta (3 do 5) tijekom godine. Parenje počinje već u mjesecu siječnju ili veljači. Period skotnosti zečice traje 41 do 42 dana. Unatoč relativno velikom biološkom (idealnom) prirastu, vrlo je malen tzv. realni prirast. Zečiči se rađaju u jednostavnom ležaju, logi, odnosno na posve ravnom tlu, u jednostavnoj udubini ili u dubokoj brazdi. Ako ih je više (4 do 5), zečica ih iz sigurnosnih razloga razmjesti odvojeno u dva ili više ležaja. Zečiči su spolno zreli i spremni za reprodukciju već nakon 6 do 8 mjeseci.

PROCJENA BROJNOG STANJA ZECA OBIČNOG						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		g r l a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Zec obični					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Zec obični					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Zec obični					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Zec obični					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Zec obični					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Zec obični					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Zec obični					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Zec obični					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Zec obični					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Zec obični					

Procjena brojnog stanja LISICE (*Vulpes vulpes* L.)

LISICA (*Vulpes vulpes* L.) je naš najrašireniji i najpoznatiji predstavnik porodice pasa. U Hrvatskoj je rasprostranjena po cijelom njezinu području i na nekim otocima (Krk, Rab).

Veličine je osrednjeg psa, visoka 45 – 50 cm i dugačka oko 120 cm. Od ukupne duljine tijela oko 40 cm otpada na kitnjasti rep. Tjelesna joj je masa 6 do 8 kg, premda može težiti i 10 – tak kg. U europske lisice razlikuju se dvije osnovne obojanosti tijela, s nekoliko nijansa. To je crvena boja dlake, koja je po cijeloj gornjoj strani sa svojevrsnim prijelazima u žutocrvene ili žutohrđaste nijanse. Dlaka, odrasle lisice u području čela, ramena i stražnjeg dijela leđa ima bijele vrhove pa se stoga doimaju srebrnim. Donji dio obraza i vrata odnosno grlište, te prsa su bijeli. Uši i šape su crni. Lisica hoda tako da stražnjim nogama staje u trag prednjih nogu. Na nogama ima po 4 prsta s pandžama koje ne može uvući. Od osjetila lisica ima vrlo dobro razvijen njuh i sluh, a vid joj je slabije razvijen. Takva kombinacija osjetila i nepogrešiv sluh omogućuju i slijepoj lisici da preživi. Mirisne žlijezde ima na šapama odnosno mekušima (tabanima) koji ostavljaju miris u tragu kojim prođe. Također ima analne žlijezde koje su zajednička osobina pripadnika porodice pasa. Njima se služi u obilježavanju teritorija. S gornje strane repa, uz sam korijen, oba spola imaju žlijezdu zvanu viola (*viola odorata*), koja je izrazito aktivna u vrijeme parenja.

PROCJENA BROJNOG STANJA LISICE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA S T R U K T U R A				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		g r l a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Lisica					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Lisica					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Lisica					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Lisica					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Lisica					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Lisica					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Lisica					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Lisica					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Lisica					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Lisica					

Procjena brojnog stanja ČAGLJA (*Canis aureus* L.)

ČAGALJ (*Canis aureus* L.) obitava u Dalmaciji, otocima južnog Jadrana, Panonskoj Hrvatskoj, Kvarnerskom primorju, Istri i dijelu Gorskog kotara. U opisu izgleda i vanjštine čaglja prevladavaju tjelesne karakteristike svojstvene lisici i vuku. Duljina je njegova trupa 90 do 100 centimetara, a repa 24 centimetra. Visina u grebenu mu je od 45 do 50 centimetara. Tjelesna masa većinom mu je od 10 do 15 kilograma, iako kapitalni primjerci mužjaka mogu znatno premašiti tu težinu. Glava je slična lisičjoj te ima uspravne i nešto veće uši zaobljena vrha, krupne okrugle oči i dugu zašiljenu njušku, što zajedno glavi daje lisičji profil. Noge su mu duge i građom prilagođene trčanju. Trag mu je vrlo sličan lisičjem, premda je veći. U tragu osim otisaka šape ostavlja i tragove noktiju četiri prsta. Tijelo mu je relativno zbijeno, podjednako razvijeno u plećima i u slabinama i nije odviše snažno građeno. Rep mu je kitnjast i doseže do skočnog zgloba. Boja dlake na leđima mu je svijetla odnosno zlatnožuta do hrđasta, te je po hrptu, gornjoj strani vrata, vanjskoj strani nogu i repu protkana crnim dlakama. Prema trbuhu postaje svjetlija te je na samom trbuhu, donjoj strani vrata i unutarnjoj strani nogu gotovo bijela. Karakterističan oblik glavi čaglja daju duge dlake na obrazima. Glasa se zavijanjem poput psa, koje je neugodno jer podsjeća na ljudski jauk. Sva su osjetila vrlo dobro razvijena. Osobito se ističu njuh i sluh. Obzirom da je prema smjernicama stručne podloge o gospodarenju čagljem RH Vukovarsko-srijemska županija proglašena pogodnom za uzgoj čaglja u lovištima se dopušta odstrjel svih jedinki iznad zakonom propisanog biološkog minimuma.

PROCJENA BROJNOG STANJA ČAGLJA						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		g r l a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Čagalj					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Čagalj					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Čagalj					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Čagalj					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Čagalj					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Čagalj					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Čagalj					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Čagalj					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Čagalj					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Čagalj					

Procjena brojnog stanja TVORA (*Mustela putorius* L.)

TVOR (*Mustela putorius* L.) je rasprostranjen je u većem dijelu Hrvatske. Pogoduju mu staništa koja obiluju hranom, bez obzira na to jesu li to ravnica, planina, šuma ili polje. Uglavnom češće nastanjuje područja uz ljudska naselja, osobito sela i seoska gospodarstva. Zapravo ljeti obitava u poljima, šumarcima i šumama, a zimi dolazi bliže naseljima, odnosno selima, pa i gradovima, jer na njihovu području lakše nalazi hranu.

Odrasli tvor dug je oko 40 cm, a rep oko 15 cm. Masa mu je do jednog kilograma. Tijelo je pokriveno tamnokestenjastom, gotovo crnom dlakom. Na leđima i bokovima dlaka je kestenjasta pa ta područja izgledaju svjetlije. Ispod tamne osjaste dlake vidi se finija žuta vunasta podlaka. Iza očiju i preko čela ima područje žuto – bijele dlake, koja se pruža obostrano malo ispod i iza ušiju. Jednako svijetla dlaka u obliku mrlje nalazi se oko njuške. Ima kratke noge, a uz anus perianalne žlijezde koje izlučuju sekret izrazito neugodna i prodorna smrada. Stiskanjem analnih žlijezda prska njihov sadržaj, čime se služi za obranu. Noćno je aktivna životinja. Dan provodi pretežno u skrovištu.

PROCJENA BROJNOG STANJA TVORA						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		g r l a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Tvor					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Tvor					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Tvor					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Tvor					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Tvor					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Tvor					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Tvor					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Tvor					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Tvor					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Tvor					

Procjena brojnog stanja FAZANA – GNJETLOVA (*Phasianus sp. L.*)

FAZAN – GNJETLOVI (*Phasianus sp. L.*) obitava u gotovo svim našim krajevima, posebice u Podravini i Posavini. Nema ih ili ih ima malo u Lici, Gorskom kotaru i južnoj Dalmaciji.

Fazan je dug oko 60 cm, a toliko mu je dug i rep. Raspon krila je oko 75 cm, a masa 1,2 – 1,6 kg. Koka je manja, duga je oko 50 cm (rep 30 cm), a mase oko 1 kg. Pijevac je po glavi i vratu metalnozelene boje, prsa i trbuh su tamnocrveni, s tamnim pjegama, na pokrilju su bijele pjege. Rep je crvenosmeđ s tamnosmeđim poprečnim prugama. Ima ostruge. Ženka je mnogo jednostavnije i neuglednije obojena. Osnovna boja njezina perja prilagođena je boji zemlje i suhoga lišća, što joj je odlična zaštita.

Fazan je poligamna vrsta, ali i ženka se može pariti s više mužjaka. U prirodi je najpogodniji omjer spolova 1 : 4–5 u korist fazanki. Negdje potkraj mjeseca ožujka, dolaskom dužeg dana i toplijeg vremena, probudi se spolni nagon. Pri gniježđenju ženka se udalji od pijevčevog teritorija. Gnijezdo, promjera 22 cm i duboko 6 cm, pravi u tlu na rubu kultura (ne u sredini, po mogućnosti u blizini šumaraka), ispod malo otpalog granja obraslog travom; prostor mora biti obasjan suncem nekoliko sati na dan. Fazanka snese prvo jaje 8 do 10 dana poslije parenja (negdje oko 20. travnja). U 16–26 dana snese 8–18 sivomaslinastih jaja. Gnijezdo prekiva lišćem. Ženka sjedi na jajima 24 dana. Fazanka vodi piliće do starosti od 12 do 15 tjedana.

PROCJENA BROJNOG STANJA FAZANA – GNJETLOVA						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Fazan – gnjetlovi					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Fazan – gnjetlovi					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Fazan – gnjetlovi					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Fazan – gnjetlovi					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Fazan – gnjetlovi					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Fazan – gnjetlovi					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Fazan – gnjetlovi					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Fazan – gnjetlovi					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Fazan – gnjetlovi					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Fazan – gnjetlovi					

Procjena brojnog stanja TRČKE SKVRŽULJE (*Perdix perdix* L.)

TRČKA SKVRŽULJA (*Perdix perdix* L.) ili poljska jarebica ili krža. U Hrvatskoj je rasprostranjena svuda gdje ima polja do 600 metara nadmorske visine.

Mase je 350 - 400 grama, duga 31 cm (od vrha kljuna do kraja repa). Rep je dug 8-10 cm, a raspon krila je 45 – 59 cm. Temeljna je boja perja boja zemlje s uzdužnim i poprečnim bjelkastim prugama. Kljun je prilično jak, sive je boje. Pisak i prsti pokriveni su rožnatim ljuskama. Mužjaci nemaju ostrugu. Vid i sluh razvili su se kao dva glavna osjetila za uočavanje opasnosti, jer trčke skvržulje dobro vide i čuju na veliku udaljenost. Njuh i okus slabo su razvijeni. U veličini i masi mužjaka i ženke nema razlike. Trčka skvržulja živi oko pet godina, ali ih vrlo malo dožive više od tri godine. Trčke skvržulje su jednoženci i idealan je omjer spolova 1: 1. Parenje počinje koncem mjeseca veljače, što ovisi o vremenskim prilikama. Mužjak bira ženku iz drugog jata, glasno ju doziva, obično u sumrak. Čim se mužjak i ženka spare, napuštaju jato i traže svoj životni prostor. Trčka skvržulja pravi gnijezdo u mjesecu travnju ili svibnju. Gnijezdo je udubina u tlu promjera 12 – 15 cm pokrivena suhom travom i vlastitim perjem. Najčešće ga napravi na nekošenoj travnatoj površini ili drugom neobrađenom zemljištu, na međi, u djetelini, živici i žitu. Trčka skvržulja snese 15 – 22 jaja po gnijezdu. Najbolja nesivost je u drugoj i trećoj godini života, a u četvrtoj i dalje naglo opada. Ženka sjedi na jajima 23 dana, a mužjak u blizini drži „stražu“. Osušeni pilići odmah napuštaju gnijezdo (potrkušci).

PROCJENA BROJNOG STANJA TRČKE SKVRŽULJE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Trčka skvržulja					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Trčka skvržulja					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Trčka skvržulja					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Trčka skvržulja					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Trčka skvržulja					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Trčka skvržulja					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Trčka skvržulja					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Trčka skvržulja					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Trčka skvržulja					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Trčka skvržulja					

Procjena brojnog stanja PREPELICE PUĆPURE (*Coturnix coturnix* L.)

PREPELICA PUĆPURA (*Coturnix coturnix* L.) ime je dobila po javljanju „puć-puć, puć-puruć“. To je naša najmanja koka. Nastanjuje gotovo cijelu Europu izuzev sjeverne Skandinavije i Rusije. S obale sjeverne Afrike dolazi krajem travnja ili početkom svibnja gdje se gnijezdi. Krajem kolovoza i početkom rujna, skuplja se u jata i lete preko mora u pravcu Afrike gdje provode zimu. Hrani se sjemenkama korova i kukcima. Parenje prepelica je u svibnju, lipnju i srpnju kada ženka snese u gnijezdu 7-14 bjelkastih i smeđe-žutih jaja s crnim pjegicama i točkama, te sjedi na njima oko 23 dana. Pilići su potrkušci i ostaju u jatu do selidbe. To uvjetuje i specifičan način bonitiranja lovišta.

PROCJENA BROJNOG STANJA PREPELICE PUĆPURE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Prepelica pućpura					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Prepelica pućpura					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Prepelica pućpura					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Prepelica pućpura					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Prepelica pućpura					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Prepelica pućpura					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Prepelica pućpura					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Prepelica pućpura					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Prepelica pućpura					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Prepelica pućpura					

Procjena brojnog stanja ŠLJUKE BENE (*Scolopax rusticola* L.)

ŠLJUKA BENA (*Scolopax rusticola* L.) je Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama strogo zaštićena gnjezdeća i proljetna preletnička populacija. K nama dolaze sa sjevera u jesen (listopad, studeni), prolaze kroz našu zemlju u južne krajeve, a krajem zimi i početkom proljeća se vraćaju s juga (veljača, ožujak). Živi u šumovitim krajevima, na vlažnom tlu iz kojeg kljunom vadi crve, gujavice, kukce, puževe, itd. Dane provodi u šumskom gustišu i branjevini. Hranu pronalazi da nogama i krilima lupa po tlu i tako tjera van iz stelje ili zemlje kukce i ostale sitne životinjice. Veličine je trčke, hrđaste smeđe boje s tamnim i bijelim poprečnim prugama na glavi i donjem dijelu tijela.

Temeljem Zakona o zaštiti prirode strogo je zaštićena gnjezdeća i proljetna preletnička populacija za vrste šljuka bena i šljuka kokošica. Eventualni lov dopušten samo tijekom jesenskog preleta.

PROCJENA BROJNOG STANJA ŠLJUKE BENE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Šljuka bena					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Šljuka bena					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Šljuka bena					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Šljuka bena					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Šljuka bena					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Šljuka bena					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Šljuka bena					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Šljuka bena					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Šljuka bena					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Šljuka bena					

Procjena brojnog stanja ŠLJUKE KOKOŠICE (*Gallinago gallinago* L.)

ŠLJUKA KOKOŠICA (*Gallinago gallinago* L.) je Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama strogo zaštićena gnjezdeća i proljetna preletnička populacija. Ne razlikuje se previše od šljuke bena. Gnijezda pravi po močvarama, vlažnim livadama i šikarama. Ova ptica ima najduži kljun u odnosu na glavu, ali je znatno sitnija od bene. Tijelo joj je dugačko tek 25-27 cm. Odozgo je crveno-crno-smeđe boje sa žutim prugama, a na glavi ima svjetle uzdužne pruge. Rep joj je narančast s uskom bijelom prugom na kraju. U letu joj se posebno ističe stražnji bijeli rub krila.

Temeljem Zakona o zaštiti prirode strogo je zaštićena gnjezdeća i proljetna preletnička populacija za vrste šljuka bena i šljuka kokošica. Eventualni lov dopušten samo tijekom jesenskog preleta.

PROCJENA BROJNOG STANJA ŠLJUKE KOKOŠICE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Šljuka kokošica					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Šljuka kokošica					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Šljuka kokošica					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Šljuka kokšica					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Šljuka kokošica					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Šljuka kokošica					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Šljuka kokošica					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Šljuka kokošica					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Šljuka kokošica					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Šljuka kokošica					

Procjena brojnog stanja GOLUBA DIVLJEG GRIVNJAŠA(*Columba palumbus* L.)

Divlji golub je ptica selica i naša gnjezdarica. Ima je u svim dijelovima svijeta. Razlikujemo ih oko 600 vrsta. Dolazi u naše šume u proljeća, gdje se gnijezdi na drveću. Odlazi u jesen u velikim jatima. Ženka snese dva puta godišnje (travanj, lipanj) po dva jaja na kojima sjedi 17 dana. Gnijezda pravi u šumi, na visokim stablima. U nekoliko posljednjih desetljeća nastanjuje urbane sredine. Kao i većina drugih ptica, hrani se biljnom i animalnom hranom. Neprijatelji su joj ptice grabljivice, lasice i dr.

PROCJENA BROJNOG STANJA GOLUBA DIVLJEG GRIVNJAŠA						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA S T R U K T U R A				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Golub divlji grivnjaš					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Golub divlji grivnjaš					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Golub divlji grivnjaš					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Golub divlji grivnjaš					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Golub divlji grivnjaš					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Golub divlji grivnjaš					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Golub divlji grivnjaš					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Golub divlji grivnjaš					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Golub divlji grivnjaš					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Golub divlji grivnjaš					

Procjena brojnog stanja GUSKE DIVLJE GLOGOVNJAČE (*Anser fabalis* Latham.)

Guske glogovnjače su gnjezdarice Skandinavije i sjeveroistočne Europe, a kod nas divlje guske dolaze kao zimovalice i to u nizinskim dijelovima, ali im je brojnost različita, za jačih zima znatno su brojnije. Nastanjuju vlažna područja, močvare, depresije s tršćacima, livade, pašnjake i poljoprivredne površine. Glogovnjače su društvene, jata su im često brojna, a na noćilištima se katkad okuplja i po nekoliko tisuća ptica. Jata u letu zauzimaju V - formaciju. Kljunovi gusaka su prilagođeni paši jer se pretežno hrane travom i ostalim zeljastim biljem, uključujući žitarice i ostale poljodjelske kulture, ali i raznim sjemenkama. Na pašu odlaze u jatima tijekom dana. Za vrijeme gniježdenja hrane se i močvarnim biljem, njegovim podancima, gomoljima, cvjetovima i plodovima. Na noćilištima ih se ne smije loviti niti uznemiravati jer se tada rasprše u malim grupicama i noće na nesigurnim područjima, gdje često stradavaju od predatora. Guske stradavaju od krupnije zvijeri i najkrupnije grabljivice poput štekavca.

PROCJENA BROJNOG STANJA GUSKE DIVLJE GLOGOVNJAČE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA S T R U K T U R A				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Guska divlja glogovnjača					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Guska divlja glogovnjača					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Guska divlja glogovnjača					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Guska divlja glogovnjača					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Guska divlja glogovnjača					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Guska divlja glogovnjača					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Guska divlja glogovnjača					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Guska divlja glogovnjača					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Guska divlja glogovnjača					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Guska divlja glogovnjača					

Procjena brojnog stanja PATKE DIVLJE GLUHARE (*Anas platyrhynchos* L.)

PATKA DIVLJA GLUHARA (*Anas platyrhynchos* L.) je najbrojnija i najrasprostranjenija patka divlja. Optimalna su staništa patke divlje gluhare prostrana, plitka močvarna područja, ali obitavaju i po riječnim rukavcima i mirnijim dijelovima rijeka i potoka, jezerima, barama i umjetnim kanalima, uključujući one u naseljima, na poljoprivrednim površinama i u vlažnim šumama. Na priobalnom moru zadržavaju se veoma rijetko. Gluhara je naša najveća patka plivarica, teži od 0,8 do 1,4 kg, a mužjak je nešto teži. Ženka je jednolično smeđeg tamno ispjeganog ruha (uključujući trbuh) s tamnijom prugom preko oka i svijetlom iznad oka. Mužjaci su jedinstveno obojani: glava i vrat su blistavo zeleni, od tamnoljubičastosmeđih prsa odvojeni su bijelom ogrlicom. Tijelo je sivo, podrepak, nadrepak i donji dio leđa su crni, a rubovi repa bijeli. U oba spola tijekom cijele godine zrcalo je plavo i omeđeno s dvije tanke bijele pruge. Gluhare su svejedi s vrlo širokim i raznolikim jelovnikom i načinima prikupljanja hrane. Od biljne hrane uzimaju alge i zelene dijelove vodenog bilja, ali i gomolje, podanke i plodove, katkad izlaze i na obale i okolna područja, gdje pasu poput gusaka i skupljaju sjemenke, uključujući žitarice i razne druge kulture na poljodjelskim površinama. Od životinjske hrane uzimaju različite vodene beskralježnjake, ponajviše kukce. Znatno manje jedu sitne ribe i vodozemce, uglavnom kad ih nađu uginule ili zarobljene u lokvicama. Najveći dio gluhara gnijezdi se od mjeseca travnja do mjeseca srpnja. Mužjaci ne sudjeluju u brizi oko potomstva. Gnijezda grade najčešće na tlu među gustom obalnom vegetacijom, ali i u širokim dupljama u stablima te vrbama sječenim u „glavu“. Gnijezda grade ženke, uglavnom od trave i lišća, iznutra ga oblažu paperjem koje čupaju s trbuha. Polažu najčešće 9 do 13 rjeđe 4 do čak 18) sivkasto zelenikastih, katkad plavkastih jaja. Inkubacija traje 27 do 28 dana (najmanje 23, najviše 32 dana). Od predatora gluhare uništavaju zvijeri (vidra, lisica, divlja mačka, jazavac, kune) i krupne grabljivice (orao štekavac, jastreb, sivi sokol), dok pačice hvataju crne lunje i eje močvarice, a jaja uništavaju i vrane te sitne zvijeri (tvor, jež, kune).

PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJE PATKE GLUHARE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Divlja patka gluhara					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Divlja patka gluhara					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Divlja patka gluhara					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Divlja patka gluhara					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Divlja patka gluhara					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Divlja patka gluhara					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Divlja patka gluhara					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Divlja patka gluhara					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Divlja patka gluhara					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Divlja patka gluhara					

Procjena brojnog stanja PATKE DIVLJE KRŽULJE (*Anas crecca* L.)

PATKA DIVLJA KRŽULJA (*Anas crecca* L.) nije hrvatska gnjezdarica, ali je na cijelom području Republike Hrvatske relativno brojna preletnica i malobrojna zimovalica. Obitavaju po većim močvarnim područjima, ali i barama, poplavljenim poljima te lagunama i obalnim muljevima uz rub guste obalne vegetacije (trska, rogoz, šaš i slično).

Naša je najmanja vrsta patke, teži od 200 do 450 grama. Glava mužjaka jedinstveno je obojena: kestenjasto sa širokom zelenom, žuto obrubljenom prugom preko lica. Ima vodoravnu bijelu prugu ispod krila i žute plohe na podrepku. Bokovi su mu sivi, prsa svijetlosmeđa tamno ispjegana. Ženske su jednolično smeđe tamno ispjegane, slične ženkama gluhara, ali su mnogo manje. Trbuh im je bijel, zrcalo crno–zeleno, kljun i noge sivi. Patke divlje kržulje se drže u jatima, često i većim, po nekoliko stotina ptica. Lete žustro, s brzim zamasima krila, jata su u letu gusta i živahna.

Svejedi su, hrane se pretežno tijekom noći. Najčešće hranu skupljaju dok lagano plivaju glave uronjene u vodu ili dok polako hodaju po nekoliko centimetara dubokoj vodi i kljunom pretražuju i filtriraju mulj. Patke divlje kržulje uništavaju ptice grabljivice a prvenstveno jastreba, sivi i stepski sokol.

PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJE PATKE KRŽULJE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Divlja patka kržulja					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Divlja patka kržulja					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Divlja patka kržulja					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Divlja patka kržulja					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Divlja patka kržulja					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Divlja patka kržulja					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Divlja patka kržulja					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Divlja patka kržulja					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Divlja patka kržulja					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Divlja patka kržulja					

Procjena brojnog stanja LISKE CRNE (*Fulica atra* L.)

Liska crna je naša stanarica, ali zimi seli južnije. Glavna boja njenog perja je crna. Zjenice su joj svjetlocrvene, kljun i liska na čeku bijeli, a noge sive. Duljine je oko 40 cm. Rep joj je kratak i prema vrhu šiljat. Mase je od 750 do 900 g. Veoma su društvene ptice. Preko zime skupljaju se u velika jata. Prsti na nagama su dugi, ali nema plivaće kožice. Može zaroniti na veliku dubinu. Leti relativno loše. Pri polijetanju se dugo se zalijeće i leprša trčeći po vodi. Kada hodaju spuštaju glavu, a rep drže ravno paralelno s leđima. Parenje započinje početkom proleća, a traje do ljeta. I mužjak i ženka zajedno prave gnezdo od trave i raznog raslinja. Polazu 8 do 15 žutozelenih jaja s tamnim pjegama. Oba roditelja leže na jajima, a poslije 22 do 24 dana izležu se mladunci. Oni postaju samostalni poslije oko 2 mjeseca.

PROCJENA BROJNOG STANJA LISKE CRNE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Liska crna					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Liska crna					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Liska crna					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Liska crna					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Liska crna					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Liska crna					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Liska crna					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Liska crna					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Liska crna					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Liska crna					

Procjena brojnog stanja VRANE SIVE (*Corvus corone cornix* L.)

VRANA SIVA (*Corvus corone cornix* L.) je naša najčešća i najrasprostranjenija vrana, obitava u cijeloj Hrvatskoj. Obitava na svim tipovima otvorenih i mješovitih staništa (uključujući naselja i poljodjelske površine) širom Hrvatske, a izbjegava jedino gusta i velika šumska područja i najviše planine.

Siva je vrana među krupnijim vranama, teže 0,4 do 0,7 kg. Sive je boje s crnom glavom, krilima i repom. Najdulji zabilježeni životni vijek u prirodi je 19 godina. Drže se pojedinačno, u parovima ili manjim skupinama, na bogatijim staništima okupljaju se u većem broju (smetlišta, žitna polja nakon žetve i slično), a povremeno stvaraju i prava jata. Gnijezde se u samotnim parovima. Let je prilično trom i spor, hoda često poskakujući. Agresivne su, često napadaju druge ptice, otimaju im hranu, okupljaju se oko sova i grabljivica i uznemiruju ih i slično. Svejedi su, hrane se vrlo raznoliko, raznim beskralježnjacima, sjemenjem (osobito žitaricama), plodovima, sitnim kralježnjacima (uključujući jaja i mlade ptice u gnijezdu), lešinama, raznim otpacima koje skuplja po smetlištima, poljodjelskim površinama i oko naselja, ali i naplavinama na obalama rijeka, jezera i mora. Često otimaju hranu od drugih ptica, pa i grabljivica.

Sive vrane grade gnijezda u krošnjama osamljenih stabala, u šumarcima ili uz rubove šuma, katkad i na stupovima dalekovoda. Polog se sastoji od 3 do 6 jaja, inkubacija traje 18 do 19 dana, a ptići se osamostaljuju nakon 30 do 38 dana.

Sive vrane uništavaju srednje velike grabljivice (jastrebovi, sokolovi), krupne sove (ušara) i zvijeri (kune, mačka divlja).

PROCJENA BROJNOG STANJA VRANE SIVE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA S T R U K T U R A				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Vrana siva					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Vrana siva					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Vrana siva					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Vrana siva					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Vrana siva					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Vrana siva					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Vrana siva					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Vrana siva					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Vrana siva					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Vrana siva					

Procjena brojnog stanja VRANE GAČAC (*Corvus frugilegus* L.)

VRANA GAČAC (*Corvus frugilegus* L.) je rasprostranjena samo u nizinskom dijelu Republike Hrvatske, u gorsku i priobalnu Hrvatsku ne zalazi. Naši su gačci stanarice, ali zimi pristižu gačci iz sjeveroistočne Europe koji su selice, tako da su u to vrijeme brojniji, katkad i u jatima od više tisuća ptica. Obitavaju po nizinskim poljodjelskim područjima i gradovima.

Veličine je sive vrane, ali je nešto lakše građen, teže od 0,34 do 0,6 kg. Potpuno je crna ruha s ljubičastim sjajem, u odraslih je koža oko kljuna gola. Kljun je nešto tanji, ravniji i šiljatiji nego u sive vrane, krila su mu nešto uža, zamasi krila brži, a let nešto lakši. Oko nogu ima znatno više perja, koje čini uočljive „gaće“, po čemu je i dobio ime. Najduži je zabilježeni vijek u prirodi 20 godina. Tijekom cijele godine, uključujući i gnijezdeću sezonu, gačci su društveni. Hrane se slično sivim vranama, no najviše se od svih vrana hrane kukcima i gujavicama koje iskapaju iz tla. Gačci se gnijezde kolonijalno, gnijezda grade u krošnjama visokog drveća, najčešće u šumarcima, drvoredima ili parkovima. Inkubacija i odgoj mladih traju nešto kraće nego u vrane sive. Vrana gačac ima iste predatore kao i vrana siva.

PROCJENA BROJNOG STANJA VRANE GAČAC						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Vrana gačac					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Vrana gačac					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Vrana gačac					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Vrana gačac					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Vrana gačac					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Vrana gačac					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Vrana gačac					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Vrana gačac					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Vrana gačac					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Vrana gačac					

Procjena brojnog stanja SVRAKE (*Pica pica* L.)

SVRAKA (*Pica pica* L.) je rasprostranjena u cijeloj Hrvatskoj, ali je u priobalju ograničena na plodne doline s prostranim poljodjelskim površinama. Obitavaju na svim tipovima otvorenih staništa, pogotovo onima s dovoljno raštrkanog drveća, grmlja i živica.

Lako je prepoznatljiva crno – bijela ptica s dugim ljestvičastim repom, izbliza se uočavaju ljubičasto – plav odsjaj leđa i krila i zeleni odsjaj repa. Teže 160 do 280 grama. Gnijezde se u osamljenim parovima, ali se često drže u manjim jatima, na zajedničkim noćilištima. Let joj je još slabiji i sporiji od leta drugih vrana. Hrani se slično vrani sivoj. Poput ostalih vrana, i svraka često skriva hranu, ali ne za zimu, nego ju jede već nakon tjedan do dva. Ako je ne iskoristi u tom roku, hrana propada. Takav način skrivanja hrane svrake primjenjuju gotovo cijelu godinu, ne samo u jesen poput ostalih vrana. Svrake grade velika, nadsvođena gnijezda u grmlju i krošnjama drveća. Polog se sastoji najčešće od 5 do 7 jaja, inkubacija traje 21 do 22 dana. Svraka ima iste predatore kao i vrana siva.

PROCJENA BROJNOG STANJA SVRAKE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA S T R U K T U R A				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Svraka					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Svraka					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Svraka					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Svraka					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Svraka					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Svraka					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Svraka					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Svraka					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Svraka					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Svraka					

Procjena brojnog stanja ŠOJKE KREŠTALICE (*Garrulus glandarius* L.)

ŠOJKA KREŠTALICA (*Garrulus glandarius* L.) Obitava u raznim tipovima šumskih područja širom Republike Hrvatske. Najbrojnija je u raznovrsnim hrastovim šumama, uključujući niske hrastove šikare u priobalnom dijelu. Ponegdje ulazi i u veće parkove, naselja i voćnjake.

Šarena je i živih boja, a osobito je uočljiva bijela trtica, smečkasto tijelo i plave plohe po krilima. Teže od 130 do 200 grama. Šojka kreštalica je pretežito samotna, rijetko se okuplja u manja jata. Glasa se raznoliko, a često oponaša druge ptice. Hrani se raznoliko, poput ostalih vrana, ali se u gnijezdećoj sezoni ponajviše hrani gusjenicama koje skuplja po lišću (posebice hrastovom), a više od ostalih jede voće i žirove. U jesen skriva uglavnom žirove (rjeđe lješnjake i bukvicu), koje troši tijekom zime i proljeća. Skriva ih u tlu da ih gurne kljunom, a otvor zatrpa i pokrije listom, štapićem ili kamenčićem. Kada nakon nekoliko mjeseci tijekom zime ili proljeća, dolazi po skriveni žir, slijeće točno na skrovište i bez traženja ga uzima. Gnijezda šojki kreštalici su, nasuprot vranama, mala i obično dobro skrivena u krošnjama drveća ili grmlja. Polog je kao u svrake, ali inkubacija traje 16 do 17 dana. Šojka kreštalica ima iste predatore kao i vrana siva.

PROCJENA BROJNOG STANJA ŠOJKE KREŠTALICE						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		k l j u n o v a				
1	2	3	4	5	6	7
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Šojka kreštalica					
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Šojka kreštalica					
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Šojka kreštalica					
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Šojka kreštalica					
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Šojka kreštalica					
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Šojka kreštalica					
1. 4. 2030. / 31. 3. 2031.	Šojka kreštalica					
1. 4. 2031. / 31. 3. 2032.	Šojka kreštalica					
1. 4. 2032. / 31. 3. 2033.	Šojka kreštalica					
1. 4. 2033. / 31. 3. 2034.	Šojka kreštalica					

5. Uvjeti zaštite prirode (ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu)

Ocjena prihvatljivosti plana za ekološku mrežu provodi se na temelju Zakona o zaštiti prirode te na temelju Uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj: 80/19 i 119/23).

Zahvati, radnje i aktivnosti koje se planiraju „Programom zaštite divljači“ za područje Općine Čeminac:

1. Prebrojavanje, odnosno procjena brojnosti divljači i ostalih životinjskih vrsta;
2. Rastjerivanje divljači na područjima gdje ista čini gospodarski nedopustivu štetu te uklanjanje gnijezda;
3. Moguća izgradnja lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata te održavanje istih;
4. Odstrjel divljači – u skladu sa Zakonom o lovstvu i njegovim podzakonskim aktima – u slučajevima predviđenim Zakonom o lovstvu, a vezanim na površinama na kojima nije ustanovljeno lovište;
5. Provedba preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera;
6. Podjela zaštitnih sredstava i edukacija stanovništva o njihovim pravima i obvezama pri sprječavanju šteta od divljači.

Pri analizi predmetnog područja sa stajališta zaštite prirode odnosno za određivanje vrsta koje su temeljem Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“, broj 144/13 i 73/16) određene kao strogo zaštićene, staništa koja su prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova i karti staništa („Narodne novine“, broj: 27/21 i 101/22), određena kao ugroženi i rijetki stanišni tipovi, područja koja sukladno Zakonu o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) odnosno Zakonom o zaštiti prirode u vrijeme proglašenja određena kao zaštićena, te područja ekološke mreže Republike Hrvatske (ekološke mreže Europske unije Natura 2000) proglašenih Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj: 80/19 i 119/23), korištena je baza podataka nadležnog ministarstva te drugi dostupni relevantni izvori s naglaskom na recentnost i potvrđenost nalaza vrsta, glavne ekološke zahtjeve vrsta, utvrđenu rasprostranjenost vrsta, preciznost definiranja stanišnih tipova te točnost granica zaštićenih područja i područja ekološke mreže.

Za utvrđivanje ugroženih i rijetkih stanišnih tipova korišteni su recentni i relevantni izvori kao i preglednik www.biportal.hr, te konzultacije s nadležnim, a referentnim institucijama.

5.1. Zaštićena područja

Sukladno trenutno važećem Zakonu o zaštiti prirode na području obuhvata programa se ne *nalazi niti jedno* zaštićeno područje te jednako tako ne postoji niti jedno zaštićeno područje unutar administrativnih granica Općine Čeminac. Najbliže, točnije granično zaštićeno područje administrativnom području Općine Čeminac je:

Zaštićeno područje *Park prirode „KOPAČKI RIT – POPLAVNO PODRUČJE KOPAČKI RIT“*. Riječ je o parku ukupne površine 23.115,55 ha, a nalazi se u Osječko – baranjskoj županiji ***te se na oko 1.20 km nalazi od područja obuhvata predmetnog programa dok se direktno, manjim dijelom duljine granice, granično naslanja na administrativno područje Općine Čeminac.*** Zaštićenim područjem je proglašeno 02.01.1977. (Zakon o zaštiti prirode NN 54/76 - SABOR SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE HRVATSKE). Ostala proglašenja: Zakon o proglašenju poplavnog područja Kopački rit upravljanim prirodnim rezervatom, NN 45/67) / Zakon o Parku prirode "Kopački rit" (NN 45/99). Zaštićenim područjem upravlja Javna Ustanova Park Prirode Kopački Rit. Granica Parka prirode »Kopački rit« počinje na lijevoj obali Drave, 15 kilometara od njezina ušća, ide krunom obrambenog nasipa Drava-Dunav, prolazeći istočno od sela Kopačevo, izlazi na stari nasip između Velikog i Malog Sakadaša, prelazi taj nasip do obale Ribnjaka, a dalje prema zapadu obuhvaća Ribnjake do Pustare Podunavlje, gdje skreće prema sjeveru i ide istočnom stranom ceste Podunavlje-Sokolovac, do kanala neposredno ispred naselja Kozjak, skreće kanalom prema zapadu do vodotoka Mali Dunav. Odatle, uzvodno tim vodotokom, obuhvaća područje Siget i izlazi na cestu Podunavlje-Sokolovac. Odavde trasom ograde skreće prema sjeveru, zatim na istok, te slijedeći trasu ograde izlazi na put Dvorac Tikveš - Zlatna Greda, nastavlja trasom ograde do kanala Bodor. Ovdje granica skreće na jugoistok prateći lijevu obalu

vodotoka Črna do crpne postaje Zlatna Greda, skreće prema sjeveru i krunom nasipa Drava - Dunav ide do starog riječnog pristaništa Kazuk gdje najkraćom crtom izlazi na hrvatsku državnu granicu, prati je prema jugu do ušća Drave, a odatle ide lijevom obalom Drave do polazne točke. Kopački rit je jedinstveno područje u Hrvatskoj s osebnim životnim zajednicama. Njegova površina ovisi o vodostaju Dunava i iznosi 4.500 do 11.000 ha. Unutar ovog područja osobito je značajno Kopačko jezero (170 do 230 ha) koje ne presuši ni za najnižeg vodostaja. Ono je s Dunavom vezano preko Hulovskog kanala, kojim dolazi i odlazi glavna količina vode. Zahvaljujući osobito povoljnoj temperaturi vode, kao i bogatstvu organskih tvari, poplavno područje je jedno od najvećih prirodnih mrijetilišta u našoj zemlji. Od riba česte su vrste: štika, šaran, bjelica, grgeč, karas, som i druge. Zbog obilja riba osobito je velik broj ptičjih vrsta (oko 30.000 ptica, koje su zastupane s 267 vrsta, od kojih na tome području gnijezdi oko 95 vrsta). Nakon povlačenja vode zaostanu brojne ribe, te postaju plijen ptica koje u to vrijeme gnijezde odnosno othranjuju svoje mlade; na taj način ptice ovdje vrše i sanitarnu ulogu. Osobito su značajne i rijetke crna roda i velika bijela čaplja. Od ostalih vrsta na jezeru su česte: mala bijela čaplja, siva čaplja, danguba, kormoran, gak kvakavac, čapljica voljak, čigra, galeb, patka, gnjurac, liska i druge. Na krošnjama starog drveća gnijezdi rijetka vrsta orao bjelorepan. Obzirom na brojnost i raznolikost ptičjih vrsta Kopački rit predstavlja najinteresantniji ornitološki lokalitet u Europi. Na povišenim mjestima sjeverno od Kopačkog jezera (Tikveš, Menteš, Petreš) razvijene su slikovite i stare ritske šume (vrba i topola, hrast - jasen - brijest). One su obitavalište brojnih životinjskih vrsta. Ritski jeleni s ovog područja ubrajaju se među najpoznatije kapitalne jelene u svijetu. U ritskim šumama ima i srna, veprova, divljih mačaka, kuna, lisica, vidra i drugih životinjskih vrsta.

Svi podaci (tekstualni i vektorski) o područjima zaštićenim temeljem Zakona o zaštiti prirode dostupni su na Web portalu Informacijskog sustava zaštite prirode (www.bioportal.hr).

5.2. Strogo zaštićene vrste

Strogo zaštićenim vrstama se, sukladno trenutno važećoj zakonskoj regulativi, proglašavaju zavičajne divlje vrste koje su ugrožene ili su usko rasprostranjeni endemi ili divlje vrste za koje je takav način zaštite propisan propisima Europske unije kojima se uređuje očuvanje divljih biljnih i životinjskih vrsta ili međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka. U slučaju pronalaska ozlijeđene, osakaćene, ranjene ili uginule strogo zaštićene vrste obavijestiti će se nadležno tijelo državne uprave putem obrasca na internetskoj stranici <http://213.202.106.36/limesurvey/index.php/927612/lang-hr> i Inspekcija zaštite prirode.

Iako ne postoji cjelovita inventarizacija flore i faune ovoga područja, prema dostupnim podacima iz *Crvenih knjiga ugroženih vrsta Hrvatske* te postojećih znanstvenih i stručnih studija, na području *Općine Čeminac* stalno ili povremeno živi niz strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta. Izdvajaju se ptice kao skupine od posebnog interesa za lovstvo, a među njima vrste na koje je u lovištu potrebno obratiti posebnu pozornost u smislu osiguravanja mira ili prikupljanja podataka važnih za monitoring.

Temeljem važeće zakonske regulative: „Zabranjuju se sljedeće radnje sa strogo zaštićenim životinjama iz prirode u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti: svi oblici namjernog hvatanja ili ubijanja; namjerno uznemiravanje, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracije; namjerno uništavanje ili uzimanje jaja te njihovo čuvanje, čak i ako su prazna; namjerno uništavanje, oštećivanje ili uklanjanje njihovih razvojnih oblika, gnijezda ili legla; oštećivanje ili uništavanje područja njihova razmnožavanja ili odmaranja“. Jednako tako trenutno važeći akti propisuju: „Zabranjeno je držanje, prijevoz, prodaja, razmjena te nuđenje na prodaju ili razmjenu živih ili mrtvih jedinki iz prirode strogo zaštićenih vrsta, a kad se radi o pticama, navedene zabrane odnose se i na bilo koji njihov lako prepoznatljiv dio ili derivat“.

Prema raspoloživim literaturnim podacima administrativno područje Općine Čeminac predstavlja područje rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta.

Ptice – Uzimajući u obzir podatke dostupnih znanstvenih i stručnih studija, ovo je područje rasprostranjenosti za više ugroženih i strogo zaštićenih vrsta ptica navedenih u *Crvenoj knjizi ugroženih ptica Hrvatske*, te vrsta za koje je potrebno osigurati zaštitu staništa odnosno vrsta koje se nalaze na trenutno važećim aktima, a odnose se na sve ptice iz prirode koje se prirodno pojavljuju na teritoriju Republike Hrvatske. Temeljem važećih akata zabrane se ne odnose na ptice koje se nalaze na popisu divljači sukladno posebnom propisu iz područja lovstva, pod posebnim uvjetom da se postoje druge

pogodne mogućnosti te da odstupanje neće štetiti održavanju populacija strogo zaštićenih vrsta u povoljnom stanju očuvanja u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti, Ministarstvo može, temeljem važećih akata, dopustiti odstupanje u interesu zaštite divljih vrsta biljaka i životinja te očuvanja prirodnih staništa; radi sprječavanja ozbiljne štete, posebice na usjevima, stoci, šumama, ribnjacima i vodama te ostalim oblicima imovine; u interesu javnog zdravlja, sigurnosti ljudi i imovine ili zbog ostalih razloga prevladavajućeg javnog interesa, uključujući interese socijalne ili gospodarske prirode te korisnih posljedica od primarnog značaja za okoliš; kako bi se dopustilo, pod strogo nadziranim uvjetima, na selektivnoj osnovi i u ograničenom razmjeru, uzimanje i zadržavanje određenih primjeraka strogo zaštićenih vrsta u ograničenom broju. Temeljem važećih akata nije moguće za divlje vrste ptica odobriti odstupanje od akata vezanih na zaštitu prirode, radi sprječavanja štete na ostalim oblicima imovine, kao ni radi sigurnosti imovine ili ostalih razloga prevladavajućeg javnog interesa, uključujući interese socijalne ili gospodarske prirode te korisnih posljedica od primarnog značaja za okoliš, ali se dodatno može odobriti u interesu sigurnosti zračnog prometa.

Strane (alohtone) vrste – Zakonom o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima uređeno je pitanje sprječavanja unošenja i širenja te upravljanje invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u Europskoj uniji te stranim vrstama, uključujući i invazivne strane vrste koje izazivaju zabrinutost u Republici Hrvatskoj, kako bi se spriječilo ili ublažilo njihov štetan utjecaj na bioraznolikost, usluge ekosustava i/ili zdravlja ljudi, uzimajući u obzir i mogući štetan utjecaj na gospodarstvo kao pogoršavajući čimbenik. **Bijela lista** je popis stranih vrsta čije stavljanje na tržište i/ili uzgoj u kontroliranim uvjetima i/ili uvođenje u prirodu ne predstavlja ekološki rizik u Republici Hrvatskoj. **Crna lista** je popis invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Republici Hrvatskoj. Trenutno važeća legislativa formiracnu listu, bijelu listu te popis invazivnih stranih vrsta koje zahtijevaju pojačanu regionalnu suradnju, kriterije za uvrštavanje strane vrste na ove popise, provođenje revizije i ažuriranja popisa te druga pravila postupanja proizašla iz važećih pravnih akata i odgovarajućih provedbenih uredbi, uz prethodno mišljenje čelnika središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo i ribarstvo, propisuje ministar pravilnikom.

Jednako tako su trenutno važećim aktima propisane iznimke, propisano je kada je potrebno ishoditi dopuštenja te kada se i u kojim djelatnostima ne primjenjuju propisi te je dopušteno uvođenje stranih vrsta u prirodu i/ili u ekosustave u kojima prirodno ne obitavaju, uzgoj stranih vrsta i njihovo stavljanje na tržište Republike Hrvatske ako ne predstavljaju opasnost za bioraznolikost, usluge ekosustava i/ili zdravlje ljudi, uzimajući u obzir i mogući štetni utjecaj na gospodarstvo kao pogoršavajući čimbenik, što se utvrđuje u postupku ishoda dopuštenja. Korisnik površina je dužan sve strogo zaštićene, ali i ostale životinjske vrste koje obitavaju ili bi se mogle pojaviti na području Općine Čeminac štititi i pomagati održavanje istih.

Slijede podaci o strogo zaštićenim vrstama, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima, zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže na području „Općine Čeminac“ (www.bioportal.hr). **Sve u tablici navedene, strogo zaštićene vrste, a radi mozaično raspoređenih programom obuhvaćenih prostora područja obuhvata, a time i blizine različitih staništa, se mogu pojaviti i na području obuhvata programa i na području administrativnih granica Općine Čeminac.**

VRSTA – Znanstveni naziv	VRSTA – Hrvatski naziv	Napomena
MAMMALIA – SISAVCI		
<i>Barbastella barbastellus</i>	Širokouhi mračnjak	
<i>Felis silvestris</i>	Divlja mačka	*L
<i>Lutra lutra</i>	Vidra	
<i>Miniopterus schreibersii</i>	Dugokrili pršnjak	
<i>Muscardinus avellanarius</i>	Puh orašar	
<i>Myotis bechsteinii</i>	Velikouhi šišmiš	
<i>Myotis emarginatus</i>	Ridi šišmiš	
<i>Myotis myotis</i>	Veliki šišmiš	
<i>Plecotus austriacus</i>	Sivi dugoušan	

*L-strogo zaštićena vrsta koja se temeljem trenutnih zakonskih propisa nalazi i na popisu divljači

VRSTA – Znanstveni naziv	VRSTA – Hrvatski naziv	Napomena
AVES – PTICE		
<i>Accipiter gentilis</i>	Jastreb	
<i>Accipiter nisus</i>	Kobac	
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Veliki trstenjak	
<i>Acrocephalus palustris</i>	Trstenjak mlakar	
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Trstenjak rogožar	
<i>Aegithalos caudatus</i>	Dugorepa sjenica	
<i>Anthus spinoletta</i>	Planinska trepetljika	
<i>Ardea purpurea</i>	Čaplja danguba	
<i>Aythya nyroca</i>	Patka njorka	
<i>Buteo buteo</i>	Škanjac	
<i>Carduelis cannabina</i>	Juričica	
<i>Carduelis carduelis</i>	Češljugar	
<i>Carduelis chloris</i>	Zelendur	
<i>Certhia brachydactyla</i>	Dugokljuni puzavac	
<i>Ciconia ciconia</i>	Bijela roda	
<i>Ciconia nigra</i>	Crna roda	
<i>Circus aeruginosus</i>	Eja močvarica	
<i>Circus cyaneus</i>	Eja strnjarica	
<i>Circus pygargus</i>	Eja livadarka	

VRSTA – Znanstveni naziv	VRSTA – Hrvatski naziv	Napomena
AVES – PTICE		
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Batokljun	
<i>Columba oenas</i>	Golub dupljaš	
<i>Delichon urbicum</i>	Piljak	
<i>Dendrocopos major</i>	Veliki djetlić	
<i>Dendrocopos medius</i>	Crvenoglavi djetlić	
<i>Emberiza citrinella</i>	Žuta strnadica	
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Močvarna strnadica	
<i>Erithacus rubecula</i>	Crvenač	
<i>Falco cherrug</i>	Stepski sokol	
<i>Falco tinnunculus</i>	Vjetruša	
<i>Ficedula albicollis</i>	Bjelovrata muharica	
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Štekavac	
<i>Himantopus himantopus</i>	Vlastelica	
<i>Hippolaris icterina</i>	Žuti voljić	
<i>Hirundo rustica</i>	Lastavica	
<i>Locustella luscinioides</i>	Veliki cvrčić	
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Slavuj	
<i>Merops apiaster</i>	Pčelarica	
<i>Milvus migrans</i>	Crna lunja	
<i>Motacilla alba</i>	Bijela pastirica	
<i>Motacilla flava</i>	Žuta pastirica	
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Gak	
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Sivkasta bjeloguza	
<i>Oriolus oriolus</i>	Vuga	
<i>Parus caeruleus</i>	Plavetna sjenica	
<i>Parus major</i>	Velika sjenica	
<i>Parus palustris</i>	Crnoglava sjenica	
<i>Pernis apivorus</i>	Škanjac osaš	
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Mrka crvenrepka	
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Šumski zviždak	
<i>Riparia riparia</i>	Bregunica	
<i>Saxicola torquatus</i>	Crnoglavi batić	
<i>Sitta europaea</i>	Brgljaz	
<i>Sylvia atricapilla</i>	Crnokapa grmuša	
<i>Sylvia communis</i>	Grmuša pjenica	
<i>Sylvia curruca</i>	Grmuša čevrljinka	
<i>Tringa glareola</i>	Prutka migavica	
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Palčić	
<i>Scolopax rusticola</i>	Šumska šljuka (šljuka bena)	samo gnijezdeća i proljetna preletnička populacija; ostalo *L
<i>Gallinago gallinago</i>	Šljuka kokošica	samo gnijezdeća i proljetna preletnička populacija; ostalo *L

Opis kratica: Simbol »*L« u napomenama označava da se vrsta nalazi i na popisu divljači Zakona o lovstvu („Narodne novine“, broj 99/18, 32/19, 32/20) te se gospodarenje odobrava sukladno članku 155. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), a provodi sukladno odredbama Zakona o lovstvu („Narodne novine“, broj 99/18, 32/19, 32/20) temeljem planova gospodarenja

Divlja mačka (*Felis silvestris*)

Naša je autohtona životinja, obitava u starijim visokim šumama. Znatno je krupnija od domaće mačke i na repu ima osam karakterističnih crnih kolutova. Tijelo je dugačko 90 cm, visina hrpta iznosi 40 do 45 cm, rep je dugačak 40 cm. Težina životinje je između 5 kg do 10 kg. Dlaka je mrko sive boje sa izraženim tamnim prugama koje idu od leđa prema trbuhu te tamnom prugom duž leđa. Divlja mačka se hrani svim životinjama koje može savladati. Životinje žive samotničkim životom, združuju se samo u vrijeme parenja. Pare se jednom godišnje u veljači ili ožujku.

Vidra (*Lutra lutra*)

Vidre su mesožderi, a hrane se raznolikim plijenom te su rasprostranjene gotovo po čitavome svijetu. Vidra se prvenstveno hrani ribom. U lovu nije izbirljiva i u pravilu lovi plijen koji najlakše može uhvatiti, tako da joj nije strana niti prehrana mladunčadi sitne divljači. Vidre imaju duga, vitka tijela i kratke udove. Među njihovim prstima se nalaze plivaće kožice i oštre kandže. Vidre imaju vrlo mekani sloj krzna ispod vanjskog sloja koji se sastoji od duge zaštitne dlake. Ono ih održava suhim tijekom boravka u vodi te zadržava sloj zraka, pružajući im toplinu. Vidre imaju vrlo brz metabolizam i izgaraju energiju velikom brzinom. Dnevno, primjerice trebaju pojesti 15% vlastite težine. Vidre nemaju određeno vrijeme za parenje. U području jednog mužjaka živi nekoliko ženki pa kad su one spremne za parenje, mužjak ih naizmjenice posjećuje tijekom nekoliko dana u njihovim nastambama. Ženka u svojoj nastambi, koju je iskopala obično među korijenjem drveta koje raste u blizini rijeke, najčešće okoti 2-3 mladunca. Mužjaci postaju spolno zreli postaju s 18 mjeseci a ženke s 2 godine. Prvih šest tjedana života mladunci su potpuno bespomoćni i žive samo od majčina mlijeka. Mužjaci ne sudjeluju u podizanju mladih. Nakon osam do devet mjeseci mlade će se vidre prvi put odvojiti od majke na kratko vrijeme. Potpuno samostalne postaju s dvanaest mjeseci. Vidra može narasti do 95 cm duljine bez repa te može imati do 12 kg.

Jastreb (*Accipiter gentilis*)

Jastreb je građen za spretan i brz let među drvećem, stoga ima relativno kratka, ali široka krila. Dugačkim repom može naglo skretati i mijenjati smjer leta, što je vrlo važno među granama i još brzo letjeti, a to mu je važno u lovu. Iako nije brz kao sokol, može se eksplozivno i kratko obrušiti brzinom od 60 km/h. Aktivan let izmjenjuje s jedrenjem. To je srednje velika grabljivica, a ženke su veće od mužjaka. Raširenih krila one dosežu 110 – 125 cm, a mužjaci samo 90 – 105 cm. S gornje su strane plavosivi, a s donje sivi ili bijeli s prugama. Rep im je također isprugan. Glava im je tamnija, s bijelom prugom iznad očiju. Lovi životinje uglavnom manje od sebe poput drozdova, golubova i vjeverica, ali katkad i veće, poput zeca ili teže patke. Jastreb je razvio raznolike tehnike lova. Može letjeti nisko da iznenadi nesmotrene životinje. Osim aktivnog lova, zna u granju čekati plijen u zasjedi. Kad plijen poput vjeverice zamakne u duplju, pokušava ga jakim pandžama iščeprkati van. Plijen trga na komadiće. Katkad ga zna ostaviti za kasnije između grana. Svaki par lovi na svojem teritoriju koji brani od ostalih jastrebova. Jastrebov su životni prostor za lov i podizanje mladunaca šume, ali i granični prostori s travnjacima, poljima, močvarama. Kad god mogu, biraju staru šumu s visokim stablima. Jedino doba kada se ove ptice mogu lakše uočiti početak je sezone parenja u rano proljeće. Tada izvide spektakularne letove udvaranja, pritom glasno klikćući. Stariji parovi samo potvrđuju doživotnu vezu. U svibnju i lipnju ženka nese 2 – 4 jaja na veliko, čvrsto gnijezdo od granja, kore, iglica i lišća. Sljedećih mjesec dana leži na njima dok se mladi ne izlegu i potom se brine o njima idućih malo više od mjesec dana. Na gnijezdu je većinom ženka, ali mužjak zato prehranjuje i nju i mlade.

Kobac (*Accipiter nisus*)

Mala ptica sokolovka koja živi u Sjevernoj Europi, Aziji i Sjevernoj Africi. Ta sokolovka je također i ptica selica. Ptica ima kratka krila i dugo tijelo te su mužjaci veliki 24-34 cm s rasponom krila od 59-64 cm. Mužjaci imaju tamno sivo perje i crvenkasti trbuh. Ženke su velike 34-41 cm i raspon krila doseže 67-80 cm. One imaju sivo perje s bijelim točkicama po tijelu te se u letu glasaju s prepoznatljivim "flap-flap". Obični kobac hrani se manjim pticama kao što su kos i jarebica (ponekad lovi i vrapce), miševima i šišmišima. U lovu se oslanja na svoj izrazito oštar vid i vidi puno bolje od čovjeka. Svojim kandžama na nogama i kljunom životinje rastrga na sitne komade. Ženka u svibnju ili srpnju izgradi gnijezdo u koje snese otprilike 5 jaja i sjedi na njima nekoliko tjedana. Izlegu se ptići i u gnijezdu ostanu dovoljno dugo dok ne postanu samostalni.

Patka njorka (*Aythya nyroca*)

Naša brojna gnjezdarica močvarnih područja. Rasprostranjena je u južnoj i istočnoj Europi i Aziji. Gnijezdi u gustim tršćacima i drugoj vodenoj vegetaciji, a gnijezda gradi na tlu blizu vode ili iznad vode na plutajućim platformama napravljenima od vodene vegetacije. U gnijezdu obično ima 6-12 jaja. Mužjak nakon parenja napušta ženku koja sama inkubira jaja i brine se o mladuncima. Mladunci su potkušci te ubrzo napuštaju gnijezdo i zajedno sa ženkom traže hranu. Hrane se biljnom hranom, uglavnom sjemenkama vodenog bilja te raznim beskralježnjacima i sitnim ribama. Patke njorke se često mogu vidjeti kako zaranjaju i traže hranu ispod površine vode, što ne čudi obzirom da pripadaju u grupu patki ronilica.

Škanjac (*Buteo buteo*)

Škanjca često vidamo uz cestu kako stoji na stupu. Stanemo li da ga izbliza pogledamo, odletjet će. To je grabljivica srednje veličine s rasponom krila 110 – 130 cm. Pomoću velikih, širokih krila i širokog kratkog repa jedri na zračnim strujama, a dobar je i u aktivnu letenju. Leđa su mu tamnosmeđa, na trbuhu ima podosta bjeline, ali je vrlo promjenjive obojenosti, od vrlo svijetle do tamne. Glasa se prodornim zvižducima (zvuk je sličan mjaukanju). Škanjac živi na različitim staništima, od šuma i šumarak, polja do vlažnih staništa. Često se vidi kako kruži u zraku, a još češće na nekom od stabala, telefonskih stupova, ograda ili drugih promatračnica. Kad uoči plijen, brzo se baca poluzatvorenih krila i potom se obrušava. Može i lebdjeti, čekajući da se pojavi plijen, a jednako tako lovi hodajući po zemlji, često svježe izoranom polju gdje traži gujavice i kukce. Omiljen su mu plijen mali sisavci poput miševa i voluharica, ali i većih poput mladunaca fazana ili mladih zečeva te gušteri i veći beskralježnjaci. Podiže ih jakim, kratkim nogama s velikim pandžama. Lovi iznad otvorenog područja, ali gnijezdi se u šumama i šumarcima. Škanjci su vrlo teritorijalni i istjerat će nametljivce. U doba parenja mužjak i ženka škanjca izvede svadbeni let – akrobatske manevre i dodavanje grane nogama. Doživotni su partneri. Ženka na početku proljeća snese 2 – 4 jaja u veliko gnijezdo od granja. Na njima sjede oba roditelja, a iz njih se izlegu ptići koji su slijepi, goli i posve ovisni o roditeljima koji im donose hranu. Tek poslije pedesetak dana počinju letjeti, ali ostaju uz roditelje još do osam tjedana.

Eja močvarica (*Circus aeruginosus*)

Eja močvarica duga je od 43 do 54 cm. Raspon krila iznosi od 115 do 130 cm. Mužjaci su teški od 400 do 650, a ženke do 800 kg. Perje mužjaka uglavnom je crvenkasto-smeđe boja sa svjetlijim žućkastim prugama, koje su posebno istaknute na prsima. Glava i ramena blijede su sivkasto-žućkaste boje. Gornja i donja strana krila izgledaju slično, premda je smeđa na podlozi. Bez obzira na to jesu li sa strane ili odozdo, lmužjaci imaju karakteristično perje smeđe, sive i crne boje. Ženka je gotovo u potpunosti smeđe boje koje nalikuju na boju čokolade. Vrh glave, grla i ramena imaju vidljivo svjetliju žućkastu boju; koja može biti jasno razgraničeno i vrlo kontrastna, ili biti više isprano, nalik bojama glave kod mužjaka. No, područje oko očiju ženke uvijek je tamnije, zbog čega se svijetlo oko ističe, dok glava mužjaka u svemu nije vrlo kontrastno obojena, a ženki nedostaje sivi rep. Mladunci su slični ženkama, ali obično imaju manje žute boje, osobito na ramenima. Ova vrsta ima široki raspon razmnožavanja od Europe i sjeverozapadne Afrike do srednje Azije i sjevernih dijelova Bliskog Istoka. Prisutna je u gotovo svim zemljama Europe, no izostaje iz planinskih područja Skandinavije. Hrani se sitnim sisavcima, malim pticama, insektima, gmazovima i žabama. Početak sezone parenja varira od sredine ožujka do početka svibnja. Mužjaci često se pare s dvije, a povremeno i s tri ženke. Parne veze obično traju tijekom jedne sezone uzgoja, ali neki parovi ostaju zajedno nekoliko godina. U normalnom vremenu ženke nesu tri do osam jaja. Jaja su ovalnog oblika i bijele boje, s plavkastim ili zelenkastim nijansama kada se odmah snesu. Ženka sjedi na jajima 31 – 38 dana, a ptići se izležu nakon 30 – 40 dana.

Eja strnjarica (*Circus cyaneus*)

Vrsta ptice grabljivice, postoje dvije podvrste. Eja strnjarica je duga 45–55 cm sa rasponom krila od 97–118 cm. Podsjeća na druge eje po tome što su mužjaci i ženke različiti po izgledu. Spolovi se također razlikuju po težini (prosječan mužjak teži 350 g a prosječna ženka 530 g). Ova ptica grabljivica srednje veličine nastanjuje močvare, vlažna zemljišta i (u Europi) farme. Gnijezdo grade na tlu, a ženka nese četiri do šest bjelkastih jaja. U lovu lete nisko iznad tla i tako iznenade malene sisavce i ptice. Vrlo su vokalne dok lete iznad svog lovišta. Razmnožava se u sjevernim dijelovima sjeverne hemisfere u Kanadi i sjeveru SAD-a i na sjeveru Euroazije. Zimi se seli do južnijih područja. Euroazijske ptice se sele do južne Europe i juga umjerene Azije. Američke se sele do juga SAD-a, Meksika i Srednje

Amerike. Na prostorima sa najumjerenijom klimom poput Francuske, Velike Britanije i juga Sjedinjenih Država eje strnjarice su stanarice, ali zimi napuštaju planinske prostore.

Eja livadarka (*Circus pygargus*)

Eje su ptice grabljivice, dobri letači koji love iz leta iako nisu brze i okretno kao sokolovi. Eja livadarka vitkija je od eje močvarice i strnjarice, raspon joj je krila između 100 i 120 cm. Mužjak je uglavnom sive boje, jedino su završeci krila tamni kao i pruga na krilima. Ženka je bitno različita – smečkasta je s tamnijim krilima i svjetlijim prugama oko očiju. Nastanjuje otvorena područja, uz rijeke, močvare, polja, gdje može nesmetano pretraživati krajolik. Leti vrlo elegantno, polaganim, ali snažnim zamasima krila. Plijen traži u sporom letu i relativno nisko, a zna letjeti uz rub vegetacije da ga iznenadi. Kad ga uoči, strmoglavluje se na njega i grabi snažnim pandžama. Najviše lovi glodavce, ali i ptice, gmazove itd. Eju livadarku najviše nalazimo u priobalju gdje se gnijezdi na otoku Pagu, u Ravnim kotarima, Sinjskom polju i Istri. Na početku sezone parenja izvodi akrobacije u zraku, raširenih nogu, dodajući hranu i glasno klikćući. Nakon parenja ženka gradi jednostavno gnijezdo od granja i trave, skriveno u vegetaciji. Potom u njega polaže 4 – 5 jaja na kojima sjedi oko mjesec dana. Mužjak i ženka hrane ptice do 40 dana, koji nakon još dva tjedna postaju samostalni. Ujesen se u širokoj fronti sele na zimovanje u supsaharsku Afriku da bi se u travnju počeli vraćati.

Golub dupljaš (*Columba oenas*)

Slični golubu grivnjašu, samo je nešto manji i nema bijeli ukras na vratu i krilima. Glava, vrat, gornji dio krila i doljni dio leđa su plave boje. Gornji dio leđa je smeđeplav, a prema guši prelazi u boju crnog vina. Doljni dio tijela mu je zagasitoplav. Velika letna pera u krilima su plava, kao i pera repa. Na krilima ima jednu prugu mrke boje. Kljun mu je blijedožute boje sa crvenom nosom. Doseže veličinu do 32 cm a raspon krila mu je oko 70 cm. Teži do 350 grama. Mužjaci i ženke se ne razlikuju, a glasanje podsjeća na glasove "uu ru". Gnijezdo gradi u dupljama starog drveća u koje nese dva bijela, ovalna jaja dužine 36 mm, a širine 27 mm. Mladi se izlegu poslije 17-18 dana leženja. Par se izmjenjuje na gnijezdu i u podizanju mladih. Znaju prihvatiti i ponuđene kućice za ptice. Obično se legu tri puta godišnje, ali uvijek u novoj duplji, jer u starome gnijezdu ostane dosta izmeta mladunaca. Hrani se raznim sjemenjem, plodovima i zrnjem.

Stepski sokol (*Falco cherrug*)

Prebivaju u otvorenim predjelima s raštrkanim drvećem i niskim raslinjem: ravnice, stepe, visoravni, polupustinje, goli obronci i brda. Gnijezde se na golim stijenama ili u starim gnijezdima drugih ptica (*škanjaca, orlova, lešinara, gavranova, sivih vrana i sl.*) visoko na drveću, a u posljednje vrijeme i na stupovima dalekovoda. Gnijezdi se na tlu ili u šumi u travnju i svibnju gdje ženke liježu od 3 do 6 jaja na kojima sjede obje ptice 28-30 dana. Mladi sokolovi napuštaju gnijezdo s 40-45 dana starosti, a nakon sljedećih 30-45 dana postaju neovisni i napuštaju teritorij. Dostiže duljinu tijela od 50 cm, uz raspon krila 105 cm do 130 cm. Gnjezdarica je istočne Slavonije, a u Podunavlju se gnijezdi 1-2 para. Postoje opažanja i u Posavini i Podravini koja upućuju na vjerojatno gniježđenje i u središnjem dijelu panonske Hrvatske. Zapravo se panonska Hrvatska nalazi na jugozapadnom rubu areala stepskog sokola. Ukupna hrvatska populacija je procijenjena na 5 do 10 parova, Hrane se pretežito sitnim do srednje velikim sisavcima (*osobito glodavcima: voluharicama, hrčcima, tekunicama, zečevima*) iako su ptice (*i lokalno gmazovi*) također važan plijen. Lovi ptice od veličine ševa i pastirica do velikih ptica kao što su čaplje ili droplje; ali uglavnom love plijen srednje veličine (*golubovi, jarebice, vrane*). Pored ptica lovi i sisavce, osobito tekunice i zečeve. Plijen napada vodoravnim obrušavanjem u letu.

Štekavac (*Haliaetus albicilla*)

Najveći orao u Europi i najveći grabežljivac među orlovima. Duljina tijela od kljuna do repa iznosi 70 do 90 cm uz raspon krila gotovo do 2 (2,5m) metra. S obzirom na svoju veličinu prilično je lagan te mu težina tijela dostiže 6 kg. Gnijezdi pretežno u nizinskim hrastovim šumama uz slatke vode (*ribnjaci, rijeke*) na kojima se hrani. Živi u paru cijeli život. Izbjegava planinska područja, područja siromašna vodom, otvorene predjele bez drveća i velike guste šume.

Crna lunja (*Milvus migrans*)

Gnijezdi po rubovima šuma uz močvare, šaranske ribnjake, rijeke i jezera u nizinskim predjelima, i uz poljodjelske površine. Često se viđa u urbanim sredinama gdje gnijezda gradi na udaljenosti od drugih samo nekoliko metara. Najčešćelegu dva do tri jajeta na kojima ženka leži oko mjesec dana dok se ne

izlegu. Mladi se pokriju perjem poslije 42 – 56 dana i osamostale se u slijedećih 15 -50 dana. Lovi redovito po otvorenim područjima. Ptica srednje veličine iz porodice jastrebova. Oportunisti, imaju sklonost skupljanju otpadaka. Iako u nazivu stoji „crna“, perje je od umjereno do tamno smeđe boje sa nejednakim svijetlo smeđim šarama. Smeđa do sivo bijela glava često je blijeđa od ostatka tijela, dok je kljun žute boje. Pri letu, upadljiv je veliki, plitko razdvojeni rep i perje na vanjskim dijelovima krila – izgleda kao otvorena šaka. Velika raznolikost hrane koju ove ptice konzumiraju zavise od područja gdje se nalaze, ali uz sklonost skupljanja otpadaka, hrane se strvinama, insektima, pticama i malim sisavcima.

Škanjac osaš (*Pernis apivorus*)

Ptica grabljivica iz reda sokolovki. Ima male i nerazvijene kandže i plitko savijen kljun. Dostiže duljinu tijela od 60 cm. Hrani se ličinkama i saćima osa i pčela koje traži na zemlji. Na tlu se zadržavaju znatno više od drugih grabljivica. U Hrvatskoj je za gniježđenja najbrojniji u šumskim područjima panonske Hrvatske. Škanjac osaš naseljava šume bogate proplancima. Često je u mješovitom, mozaičnom krajoliku. Živi sam ili u paru. Gnijezdo grade na granama velikog drveća, na jajima leže i o ptićima se brinu oba roditelja. U pologu su obično 2 jaja. Inkubacija traje 30-35 dana, ptići su sposobni za let nakon 75-100 dana. Za selidbe su samotni ili u rahlim jatima. Monogamni su, veze traju najmanje jednu sezonu.

Vjetruša (*Falco tinnunculus*)

Vjetruša je izvrstan letač, brz i okretan, baš kao i većina sokolova. Tome je doprinijela i građa tijela. Duga, ali uska i snažna krila te isto tako dugačak i uzak rep omogućuju joj akrobacije u zraku. Brzo maše krilima i postiže zavidne brzine. Vjetruša međutim može i „zastati“ u zraku, pa leprša na jednome mjestu kao helikopter prije nego što se obruši. U letu često raširi rep u lepezu. Mužjaka razlikujemo od ženke jer je sive glave i crvenosmeđih leđa s nešto tamnih mrlja na trbuhu dok ženka ima tamnija leđa. Većina sokolova izvrsni su i aktivni letači koji u lovu presreću druge price u letu. Vjetruša međutim lovi na tlu, a najviše traži miševе, voluharice i ostale glodavce. Patrolira leteći iznad područja, pogleda uperenog prema tlu. Kada primijeti plijen brzo mašući krilima lebde na mjestu i čeka neopreznog glodavca da izvire iz svojih rupa u tlu i onda se naglo obrušava. Zna se doduše zaletjeti i na neopreznog vrapca ili drugu pticu te veličine, a neće odbiti ni gujavicu ili većeg kukca, naročito zimi. U rano proljeće počinje klikanje ovih ptica – vrijeme je za parenje. Mužjak tada donosi plijen ženki i potom slijedi parenje. Poslije toga zajedno traže gnijezdo. Ne grade ga sami već se naseljavaju u pukotine litica, zgrada ili stara gnijezda drugih ptica, uključujući gaćaca i vrana na drveću. Često se „svađaju“ s golubovima za gnijezdo na atraktivnoj lokaciji. Nakon što ga nađu, ženka u gnijezdo potom polaže 3 -6 jaja na kojima leži skoro mjesec dana. Mužjak joj cijelo to vrijeme nosi hranu, a tako nastavlja i kad se ptići izlegu. S vremenom mu se u lovu pridružuje i ženka. Vjetruše žive na otvorenim prostorima koji nisu previše zarasli i gdje može lako naći plijen. To su često polja, livade, uz vlažna staništa... Vjetruše su vrlo prilagodljive pa su osvojile naša naselja, naročito gdje su više zgrade, crkveni tornjevi ili silosi. U pukotinama građevina prepoznaju svoja prvobitna staništa. Gradski trgovi i ostala otvorena urbani prostori za njih su izvanredna mjesta za lov, pogotovo što nema toliko drugih lovaca kao u prirodi. Također, njima paše niska, ošišana trava koja je čest slučaj u dobro upravljanim gradovima.

Crna roda (*Ciconia nigra*)

Crna roda je velika ptica tamnog perja koje kod odraslih ptica ima zelenkasto-ljubičasti sjaj, dok su joj prsa i trbuh bijeli. Kljun i noge su crvene boje. Hrani se prvenstveno ribom, kukcima, gmazovima i vodozemcima, rakovima, te sitnim sisavcima i pticama. Plijen lovi polako hodajući u plitkoj vodi, duž obala rijeka i drugih stajaćih voda. U nas gnijezdi u starim poplavnim šumama te je dobar indikator tih staništa. Osim odgovarajućih stabala koje mogu podržati njeno veliko gnijezdo, ključna pretpostavka za njeno gniježđenje je nedostatak uznemiravanja na koje je izuzetno osjetljiva. Ženka u krošnji stabla nese dva do pet sivobijelih jaja. Inkubacija traje 32 do 38 dana, a oba roditelja leže na jajima. Nakon što se izlegu, mladuncima treba nešto iše od dva mjeseca da polete i napuste gnijezdo. Prilikom hranjenja i seobe može se vidjeti i na drugim otvorenim površinama, vlažnim livadama i pašnjacima, kanalima i manjim vodotocima. Crna roda je rasprostranjena u Europi, Aziji i Africi. Europske, pa tako i hrvatske, populacije su prave selice koje zimu provode u tropskim i suptropskim dijelovima Afrike južno od Sahare. U jesen crne rode odlaze na jug.

Šumska šljuka (šljuka bena) (*Scolopax rusticola*)

Gnijezdi se u gustim šumama umjerenih i hladnijih predjela Europe. Žive u hladnim sjevernim područjima tijekom razmnožavanja, a prezimljuju daleko na jugu. Iako vrlo brzo lete i sposobne su za duge neprekidne letove, tijekom jesenje seobe se sporo približavaju jugu. Neke vrste šljuka nisu potpune selice. One su selice samo u sjevernim područjima areala, dok su u drugim dijelovima stanišnice. Šljuka može biti duga 20 do 30 centimetara, a njena masa može iznositi od 300 do 400 grama, zavisno od vrste. Vitka je, ima manju glavu i veoma dug kljun i do 15 centimetara. Boju odlično prilagođava uvjetima staništa. Leđa šljuke su uglavnom tamno- smeđe boje sa svijetlo-smeđim prugama, dok joj je donja strana tijela bijele boje. Njihove šare i običaj da se ne kreću puno tijekom dana čine ih neprimjetnim. Noge su joj nešto izduženije, a zadnji prst stoji iznad nivoa prednjih. Rep je kratak i sadrži oko 15 pera. Oči im se nalaze sa strane tako da imaju vidokrug od skoro 360°. Fizičkih razlika između spolova nema. Hrane se uglavnom noću ili navečer, beskralježnjacima u mekom tlu, koristeći svoje duge kljunove. Sposobne su hvatati insekte u letu. Gnijezdo šljuke je skromno, obloženo travom. Uglavnom polažu četiri jajeta u udubljenje napravljeno na tlu. Na jajima leže do 24 dana, u zavisnosti od vrste. Obično oba roditelja leže na jajima. Imaju podosta prirodnih neprijatelja, od ptica grabljivica, tvorova i lasica, do drugih močvarnih ptica i životinja.

Šljuka kokošica (*Gallinago gallinago*)

Gnijezdi po močvarama, cretovima i vlažnim livadama s niskim gustim raslinjem. Za selidbe i zimovanja borave i po muljevitim površinama, ribnjacima, uz rubove lokvi, pašnjacima, morskim obalama, močvarnim slanušama. Potrebno im je meko tlo, u gornjem sloju bogato sitnim organizmima. Žive u hladnim sjevernim područjima tijekom razmnožavanja, a prezimljuju daleko na jugu. Iako vrlo brzo lete i sposobne su za duge neprekidne letove, tijekom jesenje seobe šljuke se sporo približavaju jugu. Neke vrste šljuka nisu potpune selice. One su selice samo u sjevernim područjima areala, dok su u drugim dijelovima stanišnice. Šljuka može biti duga 20 do 30 centimetara, a njena masa može iznositi od 300 do 400 grama, zavisno od vrste. Vitka je, ima manju glavu i veoma dug kljun i do 15 centimetara. Boju odlično prilagođava uvjetima staništa. Leđa šljuke su uglavnom tamno- smeđe boje sa svijetlo-smeđim prugama, dok joj je donja strana tijela bijele boje. Njihove šare i običaj da se ne kreću puno tijekom dana čine ih neprimjetnim. Noge su joj nešto izduženije, a zadnji prst stoji iznad nivoa prednjih. Rep je kratak i sadrži oko 15 pera. Oči im se nalaze sa strane tako da imaju vidokrug od skoro 360°. Fizičkih razlika između spolova nema. Hrane se uglavnom noću ili navečer, beskralježnjacima u mekom tlu, koristeći svoje duge kljunove. Sposobne su hvatati insekte u letu. Gnijezdo šljuke je skromno, obloženo travom. Uglavnom polažu četiri jajeta u udubljenje napravljeno na tlu. Na jajima leže do 24 dana, u zavisnosti od vrste. Obično oba roditelja leže na jajima. Imaju podosta prirodnih neprijatelja, od ptica grabljivica, tvorova i lasica, do drugih močvarnih ptica i životinja.

U poglavlju Kronika lovišta i u Obrascu za evidentiranje ugroženih i strogo zaštićenih vrsta i ciljnih vrsta područja ekološke mreže RH potrebno je evidentirati opažanja i nalaze rijetkih i strogo zaštićenih vrsta (zabilježiti aktivna gnijezda, opažanja jedinki/grla/kljuna i slično), a podatke iz Kronike i Obrazac jednom godišnje dostavljati nadležnom Ministarstvu.

ZAVOD ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I PRIRODE
OBRAZAC ZA EVIDENTIRANJE UGROŽENIH I STROGO ZAŠTIĆENIH VRSTA I CILJNIH VRSTA PODRUČJA
EKOLOŠKE RH (OSIM VUKA I RISA) MREŽE

Naziv : Općina Čeminac

[illegible]

* Dostaviti najmanje jednom godišnje Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja (Radnička cesta 80/7, 10000 Zagreb, tel: 01 5502 901, e-mail: info@dzzp.hr

**** Nije nužno upisati**

*** Jedinka, par, kolonijalni organizam, jato, čopor, krdo, plover, busen, jastuk, gomila, kolonija, prelet ili ostale

*** Živa, ozlijeđena/bolesna/oštećena ili mrtva

***** Toponim, predjel, šumski odjel/odsjek, geografske koordinate i drugo

5.3. Ugroženi i rijetki stanišni tipovi

Prema definiciji u Zakonu o zaštiti prirode: „prirodno stanište je jedinstvena funkcionalna jedinica kopnenog ili vodenog ekosustava, određena geografskim, biotičkim i abiotičkim svojstvima, neovisno o tome je li prirodno ili doprirodno. Sva istovrsna staništa čine jedan stanišni tip.“

Prirodno stanište je jedinstvena funkcionalna jedinica kopnenog ili vodenog ekosustava, određena geografskim, biotičkim i abiotičkim svojstvima, neovisno o tome je li potpuno prirodno ili doprirodno. Sva istovrsna staništa čine jedan stanišni tip.

Stanište divlje vrste je okoliš određen specifičnim abiotičkim i biotičkim svojstvima, u kojem vrsta živi u bilo kojoj fazi svoga biološkog ciklusa.

Temeljem trenutno važeće zakonske regulative stanišni tip je u povoljnom stanju ako: je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stalna ili se povećava; postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerojatno održati, specifična struktura i funkcije nužne za njegov dugoročni opstanak; su njegove značajne vrste u povoljnom staništu. Nadalje očuvanje ekosustava osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnom stanju, odnosno obnavljanjem stanišnih tipova kojima je narušeno povoljno stanje.

Ugrožena i rijetka staništa – na području Općine Čeminac su prisutna slijedeća ugrožena i rijetka staništa (www.bioportal.hr):

*NKS kod	Naziv
A.3.3.	Zakorijenjena vodenjarska vegetacija (Razred <i>POTAMOGETONETEA</i> Klika in Klika et Novák 1941, Red <i>POTAMOGETONETALIA</i> Koch 1926)
A.4.1.	Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi (Razred <i>PHRAGMITO-MAGNOCARICETEA</i> Klika in Klika et Novák 1941)
C.2.3.2.	Mezofilne livade košanice Srednje Europe (Sveza <i>Arrhenatherion elatioris</i> Br.-Bl. 1926, syn. <i>*Arrhenatherion elatioris</i> Luquet 1926)
E.2.2.	Poplavne šume hrasta lužnjaka (Sveza <i>Alno-Quercion roboris</i> Horvat 1950)
E.3.1.	Mješovite hrastovo-grabove i čiste grabove šume (Sveza <i>Erythronio-Carpinion</i> (Horvat 1958) Marinček in Mucina et al. 1993 i sveza <i>Carpinion betuli</i> Isler 1931)

*NKS – Nacionalna klasifikacija staništa, peta izmijenjena verzija nacionalne klasifikacije staništa (NKS ver. 5) objavljena je u novom Pravilniku o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21 i 101/22).

Ugrožena i rijetka staništa – na području obuhvata Programa Općine Čeminac su prisutna slijedeća ugrožena i rijetka staništa (www.bioportal.hr):

*NKS kod	Naziv
A.3.3.	Zakorijenjena vodenjarska vegetacija (Razred <i>POTAMOGETONETEA</i> Klika in Klika et Novák 1941, Red <i>POTAMOGETONETALIA</i> Koch 1926)
A.4.1.	Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi (Razred <i>PHRAGMITO-MAGNOCARICETEA</i> Klika in Klika et Novák 1941)
C.2.3.2.	Mezofilne livade košanice Srednje Europe (Sveza <i>Arrhenatherion elatioris</i> Br.-Bl. 1926, syn. <i>*Arrhenatherion elatioris</i> Luquet 1926)

*NKS – Nacionalna klasifikacija staništa, peta izmijenjena verzija nacionalne klasifikacije staništa (NKS ver. 5) objavljena je u novom Pravilniku o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21 i 101/22).

5.4. Ekološka mreža

Ekološka mreža Republike Hrvatske – proglašena je Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj: 80/19 i 119/23) te predstavlja područja ekološke mreže Europske unije **Natura 2000**.

Na području obuhvata Programa Općine Čeminac *postoji* područje ekološke mreže (na vrlo malom dijelu) kao i na administrativnom području Općine Čeminac, a prikazati će se i najbliža područja ekološke mreže:

- **područja očuvanja značajna za ptice – POP :**
 - Područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR 1000016 Podunavlje i donje Podravlje
 - nalazi se dijelom na administrativnom području Općine Čeminac na oko 230 ha te se vrlo malim dijelom nalazi na području obuhvata programa.
- **područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS :**
 - Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR HR2000394 Kopački rit
 - nalazi se malim dijelom na administrativnom području Općine Čeminac na oko 0.5 ha, dok se od područja obuhvata nalazi na udaljenosti od oko 1.40 km
 - Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR 2001308 Donji tok Drave
 - nalazi se na oko 1.80 km od administrativne granice Općine Čeminac te se na oko 3.90 km nalazi od područja obuhvata programa.
 - Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2001309 Dunav S od Kopačkog rita
 - nalazi se na oko 4.80 km od administrativne granice Općine Čeminac te se na oko 5.40 km nalazi od područja obuhvata programa.

Svi podaci (tekstualni i vektorski) o područjima ekološke mreže Republike Hrvatske (ekološke mreže Europske unije Natura 2000) dostupni su na Web portalu Informacijskog sustava zaštite prirode odnosno internetskoj stranici <http://www.bioportal.hr>.

Ciljne vrste „Područja očuvanja značajnog za ptice (POP) HR 1000016 Podunavlje i donje Podravlje“ (nalazi se dijelom na administrativnom području Općine Čeminac na oko 230 ha te se vrlo malim dijelom nalazi na području obuhvata programa) su (www.bioportal.hr):

EKOLOŠKA MREŽA RH (EU EKOLOŠKA MREŽA NATURA 2000) – Područja očuvanja značajna za ptice – POP							
Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Status		
HR1000016	Podunavlje i donje Podravlje	1	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	crnoprugasti trstenjak	G	P	
		2	<i>Actitis hypoleucos</i>	mala prutka	G		
		1	<i>Alcedo atthis</i>	vodomar	G		
		2	<i>Anas strepera</i>	patka kreketaljka	G		
		2	<i>Anser anser</i>	siva guska	G		
		1	<i>Aquila clanga</i>	orao klokotaš			Z
		1	<i>Aquila pomarina</i>	orao kliktaš	G		
		1	<i>Ardea purpurea</i>	čaplja danguba	G	P	
		1	<i>Ardeola ralloides</i>	žuta čaplja	G	P	
		1	<i>Aythya nyroca</i>	patka njorka	G	P	
		1	<i>Botaurus stellaris</i>	bukavac	G	P	Z
		1	<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G		
		1	<i>Casmerodius albus</i>	velika bijela čaplja	G	P	Z
		1	<i>Chlidonias hybrida</i>	bjelobrada čigra	G	P	
		1	<i>Chlidonias niger</i>	crna čigra		P	
		1	<i>Ciconia ciconia</i>	roda	G		
		1	<i>Ciconia nigra</i>	crna roda	G	P	
		1	<i>Circus aeruginosus</i>	eja močvarica	G		
		1	<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjarica			Z
		1	<i>Dendrocopos medius</i>	crvenoglavi djetlić	G		
		1	<i>Dendrocopos syriacus</i>	sirijski djetlić	G		
		1	<i>Dryocopus martius</i>	crna žuna	G		
		1	<i>Egretta garzetta</i>	mala bijela čaplja	G	P	
		1	<i>Falco columbarius</i>	mali sokol			Z
		1	<i>Falco vespertinus</i>	crvenonoga vjetruša		P	

EKOLOŠKA MREŽA RH (EU EKOLOŠKA MREŽA NATURA 2000) – Područja očuvanja značajna za ptice – POP							
Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Status		
HR1000016	Podunavlje i donje Podravlje	1	<i>Ficedula albicollis</i>	bjelovrata muharica	G		
		1	<i>Grus grus</i>	ždral		P	
		1	<i>Haliaeetus albicilla</i>	štekavac	G		
		1	<i>Himantopus himantopus</i>	vlastelica	G	P	
		1	<i>Ixobrychus minutus</i>	čapljica voljak	G	P	
		1	<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G		
		1	<i>Luscinia svecica</i>	modrovoljka	G	P	
		1	<i>Milvus migrans</i>	crna lunja	G		Z
		2	<i>Netta rufina</i>	patka gogoljica	G		
		1	<i>Numenius arquata</i>	veliki pozviždač		P	
		1	<i>Nycticorax nycticorax</i>	gak	G	P	
		1	<i>Pandion haliaetus</i>	bukoč		P	
		2	<i>Panurus biarmicus</i>	brkata sjenica	G		
		1	<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	G		
		1	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	mali vranac	G		Z
		1	<i>Philomachus pugnax</i>	pršljivac		P	
		1	<i>Picus canus</i>	siva žuna	G		
		1	<i>Platalea leucorodia</i>	žličarka		P	Z
		2	<i>Podiceps nigricollis</i>	crnogri gnjurac	G		
		1	<i>Porzana parva</i>	siva štijoka	G	P	
		1	<i>Porzana porzana</i>	riđa štijoka	G	P	
		2	<i>Riparia riparia</i>	bregunica	G		
		1	<i>Sterna hirundo</i>	crvenokljuna čigra	G		
		1	<i>Sylvia nisoria</i>	pjegava grmuša	G		
		1	<i>Tringa glareola</i>	prutka migavica		P	

EKOLOŠKA MREŽA RH (EU EKOLOŠKA MREŽA NATURA 2000) – Područja očuvanja značajna za ptice – POP					
Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Status
HR1000016	Podunavlje i donje Podravlje	2	značajne negnijezdeće (selidbene) populacije ptica (patka lastarka <i>Anas acuta</i> , patka žličarka <i>Anas clypeata</i> , kržulja <i>Anas crecca</i> , zviždara <i>Anas penelope</i> , divlja patka <i>Anas platyrhynchos</i> , patka pupčanica <i>Anas querquedula</i> , patka kreketaljka <i>Anas strepera</i> , lisasta guska <i>Anser albifrons</i> , siva guska <i>Anser anser</i> , guska glogovnjača <i>Anser fabalis</i> , glavata patka <i>Aythya ferina</i> , krunata patka <i>Aythya fuligula</i> , patka batoglavica <i>Bucephala clangula</i> , crvenokljuni labud <i>Cygnus olor</i> , liska <i>Fulica atra</i> , šljuka kokošica <i>Gallinago gallinago</i> , crnorepa muljača <i>Limosa limosa</i> , patka gogoljica <i>Netta rufina</i> , kokošica <i>Rallus aquaticus</i> , crna prutka <i>Tringa erythropus</i> , krivokljuna prutka <i>Tringa nebularia</i> , crvenonoga prutka <i>Tringa totanus</i> , vivak <i>Vanellus vanellus</i> , veliki pozviždač <i>Numenius arquata</i>)		

Status: G = gnjezdarica; P = preletnica; Z = zimovalica.

Kategorija za ciljnu vrstu: 1 = međunarodno značajna vrsta za koju su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 2009/147/EZ; 2=redovite migratorne vrste za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 2. Direktive 2009/147/EZ

Cilj očuvanja, osnovne mjere i upravno područje za navedene ciljne vrste Područja očuvanja značajnih za ptice na području obuhvata programa, navedeni su u Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj 25/20 i 38/20).

Ciljne vrste i ciljna staništa „Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR HR2000394 Kopački rit“ (nalazi se malim dijelom na administrativnom području Općine Čeminac na oko 0.5 ha, dok se od područja obuhvata nalazi na udaljenosti od oko 1.40 km) su (www.biportal.hr).

EKOLOŠKA MREŽA RH (EU EKOLOŠKA MREŽA NATURA 2000) – Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS				
Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu / stanišni tip	Hrvatski naziv vrste / hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste / Šifra stanišnog tipa
HR 2000394	Kopački rit	1	rogati regoč	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
		1	veliki tresetar	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
		1	kiseličin vatreni plavac	<i>Lycaena dispar</i>
		1	dvoprugasti kozak	<i>Graphoderus bilineatus</i>
		1	jelenak	<i>Lucanus cervus</i>
		1	hrastova strizibuba	<i>Cerambyx cerdo</i>
		1	bolen	<i>Aspius aspius</i>
		1	piškur	<i>Misgurnus fossilis</i>
		1	prugasti balavac	<i>Gymnocephalus schraetser</i>
		1	veliki vretenac	<i>Zingel zingel</i>
		1	crveni mukač	<i>Bombina bombina</i>
		1	barska kornjača	<i>Emys orbicularis</i>
		1	vidra	<i>Lutra lutra</i>
		1	četverolisna raznorotka	<i>Marsilea quadrifolia</i>
		1	veliki panonski vodenjak	<i>Triturus dobrogicus</i>
		1	ukrajinska paklara	<i>Eudontomyzon mariae</i>
		1	sablarka	<i>Pelecus cultratus</i>
		1	Balonijev balavac	<i>Gymnocephalus baloni</i>
		1	istočna vodendjevojčica	<i>Coenagrion ornatum</i>
		1	bjeloperajna krkuš	<i>Romanogobio vladkovi</i>
		1	gavčica	<i>Rhodeus amarus</i>
		1	danja medonjica	<i>Euplagia quadripunctaria*</i>
		1		<i>Cucujus cinnaberinus</i>
		1		<i>Rhysodes sulcatus</i>
		1	Aluvijalne šume (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	91E0*
		1	Poplavne miješane šume Quercus robur, Ulmus laevis, Ulmus minor, Fraxinus excelsior ili Fraxinus angustifolia	91F0
		1	Amfibijska staništa Isoeto-Nanojuncetia	3130
		1	Prirodne eutrofne vode s vegetacijom Hydrocharition ili Magnopotamion	3150
		1	Livade Cnidion dubii	6440

Znanstvenim imenima divljih vrsta ili stanišnih tipova zbog kojih je pojedino područje određeno kao područje ekološke mreže (ciljne vrste i staništa) uz posebno označavanje prioriteta divljih vrsta ili prioriteta stanišnih tipova navođenjem oznake »*«.

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1 = međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

Ciljne vrste i ciljna staništa „Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR 2001308 Donji tok Drave (nalazi se na oko 1.80 km nalazi od administrativne granice Općine Čeminac te se na oko 3.90 km nalazi od područja obuhvata programa.) su (www.bioportal.hr):

EKOLOŠKA MREŽA RH (EU EKOLOŠKA MREŽA NATURA 2000) – Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS				
Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu	Hrvatski naziv vrste / hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste / Šifra stanišnog tipa
HR 2001308	Donji tok Drave	1	Rogati regoč	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
		1	Veliki tresetar	<i>Leucorhinia pectoralis</i>
		1	Kiseličin vatreni plavac	<i>Lycaena dispar</i>
		1	Dvoprugasti kozak	<i>Graphoderus bilineatus</i>
		1	Bolen	<i>Aspius aspius</i>
		1	Prugasti balavac	<i>Gymnocephalus schraetser</i>
		1	Veliki vretenac	<i>Zingel zingel</i>
		1	Mali vretenac	<i>Zingel streber</i>
		1	Crveni mukač	<i>Bombina bombina</i>
		1	Barska kornjača	<i>Emys orbicularis</i>
		1	Vidra	<i>Lutra lutra</i>
		1	Veliki panonski vodenjak	<i>Triturus dobrogicus</i>
		1	Ukrajinska paklara	<i>Eudontomyzon mariae</i>
		1	Sabljarka	<i>Pelecus cultratus</i>
		1	Balonijev balavac	<i>Gymnocephalus baloni</i>
		1	Istočna vodendjevojčica	<i>Coenagrion ornatum</i>
		1	Zlatni vijun	<i>Sabanejewia balcanica</i>
		1	Vijun	<i>Cobitis elongatoides</i>
		1	Bjeloperajna krkuš	<i>Romanogobio vladkovi</i>
		1	Gavčica	<i>Rhodeus amarus</i>
		1	Plotica	<i>Rutilus virgo</i>
		1	Aluvijalne šume (Alno-Padion, <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	91E0*

Znanstvenim imenima divljih vrsta ili stanišnih tipova zbog kojih je pojedino područje određeno kao područje ekološke mreže (ciljne vrste i staništa) uz posebno označavanje prioriternih divljih vrsta ili prioriternih stanišnih tipova navođenjem oznake »*«.

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1 = međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

Ciljne vrste i ciljna staništa „Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2001309 Dunav S od Kopačkog rita (nalazi se na oko 4.80 km od administrativne granice Općine Čeminac te se na oko 5.40 km nalazi od područja obuhvata programa) su (www.bioportal.hr):

EKOLOŠKA MREŽA RH (EU EKOLOŠKA MREŽA NATURA 2000) – Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS				
Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu	Hrvatski naziv vrste / hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste / Šifra stanišnog tipa
HR 2001309	Dunav S od Kopačkog rita	1	veliki tresetar	<i>Leucorhinia pectoralis</i>
		1	kiseličin vatreni plavac	<i>Lycaena dispar</i>
		1	dvoprugasti kozak	<i>Graphoderus bilineatus</i>
		1	bolen	<i>Aspius aspius</i>
		1	prugasti balavac	<i>Gymnocephalus schraetser</i>
		1	veliki vretenac	<i>Zingel zingel</i>
		1	veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferumequinum</i>
		1	oštrouhi šišmiš	<i>Myotis blythii</i>
		1	dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>
		1	velikouhi šišmiš	<i>Myotis bechsteinii</i>
		1	vidra	<i>Lutra lutra</i>
		1	ukrajinska paklara	<i>Eudontomyzon mariae</i>
		1	sablarka	<i>Pelecus cultratus</i>
		1	Balonijev balavac	<i>Gymnocephalus baloni</i>
		1	Istočna vodendjevojčica	<i>Coenagrion ornatum</i>
		1	Bjeloperajna krkuš	<i>Romanogobio vladykovi</i>
		1	Panonski stepski travnjaci na praporu	6250*
		1	Rijeke s muljevitim obalama obraslim s <i>Chenopodium rubri</i> p.p. i <i>Bidention</i> p.p.	3270
		1	Amfibijska staništa <i>Isoeto-Nanojuncetia</i>	3130
		1	Aluvijalne šume (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	91E0*
		1	Subpanonski stepski travnjaci (<i>Festucion valesiacae</i>)	6240*
		1	Prirodne eutrofne vode s vegetacijom <i>Hydrocharition</i> ili <i>Magnopotamion</i>	3150

Znanstvenim imenima divljih vrsta ili stanišnih tipova zbog kojih je pojedino područje određeno kao područje ekološke mreže (ciljne vrste i staništa) uz posebno označavanje prioritetnih divljih vrsta ili prioritetnih stanišnih tipova navođenjem oznake »*«.

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1 = međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

Svi podaci (tekstualni i vektorski) o područjima ekološke mreže Republike Hrvatske (ekološke mreže Europske unije Natura 2000) dostupni su na Web portalu Informacijskog sustava zaštite prirode odnosno internetskoj stranici <http://www.bioportal.hr>.

Utjecaj zahvata, radnji i aktivnosti na područja ekološke mreže

Na području obuhvata Programa Općine Čeminac *postoji* područje ekološke mreže (na vrlo malom dijelu) kao i na administrativnom području Općine Čeminac, a prikazati će se i najbliža područja ekološke mreže:

- **područja očuvanja značajna za ptice – POP :**
 - Područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR 1000016 Podunavlje i donje Podravlje
 - nalazi se dijelom na administrativnom području Općine Čeminac na oko 230 ha te se vrlo malim dijelom nalazi na području obuhvata programa.
- **područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS :**
 - Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR HR2000394 Kopački rit
 - nalazi se malim dijelom na administrativnom području Općine Čeminac na oko 0.5 ha, dok se od područja obuhvata nalazi na udaljenosti od oko 1.40 km
 - Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR 2001308 Donji tok Drave
 - nalazi se na oko 1.80 km od administrativne granice Općine Čeminac te se na oko 3.90 km nalazi od područja obuhvata programa.
 - Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2001309 Dunav S od Kopačkog rita
 - nalazi se na oko 4.80 km od administrativne granice Općine Čeminac te se na oko 5.40 km nalazi od područja obuhvata programa.

Svi podaci (tekstualni i vektorski) o područjima ekološke mreže Republike Hrvatske (ekološke mreže Europske unije Natura 2000) dostupni su na Web portalu Informacijskog sustava zaštite prirode odnosno internetskoj stranici <http://www.biportal.hr>.

Na području obuhvata programa se nalazi vrlo malim dijelom područje ekološke mreže, kao i na administrativnom području Općine Čeminac. Riječ je o području značajnom za ptice (POP) HR 1000016 Podunavlje i donje Podravlje. Malim dijelom uz istočnu administrativnu granicu općine, ulazi u administrativnu granicu područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR 2000394 Kopački rit no ne ulazi u područje obuhvata. Kada govorimo o području značajnom za ptice (POP) HR 1000016 Podunavlje i donje Podravlje, riječ je o vrstama pticama koje su vezane uz vlažna / močvarna staništa. Njihova su posebnost dnevne i sezonske migracije. Dnevne migracije se odnose na prelaženje određenih udaljenosti iz razloga ishrane te prebivanja. Sezonske migracije su uzrokovane klimatskim razlozima. No predmetne vrste divljih ptica koje prirodno obitavaju na europskom državnom području država članica uglavnom su migracijske vrste. Te vrste predstavljaju zajedničko nasljeđe i učinkovita zaštita ptica tipičan je prekogranični okolišni problem koji podrazumijeva zajedničku odgovornost. Očuvanje vrsta divljih ptica koje prirodno obitavaju na europskom državnom području država članica potrebno je radi ostvarivanja ciljeva Zajednice u pogledu poboljšanja životnih uvjeta i održivog razvoja. *Cilj očuvanja je dugoročna zaštita prirodnih resursa kao sastavnog dijela naslijeđa naroda Europe i upravljanje tim resursima. Ono omogućuje kontrolu prirodnih resursa i uređuje njihovo korištenje na temelju mjera potrebnih za održavanje i prilagođavanje prirodne ravnoteže između vrsta, koliko je to u razumnim okvirima moguće.*

Aktivnosti koje su navedene na početku ovog poglavlja uglavnom se neće odvijati na površinama područja očuvanja značajnih za ptice, no s obzirom kako Područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR 1000016 Podunavlje i donje Podravlje vrlo malim dijelom ulazi u područje obuhvata, moguće je da će aktivnosti obuhvatiti i taj vrlo mali dio. Stoga će navedene aktivnosti će uvažiti navedeno područje te će se obavljati kako slijedi:

- Područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR 1000016 Podunavlje i donje Podravlje

Prebrojavanje divljači (procjena brojnosti) i ostalih životinjskih vrsta činiti na način koji bitno ne utječe na život svih vrsta koje naseljavaju područje obuhvata s posebnim naglaskom na ciljne vrste ekološke mreže. Koristiti modele prebrojavanja koje nisu invazivne u smislu uznemiravanja, tjeranja, gonjenja i slč. Jednako tako navedeno imati u vidu i prilikom rastjerivanja divljači sa područja gdje čini gospodarski nedopustivu štetu. U zoni radijusa propisane udaljenosti za svaku ciljnu vrstu oko aktivnih gnijezda ciljnih vrsta područja ekološke mreže - grabljivica, neće se provoditi moguće lovne aktivnosti u vrijeme njihovog razmnožavanja, tako da neće biti niti značajnog negativnog utjecaja na iste. S tim u vezi se neće provoditi invazivne metode prebrojavanja u vrijeme njihovog razmnožavanja. Istu pažnju je potrebno primijeniti i prilikom aktivnosti **rastjerivanja divljači** na područjima koja trpe jaku gospodarsku štetu. Prije rastjerivanja će obaviti sve trenutno važeće propisane procedure u smislu razgovora, edukacije s oštećenim osobama te će izvršiti **podjelu zaštitnih sredstava za sprječavanje šteta i edukaciju stanovništva** o njihovoj primjeni na način na koji neće negativno utjecati ni na jednu životinjsku vrstu pa tako i ciljne vrste ekološke mreže.

Odstrjel (mogući) će se obavljati u skladu s trenutno važećim zakonodavstvom vezanim uz mogući lov na području obuhvata programa zaštite divljači. Moguće lovne aktivnosti se neće obavljati oko gnijezda strogo zaštićenih ptica (propisana udaljenost) te ciljnih vrsta u vrijeme njihovog razmnožavanja. U zoni radijusa propisanog za svaku ciljnu vrstu oko aktivnih gnijezda ciljnih vrsta najbližeg područja ekološke mreže - grabljivica, neće se provoditi moguće potrebne lovne aktivnosti u vrijeme njihovog razmnožavanja, tako da neće biti niti značajnog negativnog utjecaja na iste. Jednako tako će moguće odstrelne kvote uvažiti potrebu prehrane ciljnih vrsta ptica grabljivica.

Provedba preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera – u skladu s važećim zakonodavstvom Republike Hrvatske.

Podjela zaštitnih sredstava i edukacija stanovništva o njihovim pravima i obvezama pri sprječavanju šteta od divljači - u skladu s važećim zakonodavstvom Republike Hrvatske.

Korisnik područja obuhvata će u okviru svojih ovlasti, znanja i mogućnosti provoditi navedene mjere za ciljne vrste. Lokalna uprava će u prvom redu djelovati edukativno te će moguće radove na predmetnim područjima usmjeriti na ishodenje potrebne dokumentacije prije početka bilo kakvih zahvata (npr. izgradnja dalekovoda i dr.). Ukoliko se na pojedinim mjestima utvrdi povećani rizik ili stradanja od kolizije i/ili elektrokcije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradanja ptica.

- Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR HR2000394 Kopački rit
 - ne nalazi se na području obuhvata programa no malim dijelom ulazi na administrativno područje Općine Čeminac.

Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove, dakle na tim područjima korisnik predmetnih površina će se držati činjenica da je bilo kakva izmjena sastava ciljnih stanišnih tipova te ugroženih i rijetkih stanišnih tipova zabranjena. **Bilo kakva izmjena sastava ciljnih stanišnih tipova te ugroženih i rijetkih stanišnih tipova je zabranjena te je na predmetnim područjima zabranjeno gnojenje i oplemenjivanje travnjaka i slč.** Područje obuhvata programa te administrativno područje Općine Čeminac je izvan predmetnog područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove, no na dijelu administrativnog područja je granična s predmetnim područjem. S obzirom kako nema nikakvu ingerenciju Općina Čeminac može na predmetnoj površini djelovati u edukativnom smislu što će i činiti u okviru svojih znanja i mogućnosti.

S obzirom na planirane zahvate i aktivnosti, način njihova provođenja, može se **isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja** primjene Programa na ciljeve očuvanja (ciljne vrste, ciljni stanišni tipovi) i cjelovitost područja ekološke mreže.

6. Mjere zaštite divljači

Mjere zaštite divljači podrazumijevaju niz radnji i to u prvom redu preventivnih kojima će se divljači onemogućavati pristup površinama izvan lovišta, a koje će u konačnici imati za cilj osiguravanje nesmetanog života i obitavanja divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta na površinama njihovog prirodnog staništa bez ugrožavanja istih. S druge strane važno je za naglasiti da se ove mjere provode radi sigurnosti ljudi koji se nalaze u naseljenim mjestima na području Općine Čeminac, ali na način da ih njihova provedba ljude ne smije ugroziti. Stoga, zbog sigurnosti i ljudskih života ni divljač ni ostale životinjske vrste nemaju stanište na području površine izvan lovišta Općine Čeminac. Isto tako, pojedine radnje imaju za cilj sprječavanje fragmentacije staništa, kao i nesmetane prirodne migracije divljači i ostalih životinjskih vrsta.

6.1. Zabrana lova divljači osim izuzetaka

Na površinama izvan lovišta zabranjeno je loviti divljač, osim izuzetaka koji su propisani člankom 61. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači. Navedenim člankom divljač je dopušteno na površina izvan lovišta loviti:

1. ranjenu ili bolesnu tijekom cijele godine, uz obvezu prijave nadležnom uredu i predočenje uvjerenja nadležne veterinarske službe da je odstrijeljena divljač bila ranjena ili bolesna;
2. u slučaju proglašenja zarazne bolesti ili ako postoji mogućnost njene pojave u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti životinja;
3. za potrebe znanstveno – istraživačkih i znanstveno – nastavnih ustanova u skladu s odgovarajućim programom;
4. radi smanjivanja broja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta.

Lov divljači koja stalno, sezonski ili povremeno obitava ili prelazi preko površina izvan lovišta, a čija je prisutnost na površinama izvan lovišta nepoželjna, može se obavljati **lovom žive divljači (hvataljkama i slično)**, a zatim se uhvaćena divljač ispušta na neko drugo područje. Isto tako potrebno je pokušati obaviti i **izgon divljači s površina izvan lovišta, ali samo u slučajevima kada taj izgon ne utječe na sigurnost ljudskih života**, što je potrebno procijeniti na licu mjesta i u svakom slučaju pojavljivanja divljači posebno. Divljač je temeljem članka 66. stavka 1. točke 1.-16. Zakona o lovstvu zabranjeno loviti:

1. načinima i sredstvima kojima se ona masovno uništava
2. korištenjem žive, oslijepljene ili osakaćene životinje kao mamca
3. odašiljačima zvuka
4. električnim i elektroničkim ubojitim ili omamljujućim napravama
5. umjetnim svjetlećim napravama
6. zrcalima i drugim zaslijepljujućim napravama
7. napravama za osvjetljavanje cilja
8. optičkim ciljnicima za noćni lov s mogućnošću elektroničkog povećavanja ili pretvaranja slike
9. eksplozivima
10. mrežama koje su načelno ili prema uvjetima uporabe neselektivne
11. zamkama koje su načelno ili prema uvjetima uporabe neselektivne
12. samostrijelom
13. otrovima i otrovnim ili omamljujućim mamcima
14. istjerivanjem životinja iz skloništa plinom ili dimom
15. zabranjenim oružjem sukladno propisima kojima se regulira nabava i posjedovanje oružja građana i poluautomatskim oružjem sa spremnikom koji može sadržavati više od dva naboja
16. za ptice dodatno i stupicama, mrežama, zamkama, kukama i lijepkom.

Nadalje članak 66. stavak 4. istoga Zakona propisuje: „**Dopuštenje za iznimnu uporabu sredstava iz stavka 1. točaka 1.-16. ovoga članka donosi Ministarstvo, uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode.** Ukoliko će se loviti na navedeni način **Općina Čeminac (kao pravna osoba koja upravlja Općinom) mora tražiti suglasnost za lov navedenim pomagalicama.** Navedena pomagala postavljala bi se na predjele gdje se pojedine i to nepoželjne vrste divljači najčešće pojavljuju. Navedeno uglavnom zadovoljava lov na sitne vrste divljači.

Divljač se može izlučivati i puškama za uspavljivanje, što zbog strukture površine naselja često i nije najidealnije rješenje. Naime tijekom ispaljivanja i pogađanja divljači uspavljajućim sredstvom, ista je uznemirena i najčešće bježi. Kod odabira doze uspavljajućeg sredstva treba dobro procijeniti masu i dob divljači da bi se prema napucima samoga sredstva izbjegla prevelika doza koja bi izazvala uginuće divljači ili premalena koja opet ne bi uspavala divljač, što je opet vrlo riskantno. Isto tako pri primjeni sredstava za uspavljivanje divljači je potrebno određeno vrijeme da postane omamljena, a zatim i da zaspi. Navedeno zbog uznemiravanja pri pogađanju nije optimalno rješenje jer divljač nakon pogotka najčešće bježi, što predstavlja veliku opasnost za sigurnost, a time i ljude i imovinu. Isto tako postoji i velika opasnost od samoozlijeđivanja divljači i ostalih životinjskih vrsta prilikom zatrcavanja u različite objekte u naseljenom mjestu.

Kada su iskorištene sve mogućnosti preventivne zaštite i sprječavanja ulaska divljači na naseljeno područje, krupne vrste, ali i veći dio sitnih vrsta divljači na području površine izvan lovišta najidealnije bi, zbog zaštite ljudi i imovine, bilo izlučiti odstrjelom. Članak 60. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači propisuje mjere za sprječavanje šteta od divljači obuhvaćaju između ostaloga i: „**smanjivanje broja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta**“. Slijedom navedenoga, ako se procijeni prevelika brojnost divljači u naseljenom području površine izvan lovišta, smatrat će se da predstavlja preveliku gustoću zbog koje može doći do gospodarski nedopustivih šteta, koje se najčešće ogledaju u ugrožavanju ljudskih života i imovine.

U gore navedenim slučajevima lova divljači na površinama izvan lovišta **lov se obavlja u skladu s odredbama Zakona o lovstvu i Pravilnika proizašlih iz istoga. Uz navedeni Zakon o lovstvu potrebno je poštivati i odredbe Zakona o oružju.**

Tijekom stalnog monitoringa za vrijeme trajanja ovog Programa, ukoliko se iz bilo kojih razloga divljač pojavila na površinama izvan lovišta, a povedene su sve mjere kojima se pokušalo sa sprječavanjem dolaska divljači na površine izvan lovišta ili s njihovim istjerivanjem, obavljat će se redukcijski odstrjel jer se smatra da divljač nema stanište, a time ni kapacitet na ovim površinama izvan lovišta.

Sve što se tiče sigurnosti navedeno je za divljač, a vrijedi i za ostale životinjske vrste. Kao ni divljač ni ostale životinjske vrste nemaju stanište, a time ni kapacitet na ovim površinama izvan lovišta. **Za eventualni izlov, rastjerivanje i/ili uklanjanje ostalih životinjskih vrsta koje nisu divljač u smislu odredbi Zakona o lovstvu, s posebnim naglaskom na strogo zaštićene životinjske vrste u smislu posebnih zakonskih i podzakonskih akata, a prilikom ulaska istih na područje površina izvan lovišta, potrebno je tražiti odobrenje od ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode.** Nakon dobivanja potrebnih odobrenja i rješenja od ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode potrebno je od ministarstva nadležnog za poslove lovstva zatražiti **rješenje o mjerama i uvjetima za uporabu lovačkog oružja i naboja, te uvjete i način lova za životinjsku vrstu koja nije divljač u smislu Zakona o lovstvu, a čije je uklanjanje posebnim rješenjem propisalo drugo nadležno tijelo.**

Nakon prikupljanja i dobivanja svih potrebnih rješenja Općina Čeminac treba obaviti radnje izlučivanja (hvatanje, odstrjel i slično) u skladu sa zakonskim propisima.

Protokol za postupanje pri izlučivanju divljači, ali i svih ostalih životinjskih vrsta, nakon dobivanja svih potrebnih ovlaštenja i rješenja, bio bi osigurati mjesto gdje se divljač ili ostala životinjska vrsta nalazi te isto tako osiguravati prostor tijekom cijeloga vremena njenoga izlučivanja. Ukoliko Općina Čeminac nije registrirana za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljač, trebao bi sklopiti Ugovor s pravnom ili fizičkom osobom koja će obavljati izlučivanje divljači i/ili ostalih životinjskih vrsta s područja iste. **Temeljem članka 67. st. 1. i 2. Zakona o lovstvu u lovu odnosno u izlučivanju smiju sudjelovati osobe koja uza se imaju lovačku iskaznicu s važećom identifikacijskom markicom za pojedinu lovnu godinu i pisano dopuštenje ovlaštenika prava lova te pravne ili fizičke osobe koje gospodare zemljištem iz članka 11. stavka 2. Zakona o lovstvu.** **Odstrijeljivati divljač smije samo osoba koja uz navedene uvjete posjeduje i oružni list za držanje i nošenje oružja u svrhu lova.**

Općina Čeminac može **sastaviti popis osoba** koje će obavljati izlučivanje, osobito odstrjelom, divljači i/ili ostalih životinjskih vrsta, da bi se i na navedeni način mogli bespravni lov potpuno eliminirati.

6.2. Provedba preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko – zdravstvenih mjera radi zdravstvene zaštite divljači, ljudi i stoke

Sva divljač, kao i ljudi te domaće i sve ostale životinjske vrste, podložna je obolijevanju od raznih bolesti. Bolest je svaki poremećaj fiziološkog stanja organizma. Spomenuti poremećaji mogu dovesti do privremenog smanjenja ili trajnog izostanka funkcioniranja pojedinih organa, a kao posljedica toga može nastupiti i uginanje, odnosno smrt. Budući da postoji niz bolesti na divljači i domaćim životinjama koje se prenose uzajamno, a neke od njih ugrožavaju i čovjeka, predviđaju se razne preventivne, dijagnostičke, kurativne i higijensko – zdravstvene mjere radi zaštite divljači, životinjskih i ostalih vrsta, a u konačnici i čovjeka.

Vrlo je važno uspostaviti suradnju s veterinarskom službom te redovito obavljati kontrolu i praćenje zdravstvenog stanja divljači uz područje Općine Čeminac jer divljač nema stanište, a time ni kapacitet na ovim površinama izvan lovišta. Isto tako redovito obavljati kontrolu i praćenje zdravstvenog stanja divljači nakon eventualno obavljenog lova, osobito ako se posumnja na bolest. Ako se posumnja na bolest obavezno tražiti pregled eventualno uginule divljači, divljači izlučene hvatanjem ili eventualnim sanitarnim odstrjelom, a u cilju sprječavanja pojave i širenja zaraznih bolesti. Ako se na površinama izvan lovišta proglasi pojava zarazne bolesti ili se ona može očekivati, mora se osigurati provođenje mjera u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti životinja, uz obavještenje nadležne veterinarske službe, dok takva zaraza ili opasnost od njezina širenja traje.

Među mnogobrojnim i različitim uzrocima koji utječu na smanjenje broja divljači, bolesti zauzimaju značajno mjesto. Prilikom osmatranja moraju se na živoj divljači uočiti promjene i poremećaji koje ukazuju na neku od bolesti, a to su:

- nemogućnost bijega u situacijama kada obično bježi;
- zaostajanje ili odvajanje od ostalih životinja;
- često zastajkivanje, odmaranje, lijezanje ili šepanje;
- ako se nalazi na mjestima na koja u normalnim uvjetima ne zalazi;
- mršavost i neurednost dlake ili perja;
- otežano disanje, kašalj, proljev, trom hod;
- gubitak straha pred čovjekom,
- agresivnost i niz drugih neprirodnih ponašanja divljači.

Budući da se samim promatranjem bolesne životinje obično ne može procijeniti ni uzrok bolesti ni njezino značenje za druge vrste divljači, životinjske vrste, stoku, ali i čovjeka, preporučuje se dostaviti veterinarskoj instituciji jednu ili više uginulih, uhvaćenih ili eventualno odstrjeljenih bolesnih jedinki. Na fiziološko stanje organizma može utjecati puno čimbenika. Čimbenici koji mogu dovesti do oštećenja organizma i nastanka bolesti mogu se podijeliti na unutarnje i vanjske. Vanjski čimbenici mogu biti mehanički, klimatski, kemijski i biološki. U unutarnje čimbenike ubraja se smanjena otpornost organizma, nasljeđe patogenih osobina, konstitucija i dispozicija. Vanjski uzroci su češći i bolje poznati nego unutarnji.

Iako uvijek ne postoji jasno izražena granica, radi lakše provedbe mjera zaštite divljači, bolesti se dijele na: unutrašnje (nezarazne), zarazne i nametničke (parazitarne ili invazijske).

Unutrašnje (nezarazne) bolesti

Unutrašnje (nezarazne) bolesti karakteriziraju individualna uginuća kod divljači. Nađenu divljač potrebno je adekvatno zbrinuti sukladno zakonskoj regulativi. Potencijalne nezarazne bolesti su: otrovanje, nadam, rane, prijelomi, avitaminoze i dr. Kao preventivu možemo preporučiti dodavanje vitaminsko-mineralnih dodataka u hranu, posebice u vrijeme gravidnosti.

Nepravilnosti morfologije tijela i lovačkih trofeja kod divljači se mogu pojaviti kao posljedica nepravilnog uzgojnog odstrjela – pri odabiru i izlučivanju jedinki, kao i zbog nepravilne i nepravodobne selekcije. Moguća je pojava hranjenja divljači pokvarenom hranom, osobito u doba godine kada divljač nema izbora hrane u prirodi. Navedene pojave sprječavaju se neposrednim otklanjanjem njihovih

uzroka, najprije stručnim pristupom u odabiru divljači za odstrjel, a potom kontrolom ispravnosti hrane i donošenjem svježih i kvalitetnih hrane.

Proljetni proljev srneće divljači je bolest koja se javlja tijekom prvih mjeseci u godini. Na oboljelim životinjama zapažaju se mršavost, teže kretanje, a zadnji dio tijela je zaprljan izmetom. Prema sadašnjim saznanjima ova bolest može biti uzrokovana s više uzroka i poremećaja u metabolizmu ili nametničkom invazijom. Poremećaj u metabolizmu javlja se nakon hladnog i vlažnog vremena prelaskom zime u kišovito proljeće, odnosno kod životinja koje su imale deficitarnu hranidbu (nedostatak vitamina, minerala i drugo).

Zarazne bolesti

Uzročnici mogu biti virusi, bakterije, rikecije, gljivice, prioni i dr. Za sprječavanje pojave ovih bolesti, kao i stjecanje vitalnosti i imuniteta predviđa se primjena vitaminsko-mineralnih dodataka u hranu. Mjesta hranjenja i koncentriranja divljači potrebno je dezinficirati zaštitnim sredstvima. Trajno je potrebno pratiti stanje i ponašanje divljači radi uočavanja eventualnih pojava zaraznih bolesti. Oboljelu divljač treba odstrijeliti te poslati u nadležnu ustanovu. Isti postupak je i s pronađenim lešinama pri sumnji na zaraznu bolest. Ako prispjeli nalazi ukazuju na pojavu zarazne bolesti poduzet će se adekvatne mjere preko nadležne veterinarske službe.

Tuberkuloza (TBC) je u tipičnom obliku kontagiozna, kronična zarazna bolest svih vrsta sisavaca i ptica i čovjeka (zoonoza). Uzročnik je bakterija *Mycobacterium* sp. Očituje se tvorbom čvorića (tuberkula), upalom seroznih ovojnica (poplućnica, porebrica, potrbušnica) i kasnijom njihovom nekrozom. Ako se pri vađenju utrobe uoče ovakve promjene, potrebno je obvezno prijaviti veterinarskoj službi. Meso nije upotrebljivo za prehranu ljudi.

Fibropapilomatoza je kronična virusna bolest koja se karakterizira stvaranjem dobroćudnih izraslina po koži ili sluznicama tzv. fibropapiloma (fibroma ili papiloma). Izraslina može biti samo jedna pa do više desetaka i različite veličine (nekoliko milimetara do nekoliko desetaka centimetara). Liječenje bi bilo moguće u kontroliranom uzgoju i u slučajevima da životinje uspavamo, no u otvorenim lovištima uputno je obaviti sanitarni odstrjel.

S tvorevinama postupati oprezno (u rukavicama) i dijelove tijela gdje su zastupljene odstraniti i neškodljivo ukloniti, dok je ostalo meso higijenski ispravno ako životinja nije bila enormno iscrpljena i mršava, kada cijelu životinju treba neškodljivo ukloniti.

Aktinomikoza je kronična zarazna bolest papkara, a javlja se povremeno kod srneće divljači. Uzročnik bolesti je bakterija *Actinomyces* sp. koja prodiere u organizam preko ozljeda usne sluznice kada životinja uzima hranu i pri promjeni zubi kod mladih životinja.

Na desnim srneće divljači opažaju se gnojni čvorovi iz kojih se nastavlja daljnji prodor uzročnika na kosti čeljusti i vilice (maksile i mandibule). Bolest se očituje oteknućem na području čeljusti i/ili vilice. Bolesna grla treba sanitarno odstrijeliti.

Slinavka i šap virusna je bolest papkara, a rijetko može oboljeti čovjek. Od divljači najčešće obolijeva srna. U Hrvatskoj se javlja iznimno rijetko. Divljač se može inficirati na različite načine u prirodi, prvenstveno na pašnjacima gdje su prethodno boravile zaražene životinje, kao i izravnim kontaktom s bolesnim jedinkama ili pak boravkom na hranilištu. Virus je izrazito kontagiozan pa se zaraza lako prenosi s mjesta na mjesto na indirektan način putem transportnih sredstava, drugih životinja ili čovjeka, koji može virus pasivno prenijeti na cipelama ili odjeći. Inkubacija traje do sedam dana te se nakon toga javi povišena temperatura, smanji apetit i javlja se lagano slinjenje koje se nakon par dana trajanja bolesti znatno pojačava, jer se bolest očituje stvaranjem karakterističnih mjehura u usnoj šupljini iz kojih se cijedi obilna slina. U međupapčanim prostorima se također javljaju afte koje se kasnije inficiraju sekundarnim bakterijama pa se javljaju gnojni procesi na papcima. Liječenja nema, a u slučaju pojave bolesti provode se zakonom propisane mjere suzbijanja ove opasne zaraze.

Bjesnoća je akutna bolest svih vrsta toplokrvnih životinja te čovjeka, koja se očituje zahvaćanjem središnjeg živčanog sustava i najčešće završava uginućem poslije nekoliko dana bolovanja. Razlikujemo urbanu (gradsku) bjesnoću, pri kojoj pretežno obolijevaju domaće životinje, i silvatičnu (šumsku), pri

kojoj obolijeva uglavnom divljač, najčešće lisica. Glavni je i jedini izvor bjesnoće bolesna životinja, koja pri ugrizu slinom unosi uzročnika u tijelo ugrizene životinje. S ulaznog mjesta uzročnik prodire živcima do mozga, gdje se umnaža i poslije nekog vremena (oko deset dana prije pojave prvih znakova bolesti) dopire u slinu, kad ga životinja može prenijeti dalje ugrizom na drugu životinju. Od prodora uzročnika u tijelo životinje do pojave prvih znakova bolesti proteknu prosječno od dva do osam tjedana. Sama bolest traje većinom jedan do sedam dana. Nasuprot domaćim životinjama, u kojih se bjesnoća očituje agresivnošću, u lisica se, obrnuto, zamjećuje gubitak straha od čovjeka pa takve lisice zalaze u naseljena mjesta, ulaze u ograđena dvorišta, približavaju se čovjeku. Sprječavanje bjesnoće u divljači obavlja se smanjenjem broja lisica. Meso bijesnih ili sumnjivih životinja nije upotrebljivo za prehranu ljudi.

Svinjska kuga akutna je do kronična zarazna bolest domaćih i divljih svinja. U jednih i drugih uzrokuje znatne gubitke, a očituje se zahvaćanjem probavnog sustava i rjeđe upalom pluća. Uzročnik bolesti je virus. Izvor bolesti je zaražena domaća ili divlja svinja, a prenosi se dodiranjem bolesnih i zdravih svinja, pri čemu bolesne izlučuju uzročnika fecesom, mokraćom, iscjetkom iz očiju i nosnica i krvlju. Prvi se znakovi bolesti očituju ležanjem, prestajanjem uzimanja hrane, povišenjem tjelesne temperature, pojavom gnojnog konjunktivitisa i otežanim disanjem, hrapavim glasanjem, izmjenom proljeva i začepa, zanošenjem stražnjih dijelova tijela i tako dalje. Svinjska se kuga očituje brojnim krvarenjima po kori bubrega, po sluznici mokraćnog mjehura, po limfnim čvorovima i po koži, gnojnim iscjetkom iz očiju, nalazom krvnih oštro ograničenih područja po rubovima slezene (infarkti), krupoznom upalom pluća, upalom želudca i crijeva. Pri dugotrajnijem bolovanju smatra se karakterističnim nalazom pojava uzdignutih oštro ograničenih zelenkastosmeđih područja promjera od pola do jednog centimetra. Bolest može trajati do petnaestak dana. Kuga se dokazuje načinom širenja, slikom bolesti, razudbenim nalazom, biološkim pokusima na zdravim necijepljenim svinjama i dokazom uzročnika bolesti. Pri pojavi svinjske kuge u slobodnoj prirodi preporučuje se odstrjel što je moguće većeg broja svinja divljih te zakapanje ili spaljivanje svih odstrijeljenih ili uginulih životinja. Pogonom se ne lovi jer bi u tom slučaju došlo do rastjerivanja životinja koje bi bolest raširile na veće područje. Meso oboljelih domaćih i/ili divljih svinja nije upotrebljivo za prehranu ljudi.

Afrička svinjska kuga je vrlo kontagiozna virusna zarazna bolest svinja (domaćih i divljih) koja se manifestira u obliku hemoragijske groznice sa mortalitetom koji može doseći i 100%. Prvi klinički znak bolesti obično je visoka tjelesna temperatura (više od 40°C), praćena depresijom, gubitkom apetita, brzim i teškim disanjem, te iscjetkom iz nosa i očiju. Svinje su nekoordinirane u kretanju i nakupljaju se u skupine. Krmače mogu pobaciti u svim stadijima gravidnosti. Kod nekih svinja može doći do povraćanja i opstipacije, dok se kod nekih može razviti krvavi proljev. Javljaju se vidljiva potkožna krvarenja, posebno na ekstremitetima i uškama. Prije smrti može doći do kome, koja se javlja jedan do sedam dana nakon pojave kliničkih znakova. Patoanatomski nalazi pokazuju tipičan hemoragijski sindrom s općom kongestijom trupa, nakupljanjem krvi u prsnoj i trbušnoj šupljini, povećanom tamnom slezenom, hemoragičnim limfnim čvorovima koji nalikuju ugrušcima krvi, posebno bubrežni i gastrohepatični limfni čvorovi, petehijalnim krvarenjima po bubrezima (kortikalnim i medularnim piramidama i bubrežnoj nakapnici), serozi abdomena, sluznici želuca i crijeva i srcu (epikard i endokard), hidrotoraksom i petehijama po pleuri.

Sindrom europskog smeđeg zeca akutna je zarazna bolest zečeva, eksplozivna širenja, koja se počela pojavljivati osamdesetih godina u Švedskoj i Danskoj. U početku se smatralo da ju uzrokuje otrovanje nekim pesticidom, repičinom sačmom ili mikrotoksinom, zatim nekom bakterijom, no devedesetih je godina kao uzročnik utvrđen virus (Calicivirus). Do danas je bolest zabilježena u Austriji, Češkoj, Francuskoj, Belgiji, Njemačkoj, Italiji, Engleskoj, Finskoj, Poljskoj i Hrvatskoj. Budući da zečevi najčešće ugibaju zimi i u proljeće, pretpostavlja se da uzročnik bolesti preživljava tijekom ljeta u slobodnoj prirodi. Izvor bolesti je bolesni zec. Bolest se širi dodiranjem, pri čemu je dišni sustav ulazno mjesto uzročnika. Bolest traje nekoliko dana, a obolijeva 20 do 100 posto zečeva, od kojih ugiba prosječno 50 do 60 posto. Neki zečevi jako mršave, dok su drugi dobrog gojidbenog stanja. Bolesne životinje gube tek, otežano se kreću, gube ravnotežu, umaraju se i tako dalje. Na unutarnjim organima očituju se punokrvnost grkljana i dušnika, punokrvnost i edem pluća, punokrvnost bubrega, slezele i jetre, napeto ispunjen žučni mjehur i proširen želudac, negnojna upala mozga. Bolest se utvrđuje histološkom pretragom organa i dokazom njezina uzročnika. Zbog brzine

širenja bolesti teško je preporučiti bilo kakve zadovoljavajuće mjere. Također ne postoji ni bilo kakav djelotvoran lijek. Potreban je odstrjel bolesnih i na bolest sumnjivih zečeva. Meso je upotrebljivo za prehranu ljudi.

Newcastleska bolest (atipična kuga peradi, kokošja kuga) akutna je zarazna i kontagiozna bolest domaće peradi i nekih vrsta pernate divljači, a očituje se pretežno zahvaćenjem probavnog sustava i uginućem velikog broja oboljelih ptica. Uzročnik je virus (paramiksovirus). Nagao gubitak teka, otežano disanje, glasni hropci, kričeće glasanje i zelenkast proljev slika su bolesti. Karakterističnim se nalazom smatraju krvarenja na folikulima žljezdanog želuca i po sluznici crijeva, na kojim se mjestima razvijaju čirevi koje prekrivaju kašaste sive naslage (butoni). Bolest se utvrđuje pretragom lešina uginulih ptica, a sigurno dokazom uzročnika i biološkim pokusom na kokošjim embrijima. Bolest se suzbija cijepljenjem zdravih ptica u uzgajalištima i sprječavanjem unošenja uzročnika u uzgoje. Pri pojavi bolesti treba usmrtniti cijeli uzgoj, a lešine zakopati ili spaliti. Meso nije upotrebljivo za prehranu ljudi.

Influenca ptica (IP), ili poznatija kao ptičja gripa, je zarazna bolest domaće peradi i drugih ptica koju uzrokuju tip A virus influence. Osobito su opasni visokopatogeni virusi IP (koji nastaju mutacijom određenih niskopatogenih virusa IP (NPVIP) i to pod tipovi H5 i H7 koji u zaraženim jatima peradi uzrokuju i 100% – tna uginuća. Općenito se smatra da je domaća perad slobodna od virusa IP. Međutim određene vrste divljih ptica (naročito migratorne vodene ptice kao npr. labudovi, patke i guske) predstavljaju stalne „rezervoare“ virusa NPPIP i mogu biti izvor zaraze za domaću perad, a konačno i druge životinje i ljude. Ovaj rizik je tim veći što mjere koje bi mogle zaustaviti ili nisu poznate ili su neprimjenjive. Budući da se zna da su neke vrste divljih ptica glavni „rezervoari“ virusa IP, obično bez vidljivih kliničkih znakova bolesti, važno je utvrditi da li se i u kojoj prevalenciji virus IP podtipova H5 i H7 nalazi u divljih ptica.

Ovi podaci prikupljaju se tvz. aktivnim monitoringom tj. kontinuiranim pretraživanjem ulovljenih, odstrijeljenih ili uginulih divljih ptica koje se ne uzgajaju na gospodarstvu i to: divljih pataka, divljih gusaka, galebova, čurlina i kormorana, čime se ujedno uspostavlja sustav otkrivanja mogućih infekcija virusom IP u divljih ptica. Korisni podaci o stanju IP u divljih ptica mogu se prikupiti i pretraživanjem svježe uginulih ptica koje lovci, ornitolozi i drugi zainteresirani mogu dostaviti na laboratorijsko pretraživanje. Pretraživanje divljih ptica provodi se u svrhu utvrđivanja prevalencije infekcije virusom influence ptica u određenih vrsta ptica selica na određenim lokacijama tj. boravištima i/ili odmoristima divljih ptica, te opisivanja i kvantificiranja rizika koji u odnosu na ovu bolest, divlje ptice predstavljaju za domaću perad, a konačno i za ljude. Postupak s odstrijeljenim, ulovljenim i svježe uginulim divljim pticama od kojih će biti uzeti uzorci (obrisak nečisnice i dušnika) treba biti kako slijedi:

- naizgled zdrave, odstrijeljene divlje ptice od kojih su uzeti uzorci nije potrebno neškodljivo uklanjati, nego se s takvim odstrijeljenim pticama uobičajeno postupi;
- naizgled bolesne (otok glave i vrata, iscjedak iz nosa, upala očnih spojnice) odstrijeljene ili svježe uginule divlje ptice, treba neškodljivo ukloniti i to zakopavanjem na način da se na lešine u jami:
 1. stavi sloj gašenog vapna (kalcijev hidroksid) ili kaustične sode (natrijev hidroksid);
 2. sloj zemlje debljine najmanje pola metra do površine tla; i na kraju
 3. sloj zemlje od najmanje pola metra iznad površine tla (humak) (kako bi se lešinarima onemogućilo iskopavanje zakopanih ptica)

Opće biosigurnosne mjere u postupanju s divljim pticama uključuju održavanje osobne higijene kao što su: pranje (sapunom i/ili deterdžentima) ruku, obuće, odjeće i opreme koja je bila u kontaktu s divljim pticama. Svježe uginule divlje ptice možete dostaviti na pretragu u Centar za peradarstvo Hrvatskog veterinarskog instituta, Heinzelova 55, 10000 Zagreb. Lešinu ptice treba dostaviti u nepropusnoj dobro zatvorenoj plastičnoj vreći (najbolje u dvije vreće). Prilikom dostave lešine u laboratorij, uputno je ispuniti i zajedno s lešinom dostaviti Upitnik.

Invazijske (parazitarne ili nametničke) bolesti

Invazijske (parazitarne ili nametničke) bolesti uzrokuju pripadnici životinjskog carstva koje zovemo paraziti ili nametnici. Oni se povremeno ili trajno zadržavaju na/u drugim živim organizmima. Nametnici mogu parazitirati na koži, dlaci ili sluznicama pa ih zovemo vanjski ili ektoparaziti. Ako parazitiraju u unutrašnjim organima i tkivima (npr. crijeva, pluća, jetra, mozak, krv i sl.) govorimo o

unutarnjim ili endoparazitima. Prisutnost parazita moguće je utvrditi praćenjem ponašanja divljači, koja je uznemirena, neuredne dlake i slabog gojnog stanja. U cilju praćenja intenziteta i prisutnosti endoparazita preporučljivo je uzimanje i slanje uzoraka odstrijeljene i nađene uginule divljači na analizu. U slučaju da se nametnici pojave u većeg broja divljači trebalo bi u dogovoru s veterinarskom službom obaviti tretiranje davanjem antiparazitika ovisno o vrsti nametnika.

Kožna ugrkljivost ili hipodermoza jedna je od najraširenijih te ekonomsko i zdravstveno najvažnijih nametničkih bolesti krupne divljači, osobito srna i jelena. Uzrokovana je ličinkama kukaca dvokrilaca tzv. štrkova, koje se razvijaju ispod kože na leđima i križima. Odrasli kukci su sivo-crne boje s laganim žuto-narančastim prelijevanjem, veličine oko 10 mm. Ženke tijekom mjeseca srpnja i kolovoza polažu na kožu divljači jajašca iz kojih se izlegu ličinke koje se zavlaze u kožu i putuju u leđno odnosno križno potkožje ili ih divljač lizanjem unese u prednji dio svog probavnog sustava odakle putuju u potkožje. U rano proljeće na koži formiraju otvor kroz koji dišu. Tada su veličine 30 x 15 mm, traumatiziraju okolno tkivo, stvarajući upalnu kvrgu, koja potkraj parazitiranja (u mjesecu travnju ili svibnju) doseže veličinu do kokošjeg jajeta i zovemo je UGRK. Ličinka aktivno izlazi kroz otvor i na tlu se zakukulji, a za oko pet tjedana izlazi odrasli krilati stadij. Na zvuk letećeg štrka životinje se jako uznemire. Da bi se obranile odnosno spriječile polaganje jajašaca životinje panično biježe, a ovu pojavu zovemo štrkljanje.

Štete od bolesti su višestruke: koža napadnute divljači zbog rupica gubi na vrijednosti, mladunčad zaostaje u rastu i razvoju, smanjuje se kvaliteta trofeja i sl.

Uzročnika je u lovačkoj praksi teško suzbiti. Oboljelu i oslabljenu divljač uputno je sanitarno odstrijeliti, a kožu i potkožje s ličinkama neškodljivo ukloniti.

Nosnu štrkljivost ili lažnu vrtičavost u srneće divljači izazivaju ličinke nosnog štrka *Cephenomyia stimulator*. Krilati stadiji napadaju divljač u vrijeme ljeta (lipanj-kolovoz), kada u letu ubrizga žive ličinke na sluznice nozdrva, odakle se one aktivno zavlaze u nosnu šupljinu. Tu parazitiraju do proljeća kada ih divljač frktanjem izbaci na zemlju, a za 4-8 tjedana razvije se krilati stadij i ciklus se ponavlja. Osim ozljeda nosne sluznice ličinke oštećuju sinuse, dušnik, pluća, čak i mozak, uzrokujući simptome tzv. lažne vrtičavosti: uznemirenost, frktanje, kihanje, kretanje u krug, grčenje tjelesnih mišića i sl. Bolesna divljač zaostaje u rastu i razvoju, ima nekvalitetnu trofejnu vrijednost, a u težim invazijama ugiba od ugušenja. Prevenirati se može davanjem medikamenata u hranu, a oboljele je najbolje sanitarno odstrijeliti. U literaturi starijeg datuma preporučuje se sijanje biljke medvjeda stopa (*Heracleum sphondylium*) uz rubove putova i šuma. Nektar ove biljke privlači razne kukce, a među njima i nosnog štrka. Budući da je nektar otrovan, štrkovi od njega ugibaju.

Metiljavost je invazijska bolest divljači i domaćih životinja uzrokovana plošnjacima iz razreda metilja - Trematoda. Bolest se češće javlja u lovištima s poplavnim pašnjacima, osobito gdje se napasa invadirana stoka.

Fascioloza je bolest koju uzrokuje metilj *Fasciola hepatica*. Parazitira u žučovodima i žučnom mjehuru jelena, srna, muflona, divokoza, domaćih preživača, zeca, kunića, malih glodavaca i ljudi. Veliki metilj je oblika lista duljine 20-30 mm, širine 13 mm te zelenkasto-smeđe do crvenkaste boje. Za razvoj je potreban vlažan medij gdje ima puževa koji su posrednici u razvoju metilja. Divljač se obično invadira u rano ljeto pri ispaši ili napajanju. Čovjek se također može invadirati konzumirajući bilje (npr. salatu) iz takvih predjela. Mladi metilji iz probavnog sustava aktivno migrira kroz trbušnu šupljinu u jetru. Znakovi bolesti ovise o jačini invazije. Bolesne životinje unatoč dobrom teklu mršave, neuredne su dlake, a u slučaju jake invazije i ugibaju. Bolest se može prevenirati tretiranjem oboljele stoke i zabranom ispaše u lovištima.

Bolesna grla najuputnije je sanitarno odstrijeliti da bi se bolest sigurno dijagnosticirala, a ostalima stavljati adekvatni antiparazitik u hranu pri prihranjivanju.

Fascioloidoza je za srneću divljač veoma opasna invazijska bolest uzrokovana metiljem *Fascioloides magna*. U istočnoj Hrvatskoj se pojavila početkom ovoga tisućljeća. Metilj je izrazito velik, dužine 2 – 10 cm i širine 3 cm. Razvoj je sličan kao kod *F. hepatica*, a posrednik je također vodeni puž. Dospjevši u organizam, iz crijeva migriraju, pri čemu značajno traumatiziraju potrbušnicu i jetru, što može dovesti do vidnog mršavljenja i uginuća. Ako se bolest ustanovi, divljač se mora tretirati dodavanjem antiparazitika u hranu odnosno sol.

Paramfistomoza se javlja u jelena, srna i muflona, te u domaćih ovaca i koza. Metilj *Paramphistomum cervi* parazitira u buragu, kapuri i knjižavcu, stožasto-kruškolika je oblika, dug 10 mm i širok 5 mm, a boje blijedo-crvenkaste. Razvoj i suzbijanje u principu su slični kao i kod prije opisanih.

Plućni vlasци

Diktiokauloza je invazijska bolest dišnog sustava jelena, srna, muflona i divokoza, uzrokovana oblicima koje još zovemo veliki plućni vlasци. *Dictyocaulus viviparus* parazitira u srne i jelena, duljine je 60-80 mm. Ženke parazita polažu jajašca u dušnik, koja iskašljavanjem dopijevaju u vanjsku sredinu. Iz njih se izlegu ličinke, koje mogu na rezervnoj hrani živjeti i do tjedan dana. Imaju sposobnost migracije na vlatima trave, zemlji i vodi. Razvoju pogoduje vlažan, poplavni teren, što olakšava samu invaziju, koja je tipična pašna. Hranom ili vodom unešene ličinke dopijevaju u crijeva, odakle migriraju limfom u krv i kroz srce se otplave do pluća.

Budući da su mjesta parazitiranja obično dušnik, dušnice i pluća, razvijaju se simptomi bronhitisa i upale pluća: otežano i ubrzano disanje, razdvojene prednje noge poradi olakšavanja disanja, kašalj u napadima, otvorena usta, pa i uginuća od ugušenja.

Dijagnoza se za života postavlja nalazom jajašaca odnosno ličinki u nosnom iscjetku, a postmortalno nalazom odraslih parazita u dišnim organima. Liječenje i prevencija lakša je u intenzivnom uzgoju davanjem adekvatnih antiparazitika. Mali plućni vlasци su oblici duljine 5-40 mm koji uzrokuju slične promjene kao i veliki vlasци, a slični su simptomi, dijagnoza, liječenje i preventiva.

Krpeljivost uzrokuju člankonošci paučnjaci iz reda grinja koje zovemo krpelji. Dije se na dvije velike porodice *Ixodidae* (šikarni ili tvrdi krpelji) i *Argasidae* (stajski ili meki krpelji). Glava, prsište i zadak čine im jednu cjelinu. Za svoj razvoj i razmnožavanje trebaju obrok krvi, zbog čega povremeno žive kao nametnici na toplokrvnim kralješnjacima (pticama i sisavcima), kojima sišu krv. Krpelji su rasprostranjeni široko u prirodi, a najčešće ih nalazimo u prizemnom sloju rubnih područja šuma, sloju grmlja i niskog raslinja, po šikarama i visokotravnatim staništima. Prilikom uboda preko slinje mogu prenositi različite zarazne bolesti.

Krpelj u svom razvoju prolazi kroz tri faze: larva, nimfa i odrasli (adultni) oblik. Obrok krvi nužan je krpeljima u svakoj od razvojnih faza, te u toku svog života siše krv tri puta, na tri različita domaćina. Ženka se češće može sresti kao napasnik, jer samo ako se nasiše krvi može snesti jajašca. Veličina krpelja razlikuje se ovisno o razvojnom obliku: kao larva, mjeri oko 1 mm, dok je odrasla ženka veličine 4-5 mm. Nasisana krvi velika je kao zrno graška. Živi oko godinu dana, no može doseći starost i od pet godina.

Krpelj ima mali radijus kretanja, a udaljenost koju može prijeći ovisi o razvojnom obliku. Odrasli se može prošetati nekoliko metara u širinu u potrazi za hranom. Krpelj svoju žrtvu ne traži aktivno kao npr. komarac - žrtve moraju pokupiti njih. On se popne na vršak trave ili grančice grmlja i tu nepomično čeka da se približi žrtva. Kada životinja ili čovjek dotakne krpelja, on se svojim nožicama zakači i prijeđe na njih, te traži povoljno mjesto na tijelu gdje se mogu svojim ostrim rilcem ubosti u kožu i sisati krv.

Za aktivnost krpelja vrlo je važna temperatura i vlažnost zbog čega imaju svoju sezonsku aktivnost - najbrojniji i najaktivniji su u proljeće i početkom ljeta. Mogu se susresti i u jesen, ali znatno rjeđe. Krpelji se zaraze prilikom hranjenja na šumskim životinjama, a zarazu mogu svojim ubodom prenijeti i na čovjeka ako se on nađe u njihovom prirodnom okolišu. Uzročnici bolesti prenose se sa zaraženog krpelja i na nove generacije pa su stoga krpelji, osim prenosioca i rezervoari uzročnika.

U našim krajevima se najčešće susreću tzv. šumski (šikarni) krpelji vrste *Ixodes ricinus*. Najaktivniji su u proljeće i rano ljeto (svibanj - lipanj), u najjačem ljetu se povlače i praktički ih nema, te se u jesen u manjem broju opet pojavljuju. U hladno godišnje doba (studen - ožujak) krpelji se ne susreću, osim ako je zima topla i bez snijega.

U Hrvatskoj bolesti koje mogu prenositi šumski krpelji su:

- krpeljni meningoencefalitis,
- lajmska borelioz a
- erlichioza.

To su tzv. bolesti prirodnih žarišta jer je njihovo pojavljivajne ovisno o prirodnom staništu prenosioca (krpelja), te se pojavljuju samo na određenim područjima. Najizloženiji su im ljudi koji profesionalno borave u prirodi, planinari, rekreativci, djeca polaznici škole u prirodi, izletnici.

Opće mjere zaštite od krpelja

U prirodi je poželjno hodati obilježenim stazama (i od žbunja očišćenim!). Izbjegavajte nepotrebno provlačenja kroz grmlje, ležanje na tlu, odlaganja odjevnih predmeta na grmlje.

Nosite prikladnu odjeću: dugih rukava i nogavica, svijetlih boja (krpelj se lakše uočava), te zatvorenu obuću. Krpelji se lako prihvate na odjeću od materijala s dlačicama (vuna, flanel) pa takvu odjeću treba izbjegavati kod odlaska u prirodu.

Koristite repelentna sredstva koja odbijaju krpelje i sprečavaju njihovo zahvaćanje na čovjeka. Otkrivene dijelove tijela i odjeću valja poprskati (ili premazati) nekim od repelenata, (trajanje odbojnosti traje 4 do 6 h) Pri povratku iz prirode presvucite odjeću i pažljivo pregledajte cijelo tijelo (uz pomoć druge osobe radi neuočljivih dijelova tijela). Važno je pregledati mjesta gdje je koža najtanja (pazuhi, ispod dojke, oko pupka, prepone, na glavi i iza uha).

Kod djece će se često naći na glavi - to je zbog toga što je dijete nisko i više se igra u travi nego odrasli, pa lakše pokupi krpelja s glavom odnosno gornjim dijelom tijela. Eventualno otkriveni krpelj se što prije odstranjuje s kože.

Preventivne mjere radi zaštite divljači, ljudi i stoke podrazumijevaju stalan i redovit obilazak cijele površine izvan lovišta. Stalnim osmatranjem i praćenjem divljači uočiti će se sumnjiva i/ili bolesna grla te eventualno uginula divljač ili neke druge životinjske vrste. Na pojedinim bolesnim ili uginulim grlima može se sa dosta sigurnosti ustanoviti uzrok pojavljivanja bolesti ili uginuća, pa se mogu na vrijeme i u suradnji s veterinarskom službom poduzeti potrebne mjere liječenja ili sanitarne mjere. U preventivne mjere spada i zakapanje ili spaljivanje lešina, odnosno neškodljivo uklanjanje potencijalnog žarišta zaraze. Zakapanjem ili spaljivanjem lešina sprječava se da i neki kukci sišu krv uginule divljači i svojim ubodom kasnije prenesu zarazu na zdrave jedinke. Isto tako na lešinama se skupljaju mravi, crvi, štakori, lisice, vrane, svrake i ostali strvinari. U koliko se radi o zarazi mogući je prijenos i preko pasa i mačaka lutalica na perad, stoku i ljude. Nakon uklanjanja lešine potrebno je mjesto gdje je ista pronađena dezinficirati, isto kao i alat i pomagala kojima je lešina uklonjena.

Prijava bolesti je preventivna mjera kojom se svaki slučaj uginuća divljači ili neke druge životinjske vrste, kao i hvatanje ili eventualni odstrjel bolesne ili na zarazu sumnjive divljači prijavljuje se veterinarskoj službi, odnosno najbližoj veterinarskoj stanici. Navedenim načinom mnoge bolesti i zaraze se mogu već u početku detektirati i otkriti, a potrebnim i odgovarajućim mjerama i suzbiti. Svako uginuće divljači pa makar i bez izrazitih simptoma neke bolesti, sumnjivo je na zarazu ili trovanje, o čemu treba voditi posebnu pažnju.

Dijagnostičke mjere odnose se na obvezan pregled svakog bolesnog ili na bolest sumnjivog uhvaćenog ili eventualno odstrijeljenog grla (komada, kljuna) ili svježe lešine, kako bi se ustanovilo da li je divljač ili neka druga životinjska vrsta bila bolesna te da li prijeti opasnost od širenja eventualne bolesti. Kod pronađene lešine prvo je potrebno ustanoviti da li do smrti nije došlo zbog nekog drugog razloga osim bolesti (pregažena, probodena i slično), a ako nije pretragu treba izvršiti veterinar.

Lešine ili njihove dijelove (organe) odstrijeljene divljači prije slanja na analizu veterinarskim stanicama ili institucijama treba dobro upakirati i spriječiti osjet zadaha te isto tako spriječiti izlaz sukrvice iz paketa u okolni prostor. Uz zapakiranu lešinu potrebno je dostaviti ime i adresu pošiljaoca, datum nalaza lešine, odakle potječe kao i sva ostala opažanja u vezi pojave sumnje na bolest. Materijal za pretragu treba slati u nadležne veterinarske institucije (Veterinarski fakultet u Zagrebu, Hrvatski veterinarski institut u Zagrebu, Veterinarski zavod u Vinkovcima i dr.). Kod svakog slučaja sumnje na bolest ili pronalaska lešine vrlo je važno surađivati s područnom veterinarskom stanicom i postupati po uputama ovlaštenog veterinara.

Mjere liječenja odnosno saniranja bolesti ili kurativne mjere provode se kod unutarnjih – nezaraznih bolesti hvatanjem ili eventualnim sanitarnim odstrjelom samo bolesnih jedinki. Kod zaraznih i parazitarnih oboljenja vrši se sanitarni odstrjel većeg broja bolesnih jedinki i to u skladu sa Zakonom o lovstvu, a u suradnji s veterinarskom službom, dok se ne smanji mogućnost prijenosa zaraze i parazita. Odluku o takvom zahvatu može donijeti nadležno Ministarstvo putem stručne veterinarske službe koja je dužna voditi računa o kretanju i suzbijanju zaraza na svom području. Isto tako dodavanje lijekova u izlaganu hranu za divljač vrši se samo u skladu sa veterinarskom službom.

Higijensko – zdravstvene mjere provode se dezinfekcijom mjesta gdje je lešina ležala i oruđa kojim je uklonjena, a na način da se unište klice bolesti koja je uzrokovala smrt. Isto tako u ove mjere spada i dezinfekcija mjesta gdje se divljači zadržava duže vrijeme. Mjesta koja se žele raskužiti mogu se pokriti slamom, kukuruzovinom, suhim granjem ili lišćem te zapaliti.

6.3. Spašavanje divljači od elementarnih nepogoda

U slučaju elementarnih nepogoda mora se odmah pomoći divljači, ali i ostalim životinjskim vrstama i to ovisno o vrsti elementarne nepogode. Temeljem odredbi **članka 66. stavak 1. točka 24. Zakonu o lovstvu, zabranjeno je loviti divljač kad je ugrožena poplavom, snježnim nanosima, poledicom, visokim temperaturama, požarom ili na drugi sličan način, osim u svrhu spašavanja.**

6.4. Poduzimanje preventivnih mjera kod izvođenja poljoprivrednih i drugih radova

Oko naseljenih mjesta na površinama izvan lovišta nalaze se obradive poljoprivredne površine stoga je potrebno poduzeti neke preventivne mjere. Pri obradi navedenih površina potrebo je osigurati istjerivanje divljači s površina koje se obrađuju ili na mehanizaciji osigurati plašila za divljač, čime bi se spriječilo nepotrebno stradavanje mladunčadi, ali i odraslih jedinki uglavnom sitne divljači. Uz navedeno potrebno je pokušati dogovoriti sa susjednim lovovlaštenicima da što dalje od naselja pokušaju osnovati što više raznih jednogodišnjih i višegodišnjih remiza koje će služiti za prehranu divljači. Na pravilno postavljenim remizama divljači bi se zadržavala te u konačnici ne bi ni imala potrebu za dolaskom na površine izvan lovišta.

Mogućnost trovanja divljači kemijskim sredstvima prilikom suzbijanja sitnih glodavaca (miševi, voluharice) postoji. U slučaju primjene navedenih kemijskih sredstava, odnosno otrova, bitno je da se otrovna kemijska sredstva upotrebljavaju na način koji nije štetan za zdravlje divljači, ali i svih ostalih životinjskih vrsta. U svezi s navedenim bitno je da se mamci s otrovom stavljaju u rupe dubine barem 5 cm, uz obavezno zatrpavanje slojem zemlje.

Na površinama izvan lovišta nisu predviđeni nikakvi lovnogospodarski ni lovnotehnički objekti jer divljač ne obitava stalno na površinama izvan lovišta, a uz navedeno vrlo je važno istaći da je ista, zbog zaštite ljudi i imovine, i nepoželjna na ovim površinama.

6.5. Pravilan izbor i primjena zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji

Štete na divljači mogu biti uzrokovane i uporabom raznih kemijskih sredstava, koja su štetna za divljač, ali i ostale životinjske vrste bilo u poljoprivrednoj proizvodnji. Osobita štetnost kemijskih sredstava je ako se ista nestručno primjenjuju ili se primjenjuju prevelike, nedozvoljene doze.

Općenito se smatra da velik broj zaštitnih kemijskih sredstava ne djeluje smrtno (letalno) na divljač, ali uz normalno doziranje i pravilnu primjenu.

Ne može se posve negirati negativan utjecaj pesticida jer je poznato da se kod nekih mužjaka pojavljuje takozvana „oligospermija“ tj. smanjeni broj spermatozoida, a isto tako da i ženke mogu nesti sterilna jaja. Pesticidi koji se talože u tkivima divljači mogu prijeći dozvoljenu količinu i postati opasni za ljudsku prehranu.

Kod izbora zaštitnih sredstava treba birati ona sredstva koja su manje otrovna za divljač i pravilno ih primjenjivati uz strogu primjenu uputstava ili gdje je to moguće ići na primjenu što blažih otopina, emulzija i drugih oblika zaštitnih sredstava. Preporučuje se korištenje mehaničkih, ali i bioloških metoda zaštite čime bi se broj kemijskih sredstava znatno smanjio, a time i mogućnost trovanja divljači te ostalih životinjskih vrsta. Mehaničke metode sastoje se iz zaštite ugroženih kultura određenim radovima oko napadnute kulture ili objekta. Mehanička zaštita ugroženog objekta može se obavljati ogradom koja onemogućava pristup divljači, dok se veće površine zaštićuju postavljanjem električnih pastira ili postavljanjem raznih žičanih i drvenih ograda ili ograda od svjetlucavih folija koji će spriječiti divljač da čini štete na napadnutim kulturama.

6.6. *Suzbijanje nezakonitog lova*

Površina izvan lovišta je naseljena, pa nezakoniti lov na ovim površinama nije u većoj mjeri izražen.

Stručna osoba koja bude zadužena za provedbu programa zaštite divljači provodit će i mjere za suzbijanje nezakonitog lova divljači na ovim površinama.

7. Mjere za sprječavanje šteta od divljači

Mjere za sprječavanje šteta od divljač sastoji se od niza radnji kojima se nastoje umanjiti štete na poljoprivrednim površinama i kulturama, staništu, prirodi kao cjelini te na drugim vrstama divljači i ostalim životinjskim vrstama na koje jedni na druge mogu negativno utjecati.

Mjere za sprječavanje šteta od divljači sastoji se od niza radnji kojima se divljači, ali i ostalim životinjskim vrstama, u prvom redu onemogućava pristup površinama izvan lovišta, da iste ne bi ugrožavale ljudske živote i uzrokovale velike materijalne štete.

Najveći dio mjera za sprječavanje šteta na divljači ujedno su i mjere za sprječavanje šteta od divljači. Mjere za sprječavanje šteta od divljači odnose se u prvom redu na donošenje godišnjeg plana za poduzimanje određenih mjera za sprječavanje štete (sezonski, po vrstama divljači i vrstama šteta od divljači, kulturama i slično); nabavljanje zaštitnih sredstava za izvršenje godišnjeg plana (mehaničkih ili kemijskih repelenta); pravovremena i besplatna raspodjela odgovarajućih zaštitnih sredstava korisnicima zemljišta, na njihov zahtjev, uz prethodnu javnu obavijest i davanja uputa za njihovu upotrebu; održavanje brojnog stanja divljači u granicama dozvoljenog kapaciteta divljači propisanog programom zaštite divljači te ostale uobičajene mjere zaštite za ovo područje i vrste divljači koje obitavaju i pojavljuju se na površinama izvan lovišta. Godišnji plan za sprječavanje šteta donosi za svaku lovnu godinu korisnik zemljišta odnosno Općina Čeminac i to njegova stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači. Mjere za sprječavanje šteta od divljač sastoji se od niza radnji kojima se nastoje umanjiti štete na poljoprivrednim površinama i kulturama, staništu, prirodi kao cjelini te na drugim vrstama divljači i ostalim životinjskim vrstama na koje jedni na druge mogu negativno utjecati.

7.1. Edukacija i suradnja s vlasnicima i korisnicima površina izvan lovišta

U cilju uspješnijeg gospodarenja ovim površinama bitna je suradnja između stručne osobe za provedbu programa zaštite divljači s raznim službama koje svoju djelatnost obavljaju na području Općine Čeminac, a koje u najvećem broju slučajeva prve i primijete pojavljivanje divljači na površinama izvan lovišta. Kako razni djelatnici i službe općine mogu i najbrže intervenirati u slučaju pojavljivanja divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta, potrebno je istu dodatno educirati i osposobiti.

Saniranjem, redovnim čišćenjem i što češćim odvozom smeća s područja površina izvan lovišta smanjit će se ulazak nekih vrsta divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta, u potrazi za hranom. Isto tako zajedno s korisnicima zemljišta odabirati kemijska, biološka i biotehnička zaštitna sredstva pri prskanju korova, a koja neće negativno utjecati na zdravstveno ili bilo koje drugo stanje divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta.

Potrebno je zatražiti od lovoovlaštenika na čijem području se nalaze površine izvan lovišta da lovnogospodarske objekte i to u prvom redu hranilišta, solišta, pojilišta i kaljužališta odmaknu što je više moguće dalje od naselja te da na prostorima koja su u blizini naselja ne prihranjuju divljač. Pojačanu prihranu valjalo bi obavljati tijekom cijele godine, a osobito tijekom nepovoljnih mjeseci u godini kada hrane u prirodi ima znatno manje ili je divljači otežano doći do iste. Pokušati dogovoriti i postavljanje jednogodišnjih i višegodišnjih remiza tj. površina pod raznim poljoprivrednim kulturama u svrhu prehrane na lokacijama koja nisu tik uz površinu izvan lovišta. Ovime bi se divljač odmaknula od neposredne blizine površine izvan lovišta.

7.2. Nabavka kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava

Nabavka kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava te njihovo postavljanje obavljat će stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači. Navedena sredstva potrebno je nabaviti i primijeniti u cilju sprječavanja štete koju divljač može načiniti na površinama izvan lovišta. Sprječavanjem ulaska divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta na područje izvan lovišta, osigurat će se veća zaštita zdravlja i života ljudi, smanjiti eventualne materijalne štete, ali i smanjiti štete na samoj divljači.

Kemijske metode sastoje se od upotrebe repelenata, bilo kao gotovih proizvoda, bilo u vlastitoj proizvodnji. Kemijska sredstva su niz raznih kemijskih repelenata na bazi specifičnog, divljači nepoželjnog i neugodnog mirisa zbog kojeg ista napušta kemijskim sredstvima branjena, odnosno mirisom obilježena područja. Na tržištu se nalazi niz repelenata pod različitim trgovačkim nazivima, a zajedničko im je da svojim specifičnim mirisom odbijaju divljač. **Nanošenjem kemijskih sredstava na**

mjestima gdje je zamijećena češća prisutnost divljači sprječavat će se približavanje divljači naselju. Kemijski repelenti moraju se postavljati i nanositi u količinama koje su propisane od strane proizvođača.

Biološke metode sprječavanja šteta od divljači obuhvaćaju više komponenata i dugoročno su jedino one efikasne. Sastoje se od striktnog provođenja odredaba programa zaštite divljači, izlučivanja divljači s površine izvan lovišta, a prema potrebi i u suradnji s lovoovlaštenicima i izlaganju određenih količina hrane što dalje od naselja. Ta hrana koja se može izložiti samo izvan površina izvan lovišta ima za cilj odvrćanje divljači od površina naselja, gdje je izrazito nepoželjna. Navedena izložena količina hrane u suradnji s lovoovlaštenicima ima dvostruki cilj, odnosno i sprječavanja šteta od divljači, ali i zaštitu. Prema mogućnosti i u suradnji s lovoovlaštenicima na čijim površinama lovišta se nalaze naselja i to na što većoj udaljenosti osnivati svake godine što veće površine pod jednogodišnjim i višegodišnjim remizama te osigurati što veći broj kvalitetnih pašnih površina. Na pravilno postavljenim remizama divljači bi se zadržavala, a ujedno bi se i odvrćala od površina izvan lovišta. Sve te površine pod jednogodišnjim i višegodišnjim remizama bitno je zasaditi ili zasijati kulturama koje divljač preferira, a kojih nema na okolnom području. Biološka metoda je i održavanja propisane brojnosti divljači prema programu zaštite divljači.

Mehaničke metode sastoje se iz zaštite ugroženih područja određenim, provedenim radovima na i uz površine izvan lovišta. Mehanička zaštita ugroženog područja ili objekta može se obavljati ogradom koja onemogućava pristup divljači, što je najskuplja, ali i najefikasnija zaštita.

7.3. Izgon divljači te upotreba zaštitnih sredstava i plašila

Zaštita prostora naselja **izgonom divljači** s njene površine dužni su provoditi korisnici površina izvan lovišta o vlastitom trošku. Navedeno se može obaviti samo na temelju trenutne procjene da divljač neće utjecati na primarnu djelatnost površine izvan lovišta i da neće ugroziti živote ljudi koji bi trebali izvršiti izgon. Navedeno se može primijeniti na većinu divljači, osim gdje bi u opasnost mogli doći životi osoblja koje obavlja istjerivanje. Pri izgonu divljači treba trenutno procijeniti rizik i izvodivost cijele operacije.

Jedna od mjera je i **uklanjanje gnijezda** ptica koje se nalaze na popisu divljači sukladno lovnom zakonodavstvu. Uklanjanje gnijezda strogo zaštićenih vrsta je zabranjeno, a ukoliko je neophodno treba postupiti u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti prirode (provesti postupak izuzeća od zabranjenih radnji). Navedenu metodu potrebno je primjenjivati od siječnja do ožujka u cilju sprječavanja gniježđenja većeg broja ptica. Ovu mjeru potrebno je provoditi na području i oko naselja. Prilikom uklanjanja gnijezda treba pripaziti ima li u njima ptica koje sjede na jajima kako ne bi bili prekršeni propisi koji zabranjuju uznemiravanje ptica tijekom reprodukcije.

Pri i neposredno nakon uklanjanja gnijezda trebalo bi koristiti i zvučne metode kako ptice ne bi ponovno počele graditi gnijezda.

Za sprječavanje ulaska divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta mogu se koristiti i **vizualna i zvučna plašila**. Vizualna plašila u obliku balona, traka ili silueta ptica i raznih grabežljivaca imaju za cilj odvrćanja divljači i ostalih životinjskih vrsta od naselja. Zvučna plašila koriste se za puštanje glasanja divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta kada su iste u opasnosti. Zvučna plašila ne treba dugo zadržavati na jednom mjestu zbog opasnosti da se divljač ne navikne na razne zvukove koji se iz istih puštaju. Iz navedenoga razloga zvučna plašila postavljati na određena područja dva do tri dana. Navedene metode su izrazito prikladne jer nema opasnosti od ozljeđivanja životinjske vrste koja se istjeruje. Upotreba laserskog uređaja za plašenje ptica preporučuje se tijekom cijele godine jer se ptice ne mogu priviknuti na njega, a ujedno navedeni uređaj ne ozljeđuje ptice. Nedostatak uređaja je što se isti ne može koristiti u uvjetima slabije vidljivosti, kao što je svitanje, sumrak ili izmaglica. Uređaj je naročito prikladan za rastjerivanje ptica kada počinju graditi gnijezda ili noće na drveću, objektima i zelenim površinama. Laserski uređaj emitira crvenu zraku dometa 500 do 700 metara, a njegova se učinkovitost povećava kada se primjenjuje sa zvučnim metodama zaplašivanja.

Isto tako divljač koju nije moguće istjerati iz bilo kojeg razloga potrebno je uhvatiti ili eventualno i odstrijeliti da bi se na navedenim način spriječila šteta koju uznemirena divljač može izazvati i napraviti na površinama izvan lovišta.

7.4. Uklanjanje poljoprivrednih usjeva do agrotehničkog roka

Na površinama izvan lovišta ima poljoprivrednih kultura pa je uklanjanje poljoprivrednih usjeva predviđeno u okvirima agrotehničkih rokova.

7.5. Smanjivanje brojnog stanja divljači (LOV)

Smanjivanje brojnog stanja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta ili zbog prekobrojnosti okvirnog kapaciteta za svaku pojedinu vrstu dolazi do mogućnosti stradavanja ljudi i imovine obavlja se **hvatanjem, redukcijski, a u slučaju bolesti i sanitarnim odstrjelom divljači**. Hvatanje, redukcijsko i sanitarno izlučivanje na površinama izvan lovišta obavlja pravna ili fizička osoba koja provodi program zaštite divljači, a u koliko nije registrirana za obavljanje lova, isti će povjeriti registriranoj pravnoj ili fizičkoj osobi.

Lov divljači na površinama izvan lovišta obavlja se u skladu s odredbama Zakonom o lovstvu i Pravilnika proizašlih iz istoga, poštujuću lovačku etiku i običaje. Svaki obavljeni lov evidentira stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači po lovnim godinama u obrascu PZD – 4. Uhvaćena, odstrijeljena ili na neki drugi način stečena divljač (uginuća) pripada pravnoj ili fizičkoj osobi koja koristi ili upravlja zemljištem odnosno površinom izvan lovišta.

Prije obavljanja bilo kakvoga lova (hvatanje, sanitarni ili redukcijski odstrjel) potrebno je od ministarstva nadležnoga za poslove lovstva, a na temelju dokaza (prebrojavanje, potvrda o pojavljivanju bolesti ili proglašenju zaraze, slike ozlijeđene divljači i slično) **zatražiti evidencijske markice za obilježavanje krupnih vrsta divljači odnosno jelena običnog, srne obične i svinje divlje**. Isto tako prije lova potrebno je i od Hrvatskog lovačkog saveza preuzeti blok **Dopuštenja za lov divljači**, blok **Zapisknika o obavljenom lovu** i blok **Potvrda o podrijetlu divljači i njezinih dijelova**.

Krupna divljač može se loviti u pojedinačnom lovu (doček, šuljanje, potraživanje i dr.). Zabranjen je lov krupne divljači skupnim lovom i korištenjem lovačkih pasa, osim svinje divlje.

Kod odstrjela krupne divljači može se uporabljivati lovačko oružje s užlijebljenim cijevima i naboji uz poštivanje propisanih uvjeta, kako slijedi:

Vrsta divljači	Najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m (džula)	Najmanja dopuštena težina zrna (grama)	Najveća dopuštena daljina strijeljanja (metara)
srna obična i mladunčad ostalih vrsta krupne divljači	1.000	3,24	150
muflon i divokoza	2.000	4,80	300
jelen obični, jelen lopatar jelen aksis i svinja divlja	2.500	8,20	200
smeđi medvjed	3.500	11,50	100

Iznimno od podataka navedenih u tablici, pri odstrjelu svinje divlje smije se uporabljivati zrno iz lovačke puške s glatkim cijevima, a najveća dopuštena daljina strijeljanja je 40 metara.

Sitna divljač može se loviti prigonom i pogonom s odgovarajućom pasminom i brojem ispitanih lovačkih pasa – jedan pas na pet lovaca. Kod odstrjela sitne divljači sudionici lova mogu upotrebljavati lovačko oružje s glatkim cijevima i naboje, uz poštivanje propisanim uvjeta, kako slijedi:

Vrsta divljači	Dopušten promjer sačme (milimetara)	Najveća dopuštena daljina strijeljanja (metara)
lisica, čagalj, jazavac i dabar	3,5 – 4,5	50
guske divlje, mačka divlja, zec obični	3,0 – 4,0	50
kune, lasica mala, tvor, fazani – gnjetlovi, patke divlje, liska crna, vrana siva	2,5 – 3,5	40
jarebice, trčka skvržulja, prepelice, šljuke, golubovi divlji, vrana gaćac, svraka, šojka kreštalica, čavka zlogodnjača, kunić divlji, puh veliki	1,7 – 3,5	35

Iznimno od navedenog u tablici, pri odstrjelu jazavca, mačke divlje, dabra, lisice, čaglja, vrane sive, vrane gaćca, čavke zlogodnjače, svrake i šojke kreštalice dopušteno je uporabljivati lovačko oružje s užlijebljenim cijevima najmanjeg kalibra .17 HMR.

Svi trofeji koji podliježu vrjednovanju (Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocijenjenim trofejima) moraju se ocijeniti.

Nakon prikupljanja i dobivanja svih potrebnih rješenja Općina Čeminac mora obavljati radnje izlučivanja (hvatanje, odstrjel i slično) u skladu sa zakonskim propisima. Isto tako tražiti izlučivanje divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta i to tijekom cijele lovne godine, bez obzira na vrijeme lovostaja.

Protokol za postupanje pri izlučivanju divljači, ali i svih ostalih životinjskih vrsta, nakon dobivanja svih potrebni ovlaštenja i rješenja, bio bi osigurati mjesto gdje se divljač ili ostala životinjska vrsta nalazi te isto tako osiguravati prostor tijekom cijeloga vremena njenoga izlučivanja. Općina Čeminac ukoliko nije registrirana za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljač, trebala bi sklopiti Ugovor s pravnom ili fizičkom osobom koja će obavljati izlučivanje divljači i/ili ostalih životinjskih vrsta s područja površine izvan lovišta. **U lovu odnosno u izlučivanju smije sudjelovati osoba koja uza se ima lovačku iskaznicu s važećom identifikacijskom markicom za pojedinu lovnu godinu i pisano dopuštenje ovlaštenika prava lova te pravne ili fizičke osobe koje gospodare zemljištem iz članka 11. stavka 2. Zakona o lovstvu.**

Odstreljivati divljač smije samo osoba koja uz navedene uvjete posjeduje i oružni list za držanje i nošenje oružja u svrhu lova. Općina Čeminac može **sastaviti popis osoba** koje će obavljati izlučivanje, osobito odstrjelom, divljači i/ili ostalih životinjskih vrsta, da bi se i na navedeni način mogući bespravni lov potpuno eliminirao.

Svaki obavljeni lov evidentira stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači po lovnim godinama u obrascu PZD – 4.

Površine izvan lovišta mogu predstavljati relativno povoljna staništa za neke vrste divljači, ali u pojedinim slučajevima iste vrste mogu predstavljati izravnu ugrozu prema stanovništvu (npr. lisice, kune, čagljevi, vrane itd.). Zbog toga se preporučuje poštivati počela socijalnoga kapaciteta, kao što je to slučaj u zemljama srednje i zapadne Europe.

Sukladno navedenome preporuka je održavati sljedeće **SOCIJALNE KAPACITETE DIVLJAČI**:

Vrsta divljači	Socijalni kapacitet
Jelen obični (<i>Cervus elaphus</i> L.)	0 grla
Jelen lopatar (<i>Dama dama</i> L.)	0 grla
Srna obična (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	0 grla
Svinja divlja (<i>Sus scrofa</i> L.)	0 grla
Jazavac (<i>Meles meles</i> L.)	0 grla
Mačka divlja (<i>Felis silvestris</i> Schr.)	0 grla
Lisica (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	0 grla
Čagalj (<i>Canis aureus</i> L.)	0 grla
Zec obični (<i>Lepus europaeus</i> Pall.)	6 grla
Fazan – gnjetlovi (<i>Phasianus</i> sp. L.)	10 kljunova
Trčka skvržulja (<i>Perdix perdix</i> L.)	10 kljunova
Prepelica pućpura (<i>Coturnix coturnix</i> , L.)	10 kljunova
Golub grivnjaš (<i>Columba palumbus</i> , L.)	20 kljunova
Vrana siva (<i>Corvus corone cornix</i> L.)	20 kljunova
Vrana gaćac (<i>Corvus frugilegus</i> L.)	10 kljunova
Svraka (<i>Pica pica</i> L.)	10 kljunova
Šojka (<i>Garulus glandarius</i> L.)	10 kljunova
Tvor (<i>Mustela putorius</i> L.)	0 grla
Kuna zlatica (<i>Martes martes</i> L.)	0 grla
Kuna bjelica (<i>Martes foina</i> Ehr.)	0 grla
Lasica mala (<i>Mustela nivalis</i> L.)	0 grla

* strogo zaštićene vrste temeljem Zakona o zaštiti prirode

Redukcija divljači obavljać će se u skladu s **PROTOKOLOM ZA POSTUPANJE**, koji će se donijeti u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova, uz moguću pomoć ministarstva nadležnog za poslove lovstva. Protokol treba donijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana odobrenja ovog Programa zaštite divljač.

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

8. Briga o drugim životinjskim vrstama

Sve životinjske vrste koje bitno utječu na ovo područje ako stalno ili sezonski obitavaju unutar ili u blizini površina izvan lovišta, u pravilu se u neposrednoj blizini hrane i razmnožavaju, što je u svakom slučaju od presudnog utjecaja kao za pojedine vrste divljači, tako i za iste životinjske vrste. Za vrijeme važenja ovoga programa zaštite divljači utvrđuju se osnovne mjere (briga) o tim životinjskim vrstama.

U blizini površina izvan lovišta obitavaju ili prelaze preko šireg područja neke strogo zaštićene vrste sisavaca i ptica, kao i neki vodozemci i gmazovi. Na površinama izvan lovišta potrebno je provoditi i sljedeće radnje na praćenju i brizi o životinjskim vrstama:

1. stalno praćenje obitavanja drugih životinjskih vrsta uz površine izvan lovišta s ciljem sprječavanja njihovog ulaska
2. evidentiranja pojave novih vrsta uz područje izvan lovišta te utvrđivanja vremenskog intervala obitavanja sezonskih, odnosno prolaznih vrsta,
3. stalno praćenje bioloških zahtjeva životinjskih vrsta u pogledu mjesta hranjenja i utvrđivanja izvora – porijekla hrane,
4. praćenje ponašanja i zdravstvenog stanja životinjskih vrsta i dojava nadležnim ustanovama o pojavi uginuća i nađenim primjercima uginulih životinjskih vrsta, uz evidentiranje uzroka uginuća na dojavu iste ustanove ili prema vlastitoj procjeni,
5. evidentiranje broja žive i uginule mladunčadi po leglu, odnosno gnijezdu u cilju praćenja općeg stanja i broja unutar populacije pojedine životinjske vrste, isključivo u suradnji s nadležnim institucijama
6. sprječavanje uništavanja okota, legla, gnijezda i jaja životinjskih vrsta te uništavanje mladunčadi i odraslih primjeraka,

Ukoliko se na području površina izvan lovišta pojave potreba za uzmeniravanjem ili izlučivanjem strogo strogo zaštićenih životinjskih vrsta i određenih ostalih životinjskih vrsta (prvenstveno ptica sukladno direktivama o pticama i staništu) Općina Čeminac dužna je ishoditi dopuštenje od strane nadležnog državnog tijela odnosno ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode. Nakon toga će ministarstvo nadležno za poslove lovstva propisati uvjete i načine uznemiravanja odnosno izlučivanja uz upotrebu lovačkog oružja. Eventualno izlučivanje ostalih životinjskih vrsta mora se evidentirati u obrascu PZD – 4 „Obavljeno izlučivanje ostalih životinjskih vrsta“.

OBAVLJENO IZLUČIVANJE OSTALIH ŽIVOTINJSKIH VRSTA							
LOVNA GODINA	PODACI O IZLUČENOJ VRSTI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN IZLUČENJA	PODACI O IZLUČITELJU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE IZLUČENJA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

OBAVLJENO IZLUČIVANJE OSTALIH ŽIVOTINJSKIH VRSTA							
LOVNA GODINA	PODACI O IZLUČENOJ VRSTI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN IZLUČENJA	PODACI O IZLUČITELJU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE IZLUČENJA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

OBAVLJENO IZLUČIVANJE OSTALIH ŽIVOTINJSKIH VRSTA							
LOVNA GODINA	PODACI O IZLUČENOJ VRSTI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN IZLUČENJA	PODACI O IZLUČITELJU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE IZLUČENJA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

OBAVLJENO IZLUČIVANJE OSTALIH ŽIVOTINJSKIH VRSTA							
LOVNA GODINA	PODACI O IZLUČENOJ VRSTI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN IZLUČENJA	PODACI O IZLUČITELJU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE IZLUČENJA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

9. Prikaz potrebnih financijskih sredstava za provedbu programa zaštite divljači za razdoblje od 2024./25. do 2033./34.

Financijska sredstva potrebna za provedbu programa zaštite divljači u prvom redu odnose se na mjere za sprječavanje šteta od i na divljači, na mjere zaštite divljači i ostalih životinjskih vrsta te nabavu zaštitnih sredstava, potrebne opreme i potrošnog materijala. Prikaz financijskih sredstava sastoji se od troškova koji će nastati provođenjem propisanih mjera, a na visinu troškova izravno utječu vrste i broj divljači koja će se pojaviti na površinama izvan lovišta, kretanje cijena novonabavljene opreme ili potrošnog materijala, kretanje cijena pojedinih sredstava i radova utrošenih u svrhu zaštite divljači i sprječavanja šteta od divljači i slično. Prikaz financijskih sredstava daje se za razdoblje važnosti Programa zaštite divljači na području Općine Čeminac, odnosno za razdoblje od 01. travnja 2024. do 31. ožujka 2034. godine.

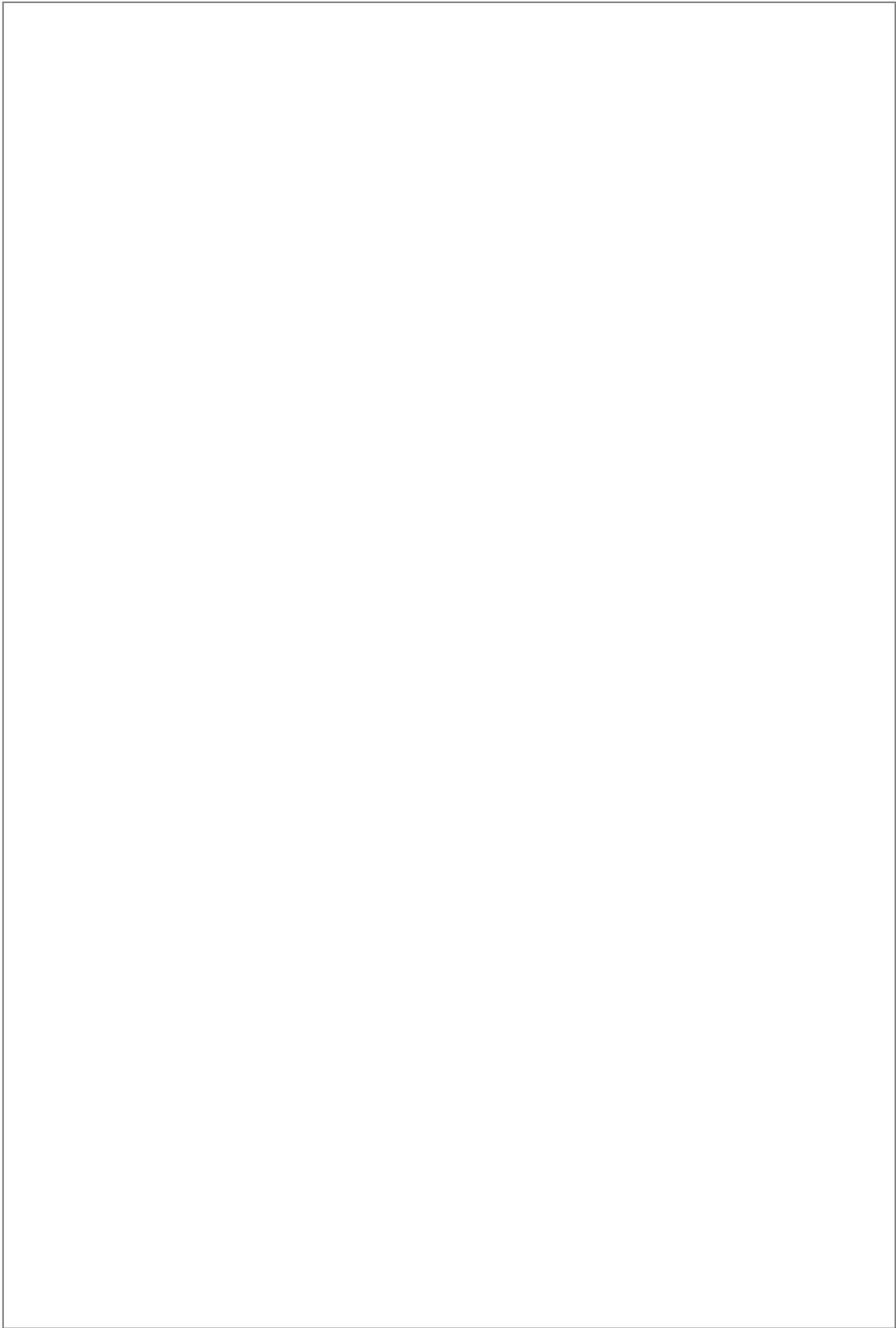
FINANCIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI	Jedinica mjere	Količina planirano	Količina ostvareno	Jedinična cijena EUR	UKUPNO EUR
1. OPREMA I POTROŠNI MATERIJAL					
Kemijska zaštitna sredstva	l/kg/kom				1.500,00
Biološka zaštitna sredstva	l/kg/kom				1.500,00
UKUPNO 1.					3.000,00
2. TROŠKOVI RAZNIH MJERA					
Preventivne	broj mjera				1.500,00
Dijagnostičke	broj mjera				1.500,00
Kurativne	broj mjera				1.500,00
Higijensko – zdravstvene	broj mjera				1.500,00
UKUPNO 2.					6.000,00
3. STRUČNE SLUŽBE					
Provoditelj Programa zaštite divljači	djelatnika				1.500,00
Provoditelj odstrjela	djelatnika				1.500,00
Ophodarska služba	djelatnika				1.500,00
Interventni tim	djelatnika				1.500,00
UKUPNO 3.					6.000,00

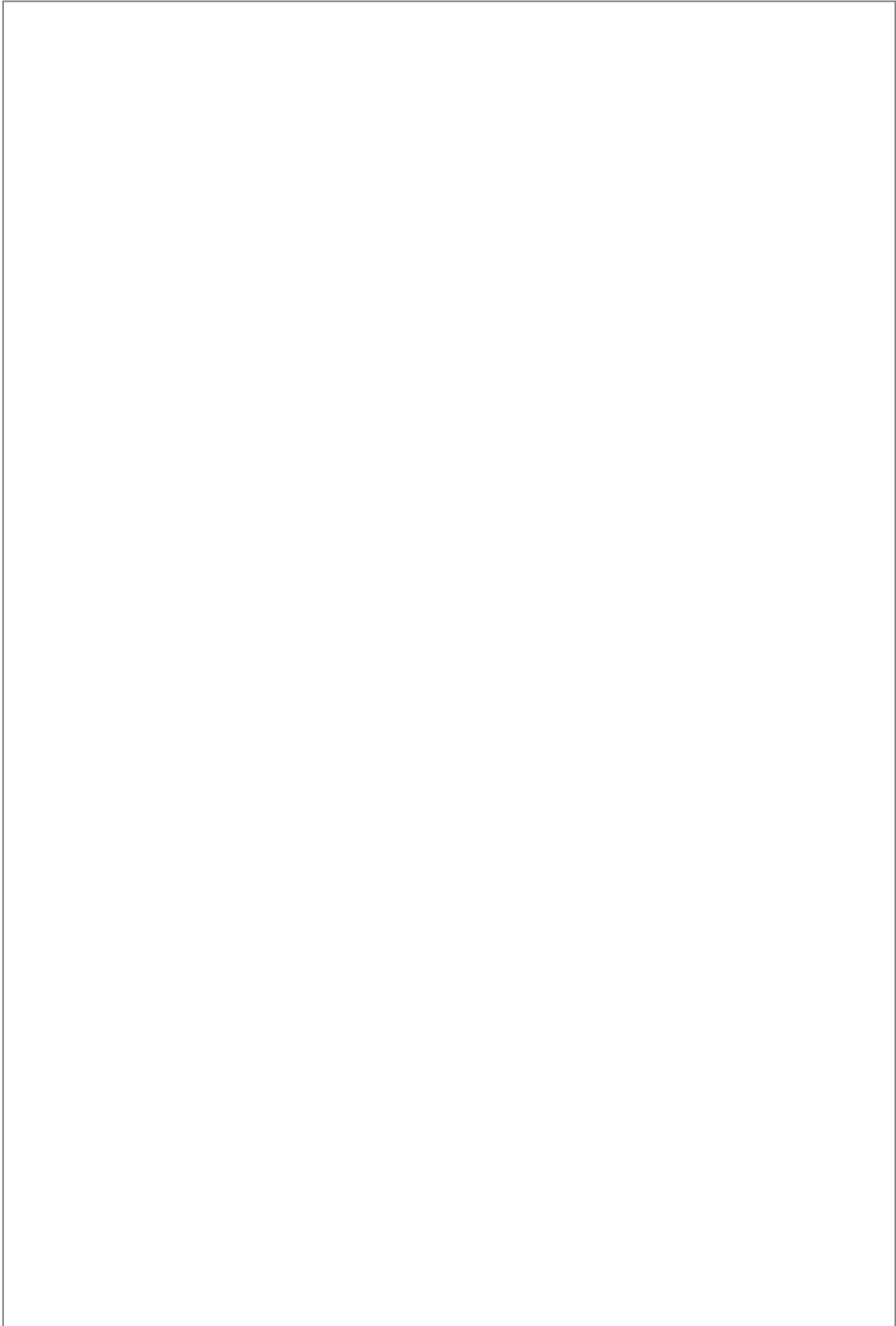
FINANCIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI	Jedinica mjere	Količina planirano	Količina ostvareno	Jedinična cijena EUR	UKUPNO EUR
4. RADOVI					
Uređenje zelenih površina	dana/ljudi				1.000,00
Uklanjanje drveća i grmlja	dana/ljudi				1.000,00
UKUPNO 4.					2.000,00
5. OSTALI TROŠKOVI					
Ostali nepredviđeni troškovi					1.500,00
UKUPNO 5.					1.500,00
SVEUKUPNO TROŠKOVI NA PROVEDBI PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI					18.500,00

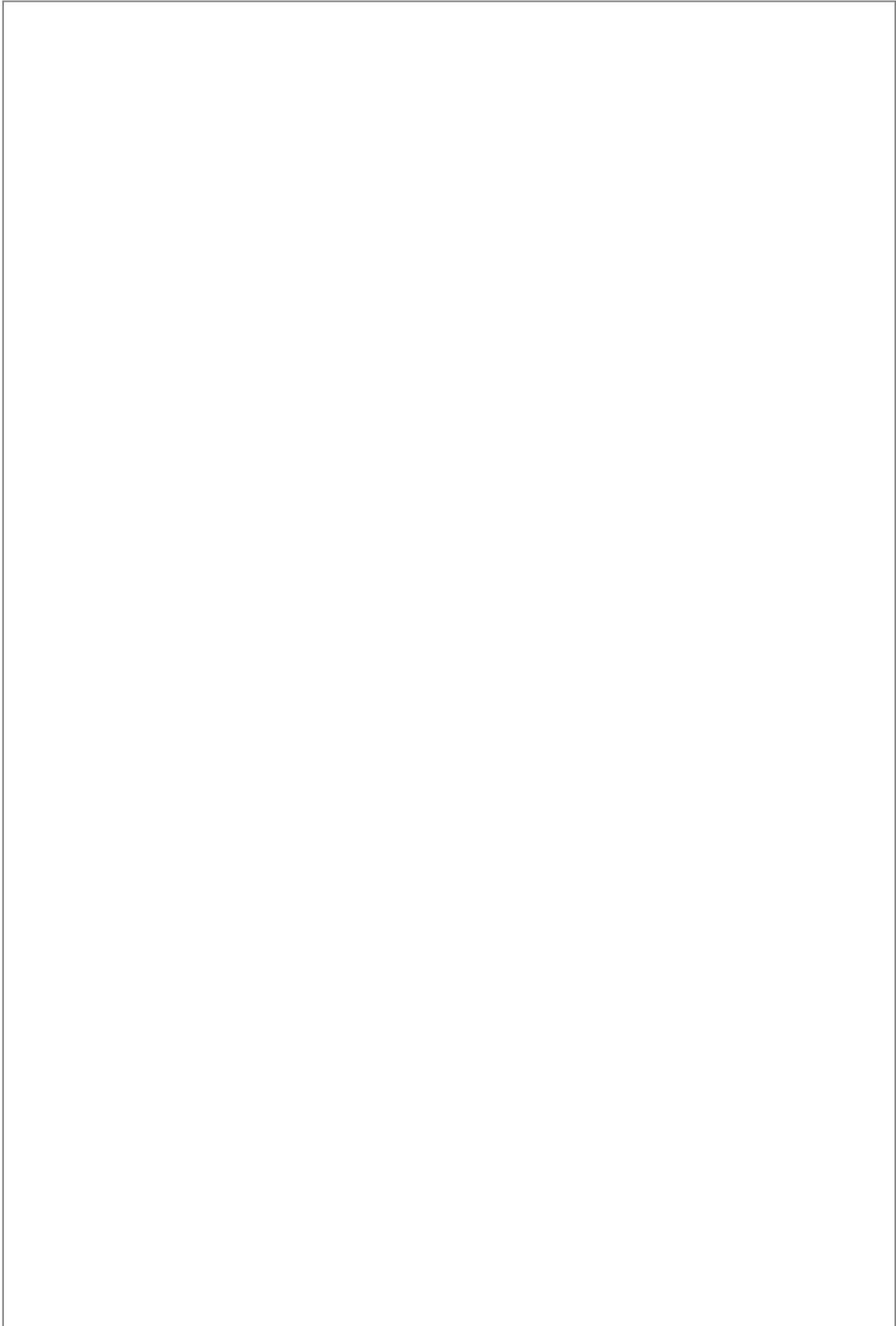
10. Kronika zaštite divljači

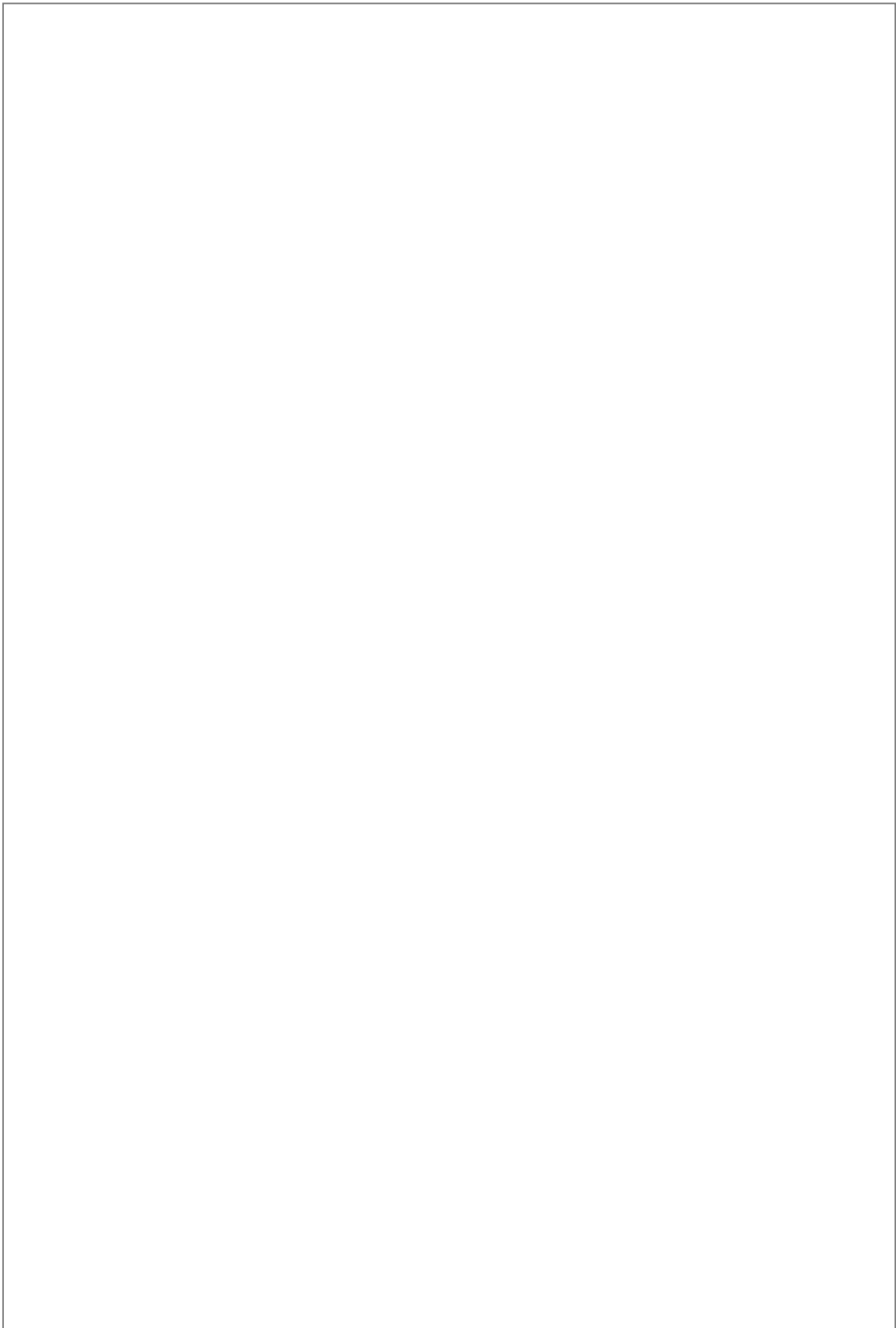
Kronika zaštite divljači za svaku lovnu godinu evidentira kronološkim redom sva zbivanja na površinama izvan lovišta koja bitno utječu na primarnu namjenu površina, a naročito:

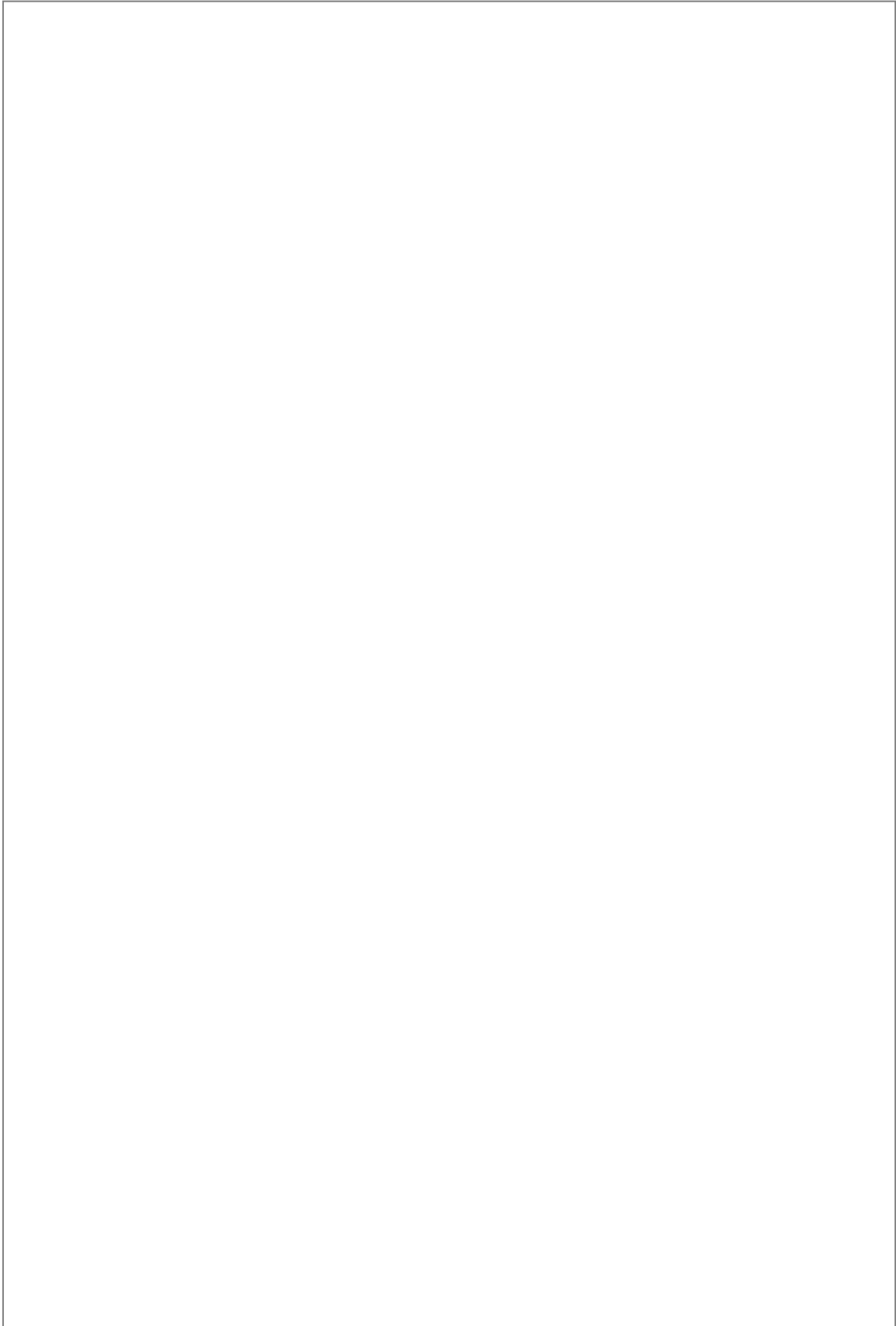
- broj divljači i životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na površina izvan lovišta ili preko njega samo prelaze;
- štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda (padavine, visina snijega, mrazevi, temperature);
- stanje biljnih zajednica i životinjskih vrsta;
- dolazak i odlazak sezonskih vrsta;
- aktivnosti stručne službe za provedbu programa zaštite divljači;
- štete od i na divljači i površinama izvan lovišta;
- opažanja i nalaze strogo zaštićenih divljih svojti koje utječu na gospodarenje površinama izvan lovišta;
- antropogeni utjecaji;
- sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju programa zaštite divljači.

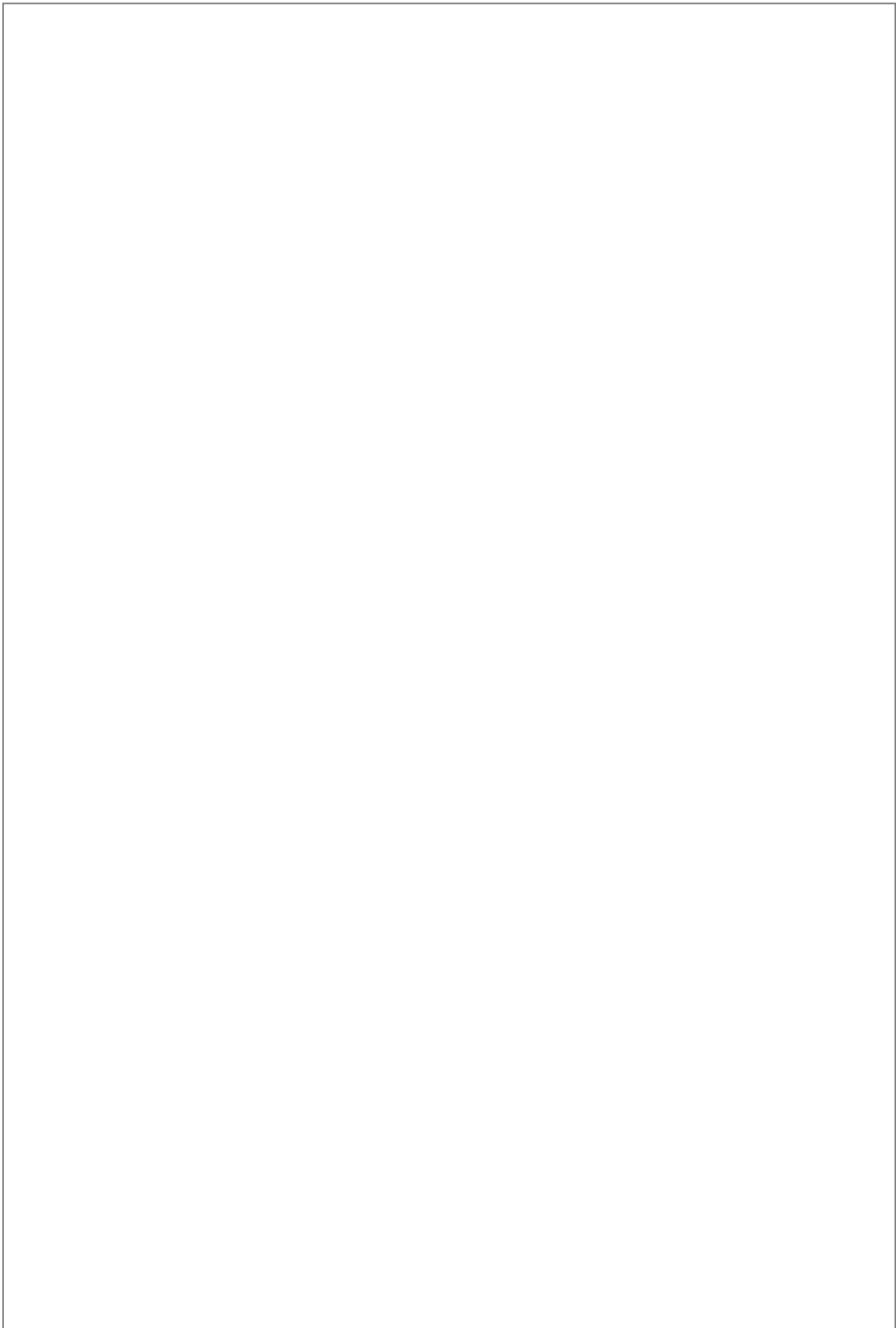

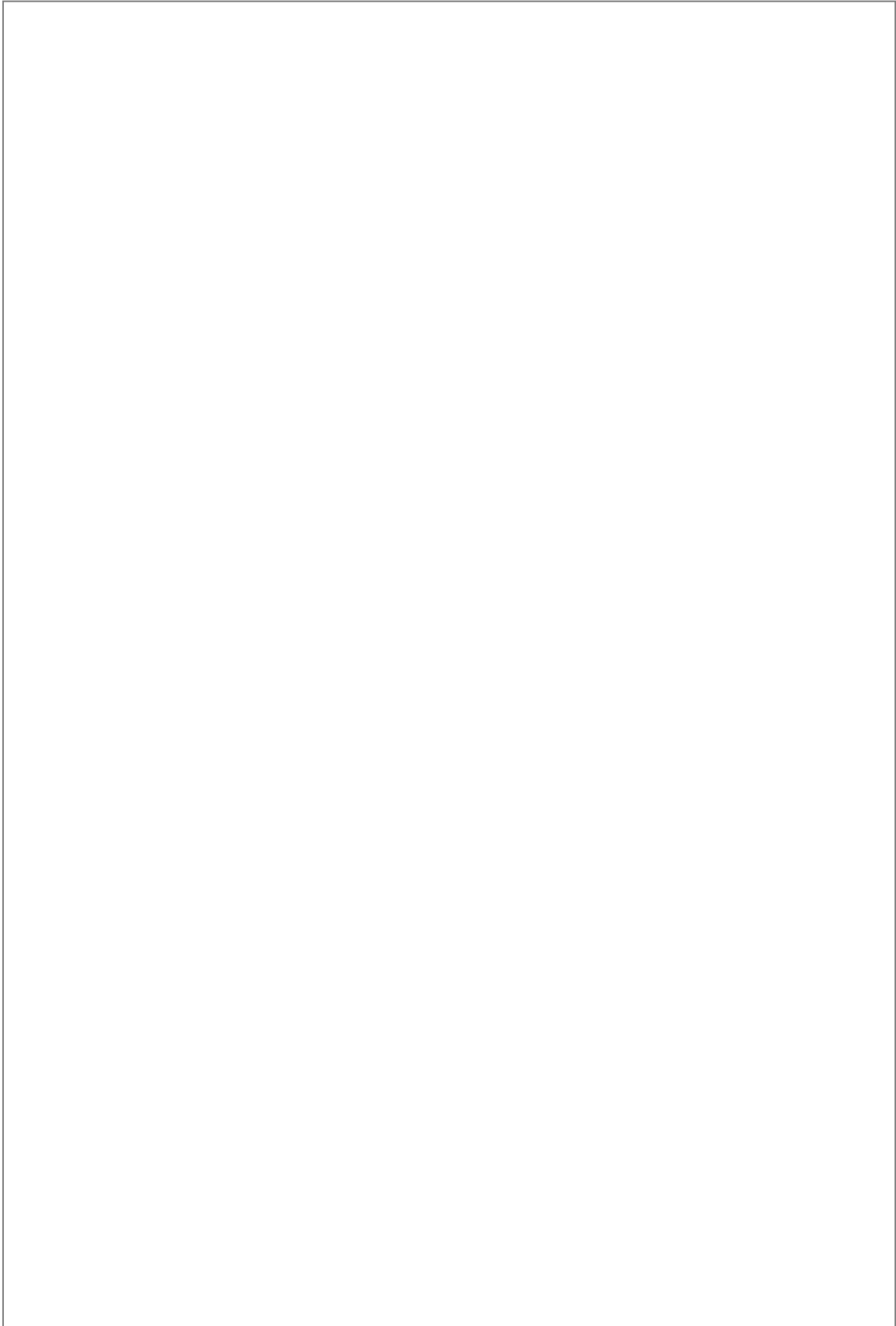

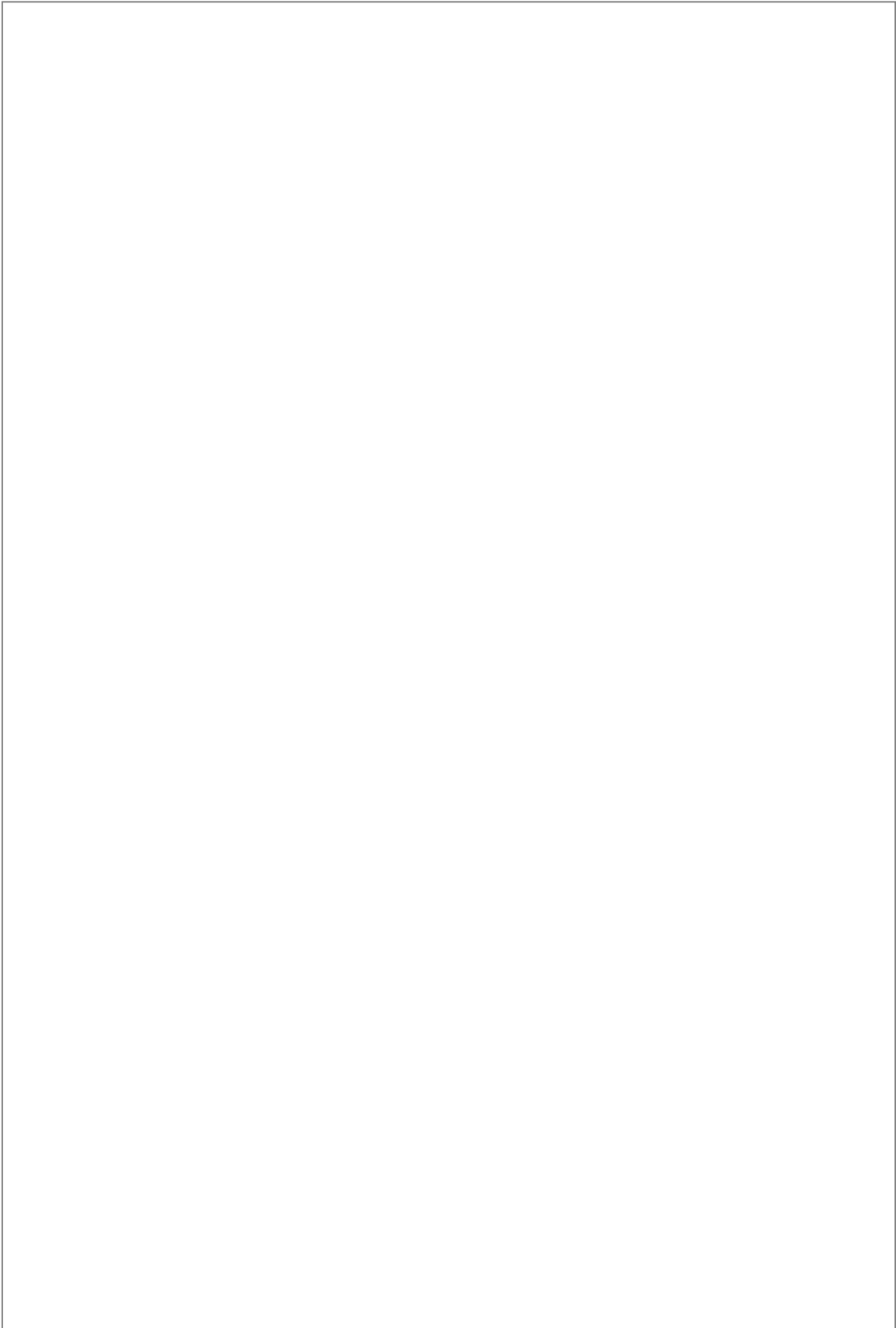

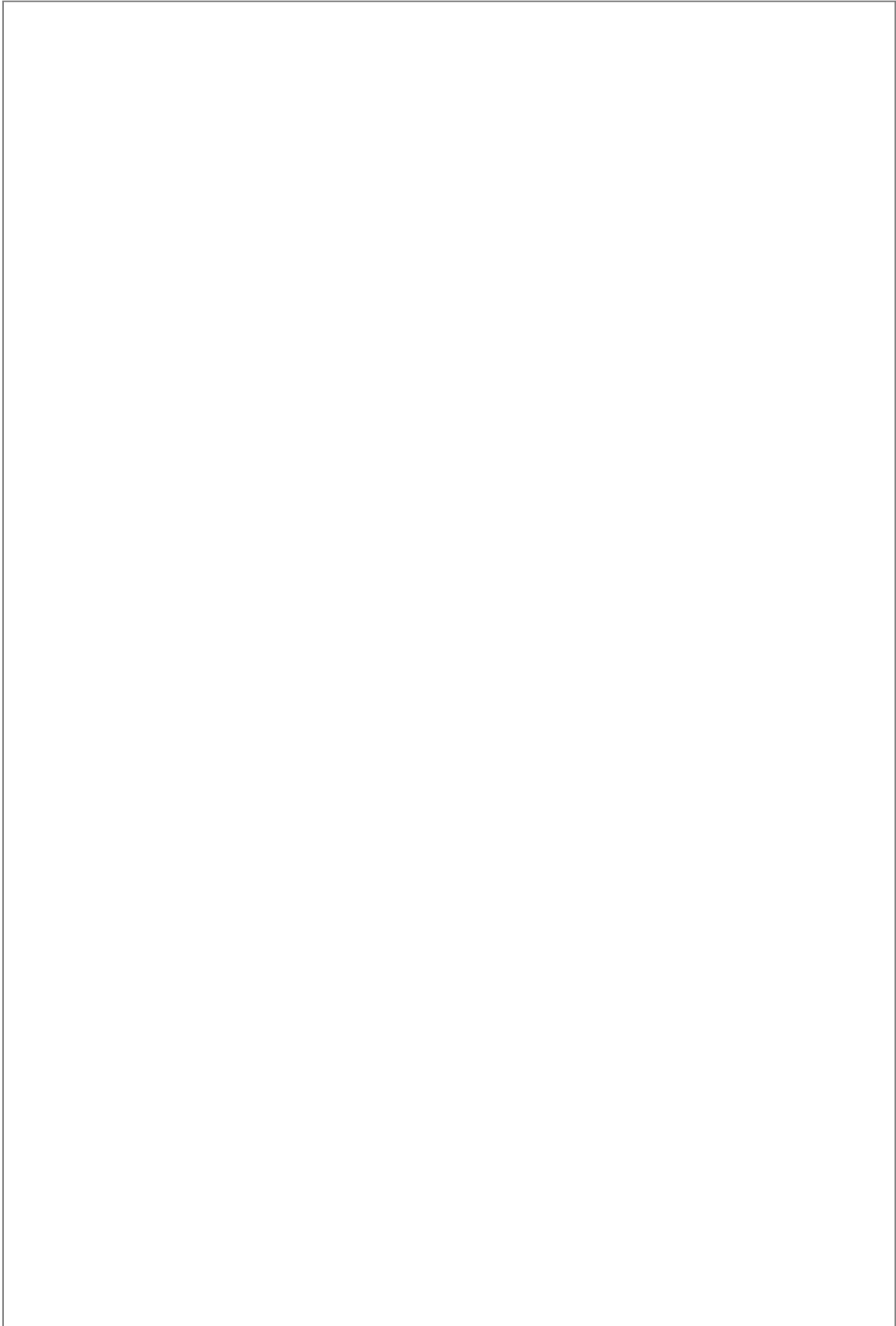

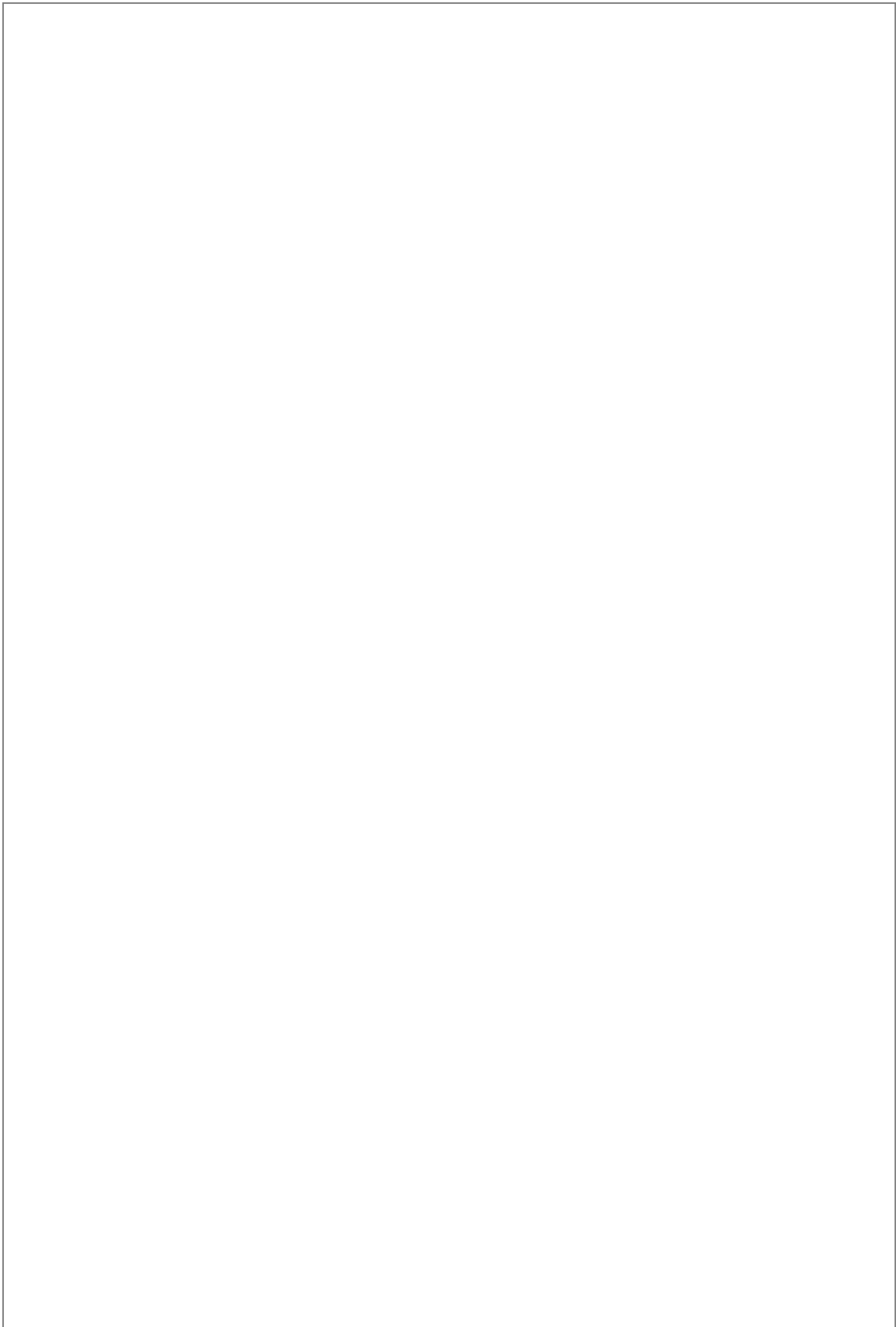

Programu zaštite divljači je priloženo:

1. Zapisnik stručnog povjerenstva za pregled programa zaštite divljači;
2. Rješenje o provedenom postupku prethodne ocjene prihvatljivosti;
3. Suglasnost Ministarstva o odobrenju programa zaštite divljači;
4. Topografska karta površine obuhvata programa;
5. Karta ekološke mreže na površinama obuhvata programa u odgovarajućem mjerilu;
6. Karta zaštićenih područja na površinama obuhvata programa u odgovarajućem mjerilu;